

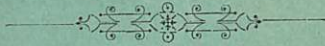
Biblian Historia.

Kansan opeutusta warfen

sovitellut

J. W. Sundwall.

SuomennoS.

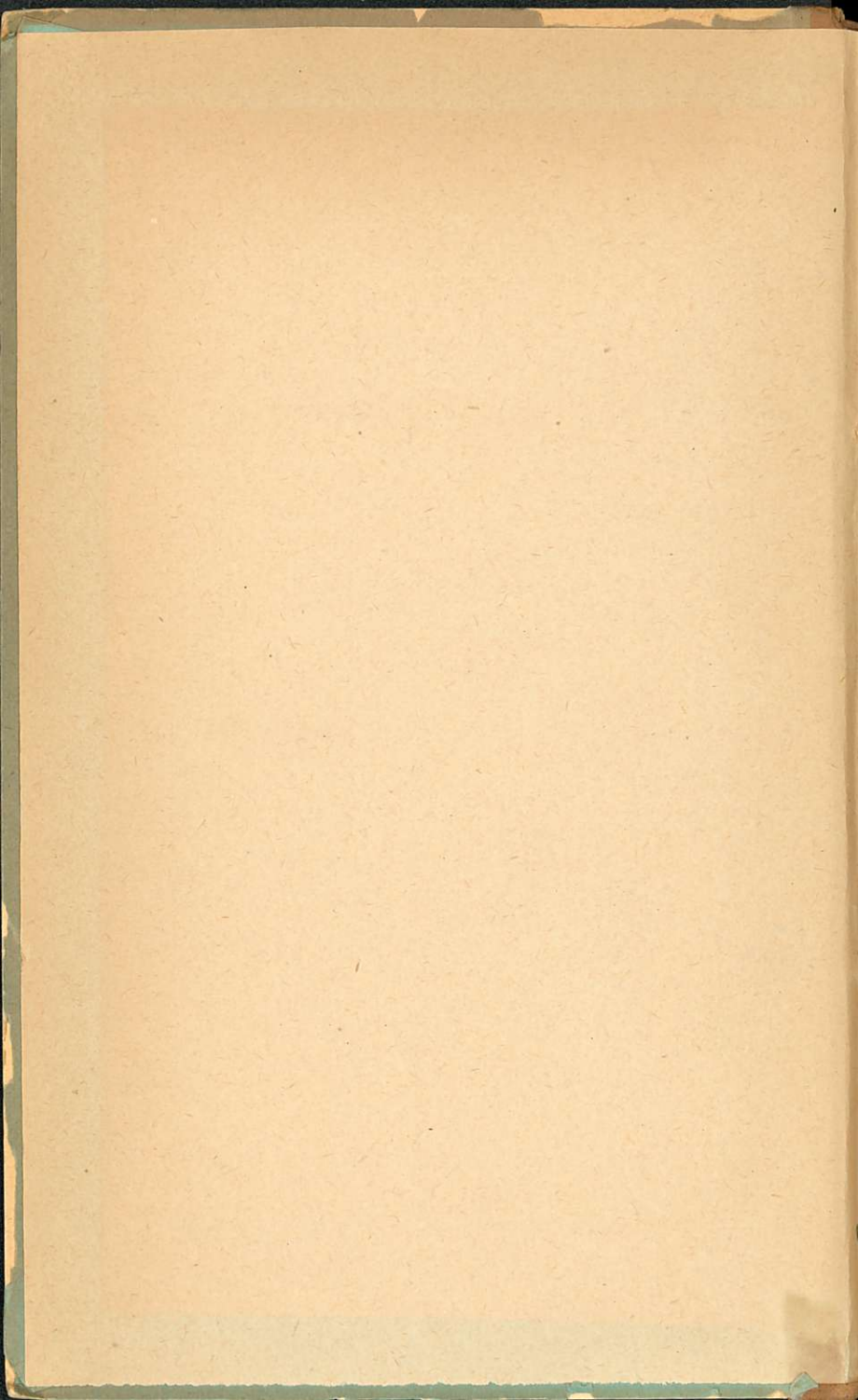

Hämeenlinnassa,
Hämeen Sanomain Osakeyhtiön kirjapainossa 1892.

Kustantanut J. S. Suhsanen.

Hinta 75 penniä.

Biblian Historia.

Kansan opeusta warfen

sovitellut

f. W. Sundwall.

Suomennos.

Hämeenlinnassa,
Hämeen Sanomain Osakeyhtiön kirjapainossa
1893.

Alkulause.

Tämä oppikirja ilmestyy viimeisessä katekismuskomiteassa lausutun toivomuksen johdosta, että olisi saatava biblian historia, jota kansan opetuksessa yleisemmin käytettäisiin, ja joka, jos katekismus ehdotus kirkolliskokouksessa hyväksytään, asetettaisiin yhteyteen sanotun ehdotuksen kanssa. Tekijä on ollut kahdenwaiheilla, toffkohan sitä biblian historiain paljoutta, joka jo on olemassa, vieläkin pitäisi liiyätä. Mutta kun kansakoulu ja kiertokoulu, tästä paljoudesta huolimatta, kuitenkin vielä kaipaawat oppikirjaa biblian historiaassa, joka kieleen ja kokonaisuuteen nähden olisi kyllin tyhdyttävä, on tehty tämä koe korvaamaan puutetta.

Mitä kristinopin opetukseseen kansakouluissa tulee, on tekijä ajatellut sen niin järjestettäväksi, että kansakouluun kahdella ensimmäisellä vuosi-osastolla parhaasta päästä opetettaisiin biblian historiaa, ja katekismuksesta luettaisiin ainoastaan tekstijanat Lutheruksen vähästä katekismuksesta sekä raamatunlauseita katekismuksen selitykseksi. Kaksi jälkimmäistä vuotta käytettäisiin katekismuksen opetukseseen sekä raamatun ja kirkkohistorian lukemiseen. Sotta opetus woisi tapahtua suuremmaksi osaksi yhtä-aikaisesti kaikilla osastoilla, tulee ensimmäisen osaston oppilaitten toijena wuotena alkaa vanhalla testamentilla, toijena wuotena uudella testamentilla. Ja helpottaakseen niitten raamatun lauseitten muistamista, jotka uudessa katekismus ehdotuksessa löythyvät, tulee näitä raamatunlauseita eri kertomuksia luettaissa sowlenttaa niihin. Tekijällä on aikomus tätä tarkoitusta warten sowitzella lisäwihkonen soppiwia raamatun lauseita, jotka owat mainituista katekismus ehdotuksesta poimituita, jos nimit. ehdotus hyväksytään.

Stfestään on selwä, että myöskin kiertokouluun tulee alkaa kristinopin opetukset biblian historialla, kuitenkin woi opetus siellä jatkua oppikirjan johdolla.

Mitä muuten kertomuksien päällekirjoituksiin ja esittämistapaan tulee, ei tämä oppikirja tuo mitään uutta esiin, vaan sekä Suomessa että Ruotsissa on ennen ilmestynyt oppikirjoja, joita tekijä on apunaan käyttänyt. Niitten joukossa mainittakoon erittäinkin seuraavat: biblian historia oppikouluja warten, toimittanut W. T. Rosenqvist, ja biblian historia kansakouluja warten, toimittanut A. F. Liljeholm ja E. J. Andersson.

Tammisaressa toukokuun 19 päivänä 1893.

Tekijä.

Tätä biblian historiaa suomennettaessa on mahdollisimman mukaan noudatettu professori A. W. Ingman wainajan toimittamaa parannettua raamatun käännöstä. Suomennoksen on suorittanut ylioppilas Kaarlo Henriksson.

Itävä kyllä, että painowirheitä on päässyt kirjaan pujahtamaan, mutta nämät, jomoin kuin epätajaisuudetkin suomennoksessa tulewat seuraawassa painoksessa huolellisesti korjatuiksi. Kiireiden koulutoimieni vuoksi en ole korehtuurin lukemista woinut paremmin suorittaa, jotapaitfi aikaa teoksen suomentamiseen ja sen painamiseen on ollut ainoastaan muutama wiikko.

Austantaja.

Painowirheitä:

Sivulla	5,	rimi	4	ylhäältä	on	simun	lue	sinuun.	
"	67,	"	5	alhaalta	"	hänet	"	hänen.	
"	93,	"	3	ylhäältä	"	Kanaassa	lue	Kanaassa.	
"	93,	"	7	"	"	Kanaassa,	"	Kanaassa.	
"	93,	"	9	alhaalta	"	taikka	lue	taikka.	
"	95,	"	10	ylhäältä	"	jokainen,	lue	jokaisen.	
"	131,	"	5	"	"	jokaisella,	"	jokaiselle.	
"	134,	"	9	"	"	häneltä,	"	häneltä.	
"	139,	"	12	alhaalta	"	ylön	annettuna	lue	ylönannettuna.
"	140,	"	16	"	"	Barrabaan	lue	Barabbaan.	

Vanha testamentti.

I. Maailman alkuhistoria.

1. Luominen.

(1. Taiwaan ja maan luominen. 2. Kuuden luomispäivän työt. 3. Ihmisen luominen. 4. Lepopäivä.)

1. **Mussa** loi Jumala taiwaan ja maan. Mutta maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan henki liikkui wetten yli.

2. Ja Jumala sanoi: **tulkoon walkeus!** Ja walkeus tuli. Ja Jumala nimitti walkeuden päiväksi ja pimeyden yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimmäinen päivä.

Ja Jumala sanoi: **tulkoon awaruus** wetten waiheelle eroittamaan wesiä wesiästä! Sitte Jumala teki awaruuden ja erotti wedet, jotka oliwat awaruuden alla, wesiästä awaruuden päällä. Ja Jumala nimitti awaruuden taiwaaksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta toinen päivä.

Ja Jumala sanoi: **kokoontukoot** wedet taiwaan alla erinomaiseen paikkaan, niin että kuiwa näkyy! Ja tapahtui niin. Ja Jumala nimitti kuiwan **maaksi** ja wetten ko-

koukset nimitti hän mereksi. Ja Jumala sanoi: kaswatoon maa ruohon, kaswit ja puut! Ja maa kasvoi ruohon, jossa siemen on, ja puut, jotka hedelmän kantawat. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä.

Ja Jumala sanoi: tulkoot walot taiwaan awaruuteen eroittamaan päivää yöstä ja paistamaan maan päälle! Ja Jumala teki kalli suurta waloa, suuremman walon päivää hallitsemaan, ja vähemmän walon yötä hallitsemaan ja myös tähdet. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljäs päivä.

Ja Jumala sanoi: kuohuttakoot wedet liikkuwaisia eläimiä ja linnut lentäkööt maan päällä taiwaan awaruudessa! Ja Jumala loi suuret wesieläimet ja kaikkinaiset liikkuwaiset eläimet, joista wedet kuohuivat ja kaikkinaiset linnut. Ja Jumala siunasi heitä, sanoen: olkaat hedelmälliset ja lisääntykää! Ja tuli ehtoosta ja aamusta wiides päivä.

Ja Jumala sanoi: tuottakoon maa liikkuwaisia eläimiä! Ja Jumala teki petoeläimet ja karjan ja kaikkinaiset matelewaiset maalla.

3. Ja Jumala sanoi: tehkäämme ihminen meidän kuvaksemme, muotomme jälkeen; ja hän wallitkoon kalat meresjä, ja taiwaan linnut, karjan ja koko maan! Ja Jumala teki ihmisen maan tomusta ja puhalsi hänen sieramiinsa elävän hengen; niin ihminen tuli eläväksi sieluksi.

Ja Jumala istutti paradisiin Edenissä ja kaswatti maasta kaikkinaiset puut, ihanat nähdä ja hyvät syödä, ja elämän puun keskelle paradisia ja myös hyvän ja pahan tiedon puun. Ja Jumala pani ihmisen paradisiin wiljelemään ja warjelemaan sitä. Ja Jumala kaski ihmistä, sanoen: syö kaikkinaisista puista paradisisa, mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö; sillä jona päivänä sinä sitä syöt, olet sinä totisesti kuolewa.

Ja Jumala sanoi: ei ole hyvä ihmisen yksinänsä olla. Minä teen hänelle awun, jota on hänelle sopiwa. Ja Jumala pani raskaan unen Adamiin, ja tämän nukkuesssa, otti

hän yhden hänen kylkiluistansa ja teli siitä waimon ja toi sen Adamin eteen. Silloin sanoi Adam: tämä on luu minun luistani ja liha minun lihastani. Ja Jumala siunasi heitä, sanoen: hedelmöittäät ja lisääntykää ja täyttäkää maa ja tehkää se itsellenne alamaisiksi; ja wallitkaat kalat meressä, ja taiwaan linnut ja kaikki eläimet maan päällä.

Ja Jumala katsoi kaikkia, mitä hän tehnyt oli, ja katso ne olivat sangen hyvät. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kuudes päivä.

4. Ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikkista teoistansa, jotka hän tehnyt oli. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen. 1 Mos. kirj. 1, 2.

2. Syntiinlanteemus.

(1. Adamia ja Ewaa houkutellessaan syntiin ja he lankeawat. 2. Jumala kutsuu langenneita eteensä. 3. Jumala tuomitsee langenneet).

1. Mutta käärme oli kavalin kaikkia eläimiä maan päällä, ja se sanoi waimolle: sanoiko Jumala: älkää syökö kaikkinaisista puista paradisisa? Niin sanoi waimo käärmeelle: me syömme niitten puitten hedelmistä, jotka owat paradisisa; mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä paradisia, on Jumala sanonut: älkää syökö siitä, älkäätkä ruwetko siihen, ettette kuolisi. Mutta käärme sanoi waimolle: te ette suinkaan kuole, waan Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenewat silmänne ja te tulette niin kuin Jumala tietämään hyvän ja pahan. Ja waimo näki siitä puusta olewan hyvän syödä, ja että se oli suloinen puu antamaan nymääränsä; ja hän otti sen hedelmästä ja söi, ja antoi myös miehellensä, ja hän söi.

2. Silloin aukeniwat heidän molempain silmät, ja he äkkäsiwät olewansa alastomat. Ja he kuuliwat Herran äänen paradisisa ja Adam lymyi emäntinensä puitten sekaan.

Mutta Herra kutsui Adamin. Ja Adam sanoi: minä kuulin sinun äänesi paradisisa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti; sentähden minä lymyin. Mutta Jumala sanoi: kuka sinulle ilmoitti, ettäs alasti olet? Etkös syönyt siitä puusta, josta minä sinua kielsin syömästä? Niin sanoi Adam: waimo, jonka olet minulle antanut, antoi minulle siitä puusta ja minä söin. Silloin sanoi Jumala waimolle: miksi sen teit? Waimo vastasi: käärme petti minun, ja minä söin.

3. Silloin kirosi Jumala käärmeen, sanoen: **Minä panen wainon sinun ja waimon välille, ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille; se on rikki polkewa sinun pääsi, ja sinä olet pistävä häntä kantapäähän.** Ja waimolle sanoi Jumala: sinun pitää synnyttämän lapsia kivulla ja sinun miehesi on wallitsewa sinua. Adamille sanoi Jumala: kirottu olkoon maa sinun tähtesi. Orjantappuroita ja ohdakeita on se sinulle kaswama. Otsasi hiesjä pitää sinun syömän leipää, siksi kuin maaksi jälleen tulet, sillä sinä olet maa ja maaksi olet sinä jälleensä tulewa. Ja Herra Jumala ajoi ihmiset pois paradisista ja pani Kerubimin wartioitsemaan tietä elämän puulle. 1 Mos. kirj. 3.

3. Kain ja Abel.

(1. Weljesten erilaiset luonteet ilmautuwa. 2. Jumala waroittaa Kainia. 3. Jumala tuomitsee Kainia. 4. Kain lähtee pois Herran kaswain edestä.)

1. Ewa synnytti ensin **Kainin**, josta tuli peltomies, ja sitten **Abelin**, josta tuli lampuri. Kerran uhrafi Kain Herralle maan hedelmistä, ja Abel uhrafi lampaittensa esikoisista. Ja Herra katsoi leppynisesti Abelin ja hänen uhrinsa puoleen, mutta Kainin ja hänen uhrinsa puoleen ei hän leppynisesti katsonut. Silloin wihastui Kain sangen lowin ja hänen hahmonsa muuttui.

2. Mutta Herra sanoi Rainille: miksi olet vihainen, ja miksi hahmosi muuttuu? Eikö niin, jos hywin teet annetaan syntisi anteeksi, mutta jollet hywin tee, niin synti väijyy owen edessä ja hänen himonsa on sinun, waan halitse sinä häntä. Ja Rain puhui weljensä Abelin kanssa. Mutta Herran, kun he olivat ledolla, tarkasti Rain Abelin päälle ja tappoi hänen.

3. Ja Herra sanoi Rainille: missä on weljesi Abel? Rain vastasi: en tiedä, olento minä weljeni wartia? Herra sanoi hänelle: mitä olet tehnyt? Weljesi veri huutaa minulle maasta. Ja nyt kirottu ole sinä maan päällä, joka vastaan otti weljesi weren sinun lädestäsi! Kultijana ja pakolaisena täytyy sinun olla maan päällä.

4. Silloin sanoi Rain Herralle: minun rikokseni on suurempi, kuin että minä sen anteeksi saisin. Ja niin lähti Rain pois Herran kaswojen edestä ja asui maalla, joka on itäänpäin Edenistä.

Abelin sijaan synnytti Ewa pojan, jonka hän nimitti Setiksi. 1 Mos. kirj. 4.

4. Wedenpaisumus.

(1. Ihmiset lisäänthiwät pahuudessa. 2. Jumala uhkaa wedenpaisumuksella hukuttaa maan. 3. Wedenpaisumus alkaa. 4. Wedenpaisumus taukoo, ja maa kuiwuu. 5. Noa lähtee arkista, ja Jumala tekee liiton hänen kanssansa.)

1. Kun ihmiset lisäänthiwät maan päällä, lisääntyi heidän pahuutensaakin. Silloin uhkasi Jumala hukuttaa ihmiset, mutta hän antoi heille vielä 120 vuotta parannuksen aikaa. Kun Jumala näki, ettei ihmiset parantaneet itseänsä, waan että heidän ajatuksensa ja sydämensä aiwoitukset olivat pahat, sanoi hän: ihmisen, jonka minä luonut olen, tahdon minä hukuttaa maan päältä.

2. Mutta Noa löysi armon Herran edessä, sillä hän oli hurstas mies ja eli jumalisesti. Ja Herra käski häntä rakentamaan itsellensä ja perheellensä arkkia, sillä Jumala tahtoi antaa wedenpaisumuksen tulla maan päälle hukuttamaan kaikkea lihaa. Arkki pitää tehtävän 300 kynnärää pitkä, 50 kynnärää leveä ja 30 kynnärää korkeä, kolmen kertainen ja sisälle olin sijat. Ja Noa teli, niinkuin Jumala oli häntä käskenyt.

3. Herra käski Noan mennä arkkiin, poitiensa Sem'in, Ham'in ja Jafet'in, emäntänsä ja hänen poikainsa emäntien kansja. Sitäpäitfi piti Noan wiemän arkkiin yhden tai useamman parin kaikkinaisista eläimistä, jotka eivät voineet wedessä elää, sekä ruokaa heille kaikille arkissa. Kun Noa oli mennyt arkkiin ja kaikki eläimet hänen kansjansa, sulki Herra owen heidän jälkeensä. Samana päivänä puhkesiwat kaikki sywnyden lähteet, ja taiwaan aukunat aukeniwat ja rankkasade tuli maan päälle neljäksikymmeneksi päiväksi ja neljäksikymmeneksi yöksi. Silloin nousiwat wedet nousemistaan, niin että korkeat wuoret peittyiwät weden alle. Näin hukutettiin kaikki eläwät olennot maan päältä, sekä ihmiset että eläimet. Noa ainoastaan jäi ja ne, jotka hänen kansjaan olivat arkissa.

4. Mutta Jumala muisti Noaa ja kaikkia eläimiä, jotka olivat arkissa, ja rankkasade taulosi. Ja Jumala antoi tuulen puhaltaa maan päällä, niin että wedet alentuivat, ja arkki asettui Araratin wuorelle. Jonkun ajan kuluttua antoi Noa kaarneen lentää ulos, mutta tämä lenteli edes ja takaisin, siksi kuin wedet maan päältä kiuwuiwat. Sitten antoi hän kyyhkysen lentää ulos, ja kun se ei löytänyt mitään paikkaa, jossa olisi lewähtännyt, tuli se takaisin Noan tykö arkkiin. Seitsemän päivän kuluttua antoi hän taas kyyhkysen lentää ulos, mutta ehtoopuolella tuli se takaisin tuore öljypuun lehti suussa. Noa odotti vielä seitsemän

päivää ja antoi kyhkyksen jälleen lentää ulos, mutta se ei enää palannut hänen luoksensa.

5. Jumala käski Noaa lähtemään arkista omaisensa ja kaikkien eläimien kanssa. Ja hän meni ulos ja rakensi Herralle alttarin ja uhrafi polttouhria alttarilla. Ja Herra leppyi Noan uhrin tähden ja lupasi, ettei hän koskaan enää maata kiroa ihmisen tähden. Ja Jumala siunasi Noaa ja hänen poikiansa, sanoen: olkaat hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa! Ja Jumala teki liiton heidän kansansa, ettei maata pidä enää vedenpaisumisella hukutettaman. Liiton merkiksi asetti Jumala sateentaaren pilviin. 1 Mos. kirj. 6—9.

5. Babelin torni.

(1. Ihmisten röyhkeys. 2. Jumala hajottaa heidät.)

1. Wedenpaisumisen jälkeen ihmiset taas lisääntyivät maan päällä ja he kultiivat itäänpäin erääseen laaksoon **Sinearin** maassa ja asettuivat sinne asumaan. Kaikilla heillä oli yhtäläinen puheenparsi. Ja he sanoivat keskenänsä: menkäämme rakentamaan itsellemme kaupunki ja torni, joka taiwaaseen ulottuu, ettei meitä hajoitettaisi kaikkiin maihin! Ja he alkoivat rakentaa.

2. Silloin astui Herra alas katsomaan kaupunkia ja tornia, jota ihmiset rakensivat ja hän sekoitti heidän kieltensä, niin ettei kukaan ymmärtänyt toisensa puhetta. Sitte hajotti Herra heidät kaikkiin maihin, ja he lakkasivat rakentamasta. Sitä kaupunkia kutsuttiin sitte **Babeliksi**, joka merkitsee **sekoitus**. 1. Mos. kirj. 11.

II. Patriarkkain historia.

6. Abrahamin kutsuminen.

(1. Herra kääsee Abrahamia lähtemään kotimaastansa. 2. Abraham tottelee Herraa ja saa lupauksen Kanaan maasta.)

1. Tara nimisellä Semin jälkeläisellä oli kolme poikaa: Abraham, Nahor ja Saran. Hän muutti pois Kaldean Urista Haraniin Mesopotamiasa ja asui siellä. Mutta Tara palveli vieraita jumalia. Ja Herra sanoi Abrahamille: lähde maaltasi ja ijäsi huoneesta sille maalle, jonka minä sinulle osoitan. Ja minä teen sinun suureksi kansaksi ja siunaan sinun, ja sinussa pitää kaikki sukukunnat maanpäällä siunatuiksi tuleman.

2. Silloin otti Abraham waimonsa Saran ja welsjensäpojan Lotin ja kaiken omaisuutensa ja lähti matkustamaan Kanaan maalle. Abraham oli silloin 75 vuoden vanha. Niin tuli Abraham Moren tammistoon, joka on Silemin luona. Silloin näkyi Herra hänelle ja sanoi: sinun siemenellesi annan minä tämän maan. Ja Abraham rakensi siinä alttarin Herralle ja saarnasi Herran nimestä. Sieltä hän waelsi edemmäksi etelään päin. 1 Mos. kirj. 12.

7. Abraham ja Lot.

(1. Lot eroaa Abrahamista. 2. Abraham pelastaa Lotin.)

1. Jumala siunasi Abrahamia ja Lotia ja he rikastuivat. Ja heillä oli sängen paljon karjaa, niin ettei molempain laumat woineet käydä yhdessä laitumella. Silloin

syntyi riita Lotin paimenten ja Abrahamin paimenten välillä. Mutta Abraham sanoi Lotille: älköön olko riita minun ja sinun välillä, sillä me olemme veljekset! Eroa minusta! Ja Abraham antoi Lotin valita itselleen asuinpaikan. Silloin Lot valitsi itsellensä Jordanin lakeuden, joka oli vesirikas ja hedelmällinen ja majaili Sodomaan asti. Mutta Sodomien kansa oli paha ja rikkoi kowin Herraa vastaan. — Ja Jumala sanoi Abrahamille: koko tämän maan annan minä sinulle ja sinun siemenellesi ianjatkijiesi. Abraham muutti asumaan Mamren tammistoon, joka on Hebronissa ja rakensi siellä alttarin Herralle.

2. Mutta eräs kuningas idästä tuli sotimaan Sodomian ja Gomorran kuninkaita vastaan. Silloin pakenivat kuninkaat wuorille, ja wihollinen otti kansan ja kaiken tawaran, mitä Sodomassa ja Gomorrasa oli, myöskin Lotin ja hänen omaisuutensa, ja meni matkaansa. Silloin tuli yksi, joka oli päässyt pakenemaan ja ilmoitti sen Abrahamille. Kun Abraham tämän kuuli, otti hän 318 palvelijaa mukaansa ja ajoi wihollista takaa aina Damaskoon asti, pelasti Lotin ja kaiken kansan sekä otti takaisin kaiken tawaran. Kotimatalla tuli häntä vastaan Melkisedek Salemin kuningas ja ylimmäisen Jumalan pappi. Hän siunasi Abrahamia ja Abraham antoi hänelle kymmenykset saaliista. — Silloin tahtoi Sodomian kuningas antaa Abrahamille kaiken wihollisilta otetun tawaran, mutta Abraham ei ottanut mitään Herran tähden. 1 Mos. kirj. 13, 14.

8. Jumala tekee liiton Abrahamin kanssa.

(1. Abrahamille wahvistetaan lupaus, että hänen siemenensä on olewa monilukuinen. 2. Abraham luulee Sagarin pojan tulewan hänen perijikseksensä. 3. Jumalan liitto Abrahamin kanssa.)

1. Herra näkyi Abrahamille, sanoen: älä pelkää Ab-

raham! Minä olen sinun kilpesi ja sangen suuri palkkasi. Abraham sanoi: mitä annat minulle? Minä lähdän lapsittoinna täältä ja omaisuuteni perilliseksi tulee palvelijani Eleasar. Mutta Herra sanoi: ei hän sinua peri, vaan joka sinun ruumiistasi tulee, hän on olewa sinun perilliseksi. Ja Herra wei hänen ulos ja sanoi: katso taivaalle ja lue tähdet, jos ne taidat lukea! Niin on siemenesi olewa. Ja Abraham uskoi Herran ja hän luki sen hänelle wanhurskaudeksi.

2. Kymmenen vuotta oli Abraham asunut Kanaan maassa, eikä hänellä vielä ollut lasta. Silloin antoi Sara egyptiläisen palvelijansa Hagarin Abrahamille waimoksi. Hän synnytti pojan, joka nimitettiin Ismaeliksi. Nyt ajatteli Abraham, että Ismael olisi se poika, jonka kautta Jumala täyttäisi lupauksensa siemenestä.

3. Koska Abraham oli yhdeksänkymmenen ja yhdeksän ajastaitainen, näkyi Herra hänelle jälleen ja sanoi: minä olen Jumala taikiwaltias, waella minun edessäni ja ole wakaa! Senjälkeen ilmoitti Herra, että Sara on synnyttävä Abrahamille pojan, jonka hänen pitää nimittämän Isakiksi. Ja Herra teki liiton Abrahamin kanssa, sanoen: minä tahdon olla sinun Jumalasi ja sinun siemenenesi Jumala sinun jälkeesi. Liiton merkiksi asetti Jumala ympärileikkauksen. 1 Mos. kirj. 15, 17.

9. Jumala ilmestyy Abrahamille Mamren tammistossa.

(1. Kolme miestä tulee Abrahamin luokse ja vastaan otetaan nährästi. 2. Herra ilmoittaa, että Sara vuoden kuluttua synnyttää pojan.)

1. Abraham istui kerran majansa owella Mamren tammistossa, kun päivä oli palawimmallansa. Koska hän silmänsä nosti ja katsoi, seisoi kolme miestä hänen edessänsä, ja hän tumartui maahan heidän eteensä. Sitte sanoi Ab-

raham: sallikaat minun pestä jalkanne, ja te lewätäkää puun alla. Ja hän walmisti heille aterian, ja kun he söiwät, seisoi hän heidän wieressänsä puun alla.

2. Silloin sanoi yksi heistä: minä palaan takaisin tulewana vuonna tällä ajalla, ja katso, waimollasi Saralla on silloin poika. Tämän kuuli Sara majan owella, jossa hän seisoi hänen takanansa ja hän naurahi itseksensä, sillä hän ei tietännyt, että se oli Herra. Mutta Herra sanoi: miksi Sara nauroi? Onko Herralle mitäkään mahdotonta? Sara kielsi, sanoen: en minä naurannut, sillä hän hämmästyi. 1 Mos. kirj. 18.

10. Jumala tuomitsee Sodomian ja Gomorran.

(1. Abraham rukoilee Sodomian ja Gomorran puolesta. 2. Sodoma ja Gomorra häwitetään.)

1. Herra sanoi Abrahamille: minä häwitän Sodomian ja Gomorran, koska heidän syntinsä owat sangen raskaat. Silloin astui Abraham Herran eteen ja rukoili, sanoen: hukutatkos wanhurskaankin jumalattoman kansja? Entä jos kaupungissa olisi wiisikymmentä wanhurskasta, hukuttaisitkos myös ne, että säästäisi sitä paikkaa heidän tähtensä. Ja Herra sanoi: jos löydän wiisikymmentä wanhurskasta Sodomian kaupungissa, niin minä säästän koko sen paikan heidän tähtensä. Abraham sanoi: katso minä olen ruwennui puhumaan Herrani kansja, ehkä olen tomu ja tuhka. Entä jos olisi wiisi waiilla wiidestäkymmenestä wanhurskaasta, kadottaisitkos wiiden tähden koko kaupungin? Herra wastasi: en kadota, jos löydän siellä neljäkymmentä wiisi (wanhurskasta.) Abraham rukoili rukoilemistaan siksi, että hän tuli hymmenen. Ja Herra lupasi säästää kaupungin, jos siellä olisi kymmenen wanhurskasta.

2. Ehtoolla tuli kaksi enkeliä Sodomaan ja ilmoittivat Lotille, että Herra oli lähettänyt heidät hukuttamaan kaupunkia. Ja he sanoivat Lotille: onko sinulla joku täällä, joka sinulle kuuluu, vie hän ulos täältä. Sitte Lot meni ulos ja puhuteli wäwyjänsä, joittenka piti saaman hänen tyttärensä, mutta he luulivat hänen tekewän leikkiä. Kun Lot wiipyi, tarttuivat enkelit hänen käteensä ja hänen waimonsa ja hänen tyttäriensä läteen ja taluttivat heidät ulos kaupungista. Senjälkeen sanoivat he hänelle: pakene ja pelasta sielus, älä katshda taaksesi, äläkä seisahda täällä lateudella! Sitte antoi Herra sataa tulikiweä ja tulta taawaasta ja häwitti ne kaupungit, ja laiken maan kaswun. Mutta Lotin emäntä katsoi taaksensa ja muuttui suolapat-saaksi. Wähän aikaa sen jälkeen muutti Abraham Mameren tammistosta ja asettui asumaan Bersaban seuduille. 1 Moos. kirj. 18, 19.

11. Isäin syntyminen ja uhraaminen.

(1. Herran lupaama poika syntyy. 2. Jumala käskii Abrahamia uhraamaan poikansa. 3. Abraham lähtee uhraamaan poikansa. 4. Jumala siunaa Abrahamia hänen uskonsa ja tottelewaisuutensa tähden).

1. Kun Abraham oli sadan ajastajan wanha, syntyi Sara hänelle pojan, sillä ajalla, jonka Jumala oli hänelle sanonut. Ja Abraham nimitti äsken syntyneen poikansa Isäiksi ja ympärileikkasi hänen kahdeksan päiväisenä, niin kuin Jumala oli käskenyt.

2. Kun Isä oli kaswanut suureksi, koetteli Jumala Abrahamia, sanoen: ota Isä sinun ainoa poikasi, jota rakastat ja mene Morian maalle ja uhraa hänet siellä polttouhriksi yhdellä niistä wuorista, jonka minä sinulle olen sanowa.

3. Niin Abraham nousi warhain aamulla, waljasti

aasinsa, halkoili puita polttouhuriin ja otti kaksi palvelijaa myötänsä ja poikansa Isakin ja meni sille paikalle, jonka Jumala oli hänelle sanonut. Kolmantena päivänä nosti Abraham filmänsä ja näki nuoren taampana. Silloin sanoi hän palvelijoille: olkaat te tässä aasin vieressä! Minä ja poika käymme tuonne rukoilemaan ja kun olemme rukoilleet, palaamme jälleen teidän tyköne. Ja Abraham otti halot ja sälytti ne poikansa Isakin selkään, mutta itse otti hän tulen ja weitsen ja he käwiwät molemmat yhdessä. Nyt sanoi Isak: isäni! katso, tässä on tuli ja halot, mutta missä on lammas polttouhriksi? Abraham vastasi: Jumala on katsonut itselleen lampaan polttouhriksi, poikani. Kun he tulivat nuorelle, teki Abraham siihen alttarin ja pani halot ja sitoi poikansa Isakin ja laski hänen alttarille halkojen päälle. Sitte ojensi hän kätensä ja otti weitsen, uhrataksensa poikansa. Silloin huusi Herran enkeli taivaasta, sanoen: Abraham, Abraham! älä satuta kättäsi poikaan, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkääät Jumalaa, etkä ole säästänyt ainokaista poikaasi minun tähteni. Niin Abraham nosti filmänsä ja näki oinaan takanansa sarwista jelaantuneena tiheään pensastoon. Tämän hän otti ja uhrasi sen polttouhriksi poikansa siaan.

4. Mutta Herran enkeli huusi toistamiseen Abrahamille taivaasta, sanoen: minä olen wannonut itse kauttani, sanoo Herra: ettäs tämän teit, etkä säästänyt ainoata poikaasi, niin minä suuresti siunaan sinun ja lisään sinun siemenesi. Ja sinussa ja sinun siemenessä pitää kaikki kansat maan päällä siunatuiksi tuleman. — Sitte palasi Abraham palvelijainsa tykö ja he nousiivat ja matkustiivat yhdessä Bersabaan. 1. Mos. kirj. 21, 22.

12. Isäin naiminen.

(1. Sara kuolee. 2. Abrahamin palvelija matkustaa Haraniin noutamaan Isäille waimoa. 3. Rebekka tulee Isäin waimoksi).

1. Sara kuoli sadan kahdenkymmenen seitsemän vuoden vanhana Mamren tammistossa, ja Abraham murehti häntä. Ja Abraham osti Matpelan wainion Hebronissa ja hautasi Saran siellä olewaan luolaan.

2. Abraham oli vanha ja Herra oli sinannut häntä taitissa. Ja hän kutsui vanhimman huoneensa palvelijan ja käski häntä menemään Haraniin ja ottamaan hänen omasta suwustaan waimon Isäille, sillä hän ei tahtonut, että hänen poikansa ottaisi itselleen waimon kananealaisten tyttäristä, eikä, että hän matkustaisi Mesopotamiaan. Ja Abraham sanoi palvelialle: Herra lähettää enkelinsä sinun kanssasi ja tekee matkasi onnelliseksi. Silloin otti palvelija kymmenen kamelia ja kaikkinaista herransa tawaraa ja waelsi Mesopotamiaan Haranin kaupunkiin. Siellä antoi hän kameleinsa laskea polwillensa ulkona kaupungista weskaiwon tyhönä, josta waimowäen ehtoopuolella oli tapawettä ammentaa. Ja hän rukoili Herraa, sanoen: Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, katso, minä seison tässä weskaiwolla, ja niitten tyttäret, jotka asuwat tässä kaupungissa, tulewat wettä ammentamaan. Niin tapahdukoon, että se tyttö, jolle minä sanon: anna minun juoda, ja joka sanoo: juo, minä juotan myös sinun kamelisi, hän on juuri se, jonka sinä olet walinnut palveliallesi Isäille. Ennenkuin hän lakkasi rukoilemasta, tuli eräs waimo kantaen weskiaastia olallansa. Hän meni alas tuiwolle, täytti astiansa ja tuli ylös. Niin palvelija meni häntä vastaan ja pyysi juoda hänen astiastaan. Waimo wastasi: juo! Minä juotan myös kamelisi. Ja sillä aikaa kun hän juotti kameleja, katseli mies häntä ääneti. Sitte kysyi hän, kenen tytär hän oli, ja hän wastasi: minä olen Betuelin Nahorin pojan tytär

ja nimeni on **Rebekka**. Silloin palvelija otti kultaiset renkaat ja rannerenkaat ja antoi ne Rebekalle. Ja hän kumartui maahan ja kiitti ja ylisti Herraa, joka oli johtanut hänet Abrahamin sukulaisten huoneeseen.

3. Nyt kiiruhti **Rebekka** kotiinsa ja kertoi tämän kaikki. Silloin meni hänen veljensä **Laban** taiwolle ja toi miehen huoneeseen. Ja he asettivat ruokaa hänen eteensä, mutta hän ei syönyt, ennenkuin hän oli puhunut asiansa. Kun hän oli puhunut, sanoivat **Laban** ja **Betuel**: tämä asia on tullut Herralta. Katso, tuossa on **Rebekka** edessäsi, ota hän ja mene, ja olkoon hän sinun herrasi pojan waimo. Silloin kumartui palvelija maahan Herran eteen. Sitte hän söi ja joi. Ja seuraavana aamuna otti hän **Rebekan** kanssansa, ja matkusti kotiin herransa tykö. Ja **Rebekka** tuli **Isakin** waimoksi. 1 Moos. kirj. 23, 24.

13. **Isak** ja hänen poikansa.

(1. **Isak** saa kaksi poikaa. 2. **Abraham** kuolee ja **Sumala** antaa **Isakille** Abrahamin siunauksen).

1. Kun kahkikymmentä vuotta oli kulunut, kuuli **Herra** **Isakin** rukouksen, ja **Rebekka** synnytti hänelle kaksi poikaa, jotka olivat kaksoiset. Ensiksi syntyneen nimittivät he **Esauksi**, toisen **Jakobiksi**. Jo ennen heidän syntyvänsä oli **Herra** sanonut Rebekalle: **wanhempi palwelee nuorempaa**. Kun he olivat kaswaneet miehiksi, tuli **Esau** metsästäjä, mutta **Jakobista** tuli yksiwakainen mies ja hän asui majoissa. Eräänä päivänä teitti **Jakob** hernekeiton. Samassa tuli **Esau** wäsyneenä kotiin metsästä, ja pyysi syödä sitä ruokaa. Mutta **Jakob** sanoi: myy minulle tänäpäivänä esikoisuutesi! **Esau** wastasi: katso, minä kuolen kuitenkin, mitä minun esikoisuudestani on? Ja hän möi **Jakobille** esikoisuutensa, sillä hän katsoi sen ylen.

2. Siihen aikaan kuoli Abraham, 175 vuoden ikäinenä, ja hänen poikansa Isak ja Ismael hautasivat hänen Makpelan luolaan. Ja Herra uudisti Isakille, Abrahamille antamansa siunauksen, sanoen: sinun siemenesi pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman. 1 Moos. kirj. 25, 26.

14. Isak siunaa poikiansa.

(1. Isak tahtoo siunata Esau. 2. Jakob saa petoksella siunauksen. 3. Isak siunaa Esauun alhaisemmalla siunauksella. Tästä syystä alkaa Esau vihata Jakobia.)

1. Kun Isak tuli vanhaksi, ja hänen näkönsä heikkoni, sanoi hän Esaulle: mene kedolle ja pyydä minulle metsänotus ja tee minulle himoruoka, että minä siunaisin sinua, ennenkuin kuolen. Ja Esau meni. Mutta Rebekka, joka kuuli tämän, sanoi Jakobille: katso, minä kuulin isäsi sanovan Esaulle: tuo minulle metsänotus ja tee minulle himoruoka syödäkseni, että minä siunaisin sinua ennenkuin kuolen. Niin mene nyt sinä laumaan ja tuo minulle kassi wohlaa, tehdäkseni isällesi niistä himoruuan. Wie sinä sitte se isällesi, että hän siunaisi sinua. Mutta Jakob sanoi: ehkä isäni siivelee minua, ja niin olen minä hänen silmissänsä kuin petturi ja saatan päälleni kirouksen enkä siunausta. Hänen äitinsä sanoi: se kirous tulloon minun päälleni, ole sinä waan minulle kuuliainen! Niin Jakob toi wohlat, ja hänen äitinsä walmisti niistä himoruuan. Sitte puki hän Esauun waatteet Jakobin päälle, ja wohlain nahat kääri hän hänen käsinsä ja kaulaansa.

2. Kun Jakob tuli Isakin tykö, kysyi tämä: kukas olet poikani? Jakob wastasi: minä olen Esau sinun esikoiseksi. Nouse siis ylös ja syö minun saaliistani, että sinun sielusi siunaisi minua! Mutta Isak sanoi: kuinka olet niin

nopeasti löhtänyt saaliin? Jakob vastasi: Herra antoi minun sen kohdata. Silloin sanoi Isak: tule lähemmäksi, poikani, siwelläkseni sinua, josko olet poikani Esau, wai et. Ja Isak siweli häntä ja sanoi: ääni on Jakobin ääni, mutta kädet ovat Esaun kädet. Vielä kerran hän kysyi: oletko todellakin poikani Esau? Ja kun hän oli myöntävästi wastannut, siunasi Isak häntä, sitten kuin hän oli syönyt.

3. Heti kun Jakob oli lähtenyt, tuli Esau metsästä-mästä. Hän walmisti myöskin himoruuan ja wei sen isäl-lensä, sanoen hänelle: nouse ylös ja syö minun saalistani. Silloin Isak hämmästyi sängen kowin ja sanoi: sinun wel-jeji on tullut karaluudella ja wienyt siunauksen sinulta. Ja hänen pitää siunatun oleman. Kun Esau kuuli tämän, käwi hänen mielensä sängen karwaaksi, ja hän huudahti: etkös pitänyt yhtään siunasta minun warakseni? Silloin siunasi Isak Esauta, mutta lisäsi: **sinä olet palwelewa weljeäsi.** — Siitä päivästä alkaen wihasi Esau Jakobia ja sanoi sydämessänsä: isäni murhepäiwät lähestywät, sillä minä tapan weljeni Jakobin. 1 Mos. kirj. 27.

15. Jakob pakenee Haraniin.

(1. Jakob saa Abrahamin siunauksen. 2. Jumala ilmestyy Jakobille. 3. Jakob saapuu enonsa Labanin tykö.)

1. Rebetalle ilmoitettiin Esaun uhkaus, ja hän sanoi Jakobille: pakene Haraniin weljeni Labanin tykö ja ole siellä siksi kuin weljesi kiukku asettuu. Sitte Isak kutsui Jakobin ty-lönsä ja kielsi häntä ottamasta itsellensä waimoa Kanaan maan tyttäristä, waan käski ottamaan jonkun Labanin tyttäristä. Ja hän siunasi Jakobia ja sanoi: **kaikkiwaltias Jumala enentäköön sinua ja antakoon sinulle Abrahamin siunauksen.**

2. Jakob lähti Bersabasta ja meni Haraniin päin.

Ehtoolla kun aurinko jo oli laskenut, eikä hän ollut löytänyt majaa lewätäksensä, otti hän kiven päänsä alaiseksi ja pani maata kedolle. Ja hän näki unta, että tikapuut seisoiwat maan päällä, joitten ylempi pää ulottui taiwaaseen, ja Jumalan enkelit käwiwät ylös ja alas niitä myöten. Minnä seifoi Herra ja sanoi: tämän maan, jonka päällä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi; ja sinussa sekä sinun siemenessäsi pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman. Minä olen sinun kanssasi ja warjelen sinua ja saatan sinun jälleen tähän maahan. Kun Jakob heräsi, sanoi hän: totisesti on Herra tässä paikassa, ja tämä on taiwaan owi. Ja hän kutsui paikan Beteliksi, joka merkitsee Jumalan huone.

3. Sitte Jakob jatkoi matkaansa ja tuli Haraniin. Siellä pysähtyi hän erään taimon luo, johon Rakel, Labanin tytär, tuli juottamaan isänsä lampaita. Silloin itki Jakob ilosta ja ilmoitti hänelle, että hän oli Rebekan poika. Rakel juoksi kohta kotiinsa ja sanoi sen isällensä. Laban meni Jakobia vastaan, otti hänen syliinsä, suuteli häntä ja wei hänen huoneeseensa. — Ja Jakob palweli Labanilla. 1 Mos. kirj. 27, 28.

16. Jakob Labanin tykönä.

(1. Jakob palwelee Labanin tyttärien tähden. 2. Jakob palwelee Labania palkan edestä.)

1. Kun Jakob oli kuukauden ollut Labanin tykönä, sanoi Laban hänelle: palweletko sinä minua ilmaiseksi? Ilmoita mikä palkkasi olisi? Jakob wastasi: minä palwelen sinua seitsemän ajastaitaa Rakelin, nuoremman tyttäresi tähden. Laban sanoi: parempi on että annan hänen sinulle, kuin jollekin toiselle. Ja Jakob palweli seitsemän vuotta Rakelin tähden, ja ne olivat hänen mielestään niinkuin muu-

tama päivä, sillä niin rakasti hän häntä. Mutta kun seitsemän vuotta oli kulunut, petti Laban Jakobin ja antoi hänelle vanhemman tyttärensä Rean Rakelin sijaan. Kun Jakob häntä nuhteli, sanoi Laban: jos palvelet minua vielä seitsemän ajastaikaa, saat myöskin Rakelin waimoksesi. Jakob teki niin, ja Laban antoi hänelle myös Rakelin waimoksi.

2. Kun neljätoista vuotta oli umpeen kulunut, tahtoi Jakob palata kotia omaan maahansa. Mutta Laban näki, että Herra siunasi häntä Jakobin tähden. Ja hän pyysi häntä palvelemaan määrätyn palkan edestä. Niin Jakob palveli Labania vielä kuusi vuotta. Tämä oli Jakobille waiwaloinen aika. Päiwällä rafitti häntä kuumuus ja yöllä kylmyys, ja uni haihtui hänen silmistänsä. Ja vaikka hän palveli niin uskollisesti, petti Laban häntä kuitenkinkin siten, että hän kymmenen kertaa muutti hänen palkkaansa. Mutta Jumala siunasi Jakobia, ja hänellä oli sängen paljon karjaa, palvelijoita ja piikojia. Ja Jumala antoi hänelle myös kaksitoista poikaa, joitten nimet olivat: Ruben, Simeon, Lewi, Juda, Isaskar, Sebulon, Dan, Raftali, Gad, Asser, Josef ja Benjamin. 1. Mos. kirj. 29, 30.

17. Jakob palaa Kanaan maahan.

(1. Jakob pakenee Labanin tykö. 2. Jakob painelee Herran kansa. 3. Jakob kohtaa Esaun. 4. Jakob Betelissä ja Mamren tammistosja).

1. Laban ja hänen poikansa tadehtiwat Jakobia hänen rikkautensa tähden. Niin Herra sanoi Jakobille: palaja isäsi maalle, ja minä olen sinun kanssasi. Kun Laban oli mennyt keritsemään laumaansa, asetti Jakob lapsensa ja waimonsa kameleihin selkään, otti laitien tawaransa ja pakeni Haranista. Kolmantena päivänä sai Laban tietää, että

Jakob oli paennut; hän ajoi häntä takaa ja saavutti hänet. Mutta Jumala sanoi Labanille yöllä unessa: kawahda itsefi puhumasta Jakobille muuta kuin hyvää. Ja he tekiwät liiton keskenänsä. Sitte Laban siunasi lapsensa ja palasi jälleen kotiinsa.

2. Jakob lähetti sanansaattajat welsensä Esau tykö, joka asui Edomissa, ja pyysi saada armoa hänen edesänsä. Sanansaattajat palasiwat takaisin, sanoen: Esau tulee sinua vastaan ja neljäsataa miestä hänen kanssansa. Silloin peljästy Jakob kowin, rukoili Herraa ja sanoi: Herra, sinä sanoit minulle: palaja takaisin maahasi! Minä olen mahdotoin kaikkeen siihen armoon, ja kaikkeen totuuteen, jonka teet palvelijallesi. Pelasta minua nyt minun welsjeni kästistä, sillä minä pelkään häntä. Ja Jakob lähetti welsjellensä lahjoja lepyttääksensä häntä. Sitte wei hän waimonsa, lapsensa ja kaiken tawaransa Jakob joen yli, mutta jäi itse toiselle puolelle yfšinänsä. Ja yfsi mies tuli ja paineli hänen kanssansa siksi kuin aamurusko nousi. Kun mies ei woittanut häntä, sanoi hän: päästä minua, sillä aamurusko nousee! Mutta Jakob sanoi: en minä päästä sinua, jollet siunaa minua. Silloin sanoi mies: ei sinua enää pidä kutsuttaman Jakobiksi, waan **Israeliksi**, sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa ja olet woittanut. Ja hän siunasi Jakobia. Niin Jakob sanoi: minä olen nähnyt Jumalan kaswoista kaswoihin, ja minun sieluni on wapaahdettu.

3. Sitte kulki Jakob edemmäksi ja näki Esau tulewan neljäsataa miestä hänen kanssansa, ja hän meni häntä vastaan ja kumartui maahan hänen eteensä. Mutta Esau juoksi häntä vastaan, halasi häntä kaulasta ja suuteli häntä, ja he itkiwät. Senjälkeen erosiwat welsjekset rauhassa.

4. Jakob matkusti yhä edemmäksi ja tuli Beteliin; siellä hän teki Herralle alttarin. Ja Herra näkyi Jakobille

ja sanoi: Minä olen kaikkivaltias Jumala, ole hedelmällinen ja enene. Sen maan, jonka minä annoin Abrahamille ja Isakille, annan minä sinulle ja siemellesi sinun jälkeesi. Sitte tuli Jakob isänsä tykö, joka asui Mamren tammistossa. Täällä kuoli Isak, ja hänen poikansa hautasivat hänen Abrahamin hautaan. 1 Mos. kirj. 31—35.

18. Josef in weljet myhwät Josef in.

(1. Weljet wihaawat Josefia. 2. Weljet aikowat tappa Josef in. 3. Weljet myhwät Josef in.)

1. Jakob rakasti Josefia enemmän kuin kaikkia muita lapsiansa ja teli hänelle kirjawan hameen. Kun Josef oli seitsemäntoista wuotias, seurasi hän weljiänsä, kun he lait siwat isänsä karjaa, ja hän ilmoitti isälle, mitä pahoja huutoja heistä kuului. Mutta kun weljet näkiwät, että Jakob rakasti Josefia enemmän kuin kaikkia hänen weljiänsä, wihasi wat he häntä, eiwätkä woineet puhutella häntä ystäwällisesti. Kerran näki Josef unta, että hän ja hänen weljensä oli wat sitowinaan jalallisia wainiolla, ja hänen jalallisensa nousi seisomaan ja weljiensä jalalliset seisoi wat ympärillä ja kumar si wat hänen jalallistansa. Toisen kerran uneksi hän, että aurinko, kuu ja yk sitoista tähteä kumar si wat häntä. Kun hän kertoi unensa, wihasi wat weljet häntä vielä enemmän ja sanoi wat: sinäkö tulisit meidän kuninkaa ksemme ja hallitsitit meitä? Mutta hänen isänsä piti mielesjäsä, mitä oli tapahtunut.

2. Kerran lähetti isä Josef in Silemiin katsomaan, kuinka weljet ja karja woiwat. Kun weljet kaukaa näkiwät hänen, sanoi wat he: katsokaa! Unennäkijä tulee. Tappa taamme hän, niin saamme nähdä, mihin hänen unensa joutu wat. Mutta Ruben sanoi: älkäätkä wuodattako werta, waan heittäkäätkä hän tähän kuoppaan, joka on korwessa! Hän ajat-

teli nimittäin salaa pelastaa Josef. Kun nyt Josef tuli veljiensä tykö, riisuiwat he häneltä kirjawan hameen ja heittiwät hänet kuoppaan, jossa ei ollut yhtään wettä. Itse istuiwat he syömään.

3. Kun he fitte nostiwat filmänsä ja katselivat, näkivät he joukon ismaelilaisia, jotka meniwät Egyptiin. Silloin ehdotteli Juda, että he myisiwät Josef in ismaelilaisille. Ja he wetiwät hänen ylös kuopasta ja myiwät hänen kahteenkymmeneen hopeapenninktiin. Mutta Ruben ei ollut läsnä, kun tämä tapahtui. Ja kun hän tuli kuopalle eikä löytänyt Josefia sieltä, repäisi hän waatteensa, tietämättä mitä hänen pitäisi tekemän. Sitte tappoiwat weljet kauriin, kastoiwat hameen wereen ja lähettiwät sen kotiin isällensä ja sanoiwat: tämän me löysimme, tunnustele onko tämä poikasi hame, wai ei? Jakob sanoi: tämä on minun poikani hame. Baha peto on syönyt Josef in. Ja Jakob murehti häntä kauwan. 1 Mos. kirj. 37.

19. Josef Potifarin luona ja wankuudessa.

(1. Josefia kiusataan, mutta hän woittaa kiusauksen. 2. Sumala on Josef in kanssa myöskin wankuudessa.)

1. Josef wiettiin Egyptiin, ja Potifar, joka oli Faaraon, Egyptin kuninkaan howihaltija, osti hänen ismaelilaisilta kaupiamiehiltä. Ja Herra oli Josef in kanssa, ja hän oli onnellinen mies. Kun Potifar huomasi tämän, antoi hän kaikki, mitä hänellä oli, hänen haltuunsa. Ja Herra siunasi Potifarin huoneen Josef in tähden. Mutta Potifarin waimo houkutteli Josefia syntiin. Josef wastasi hänelle: kuinka minä tekisin niin paljon pahaa ja rikkoisin Sumalaa vastaan? Ja waikka hän joka päivä kiusasi Josefia, ei tämä häntä totellut. Kun hän nyt näki, ettei Josef häntä totellut, ilmoitti hän asian Potifarille ja sanoi Josef in houkutteleman

häntä syntiin. Potifar, kuultuansa waimonsa sanat, wihastui sängen kowin ja pani Josefín wankihuoneeseen, jossa kuninkaahan wangit olivat.

2. Mutta Herra oli Josefín kanssa wankuudessakin ja soi hänen saada armon wankihuoneen haltijan edessä, niin että hän antoi toiset wangit Josefín haltuun. — Sitte tapahtui, että kuninkaan juomanlaskija ja leipoja rikkoivat herraansa vastaan, ja he heitettiin siihen wankihuoneeseen, jossa Josef oli. Kun Josef tuli aamulla heidän tykönsä, löysi hän heidät kowin murheellisina. Kumpikin heistä oli nähnyt yöllä unta ja olivat sentähden murheelliset. Josef pyysi heitä juttelemaan unensa hänelle. Ja kun he olivat ne kertoneet, selitti Josef ne näin: juomanlaskija asetetaan kolmen päivän kuluttua jälleen wirkaansa, mutta leipoja hirtetään. Ja Josef sanoi juomanlaskijalle: muista minua, kun sinun hywin käy ja rukoile Faraota, että hän päästää minun täältä ulos, sillä minä en ole mitään tehnyt, minkätähden he minun wankuteen paniwat. Niinkuin Josef oli selittänyt unet, niin myös tapahtui, mutta juomanlaskija ei muistanutkaan Josefia, waan unohti hänen. 1 Mos. kirj. 39, 40.

20. Josefín ylenmys.

(1. Faraao näkee unia. 2. Josef selittää Faraon unet. 3. Josef tehdään Egyptin maan herraksi.)

1. Kahden ajastajan perästä näki Faraao kaksi unta. Hän näki unen, että hän oli seisowinaan wirran tykönä, ja katso, wirrasta nousi ylös seitsemän kaunista ja lihawaa lehmää, jotka käwiwät laitumella ruohostossa. Näitten jälkeen nousi toiset seitsemän lehmää, rumia ja laihoja. Ja ne seitsemän laihaa lehmää söiwät ne seitsemän kaunista ja lihawaa lehmää ja olivat yhtäläiset kuin ennentin. Ja

Farao heräsi, mutta nukkui jälleen ja näki unta, ja katso, seitsemän täysinäistä ja paksua tähkäpäätä kasvoi yhdessä oljessa. Ja seitsemän pientä ja itätuulen surkastuttamaa tähkäpäätä kasvoi niitten jälkeen. Ja lihat tähkäpäät nielikivät ne lihavat tähkäpäät.

2. Aamulla oli kuningas lewottomalla mielellä, ja hän lähetti kutsumaan kotoon kaikki Egyptin tietäjät ja wiisaat, mutta ei kukaan woinut selittää unia. Silloin muisti juomanlaskija Josefia ja sanoi Faraoille: nyt minä muistan rikokseni. Koska Farao wihastui palvelijoihinsa ja pani minun ja leipojan wankeuteen, silloin me molemmat näimme yhtenä yönä unta. Mutta siellä oli nuori heprealainen mies, joka selitti meidän unemme, ja niinkuin hän selitti ne, niin myös tapahtui. Silloin lähetti Farao kutsumaan Josefia wankeudesta. Kun Josef tuli Faraoon eteen, sanoi Farao: minä olen nähnyt unta, waan ei ole sen selittäjää. Mutta olen kuullut sinusta, koska sinä unen kuulet, niin sinä taidat sen selittää. Josef wastasi: ei se ole minun woimisiäni, waan Jumala ennustaa kuitenkin Faraoille hyvää. Sitte kertoi Farao unensa. Ja Josef selitti ne niin, että ensin tulee seitsemän hyvää ja lihawaa vuotta koko Egyptin maahan, ja sitte seitsemän nälkävuotta. Lopuksi neuvoi hän kuningasta walitsemaan ymmärtäväisen ja wiisaan miehen, joka hywinä vuosina kokoaisi wiidennen osan wiljan runsaudesta, elatukseksi seitsemän nälkävuoden waraksi, ettei maa häwiäisi nälän tähden.

3. Josefin neuwo miellytti kuningasta, ja hän sanoi Josefille: koska Jumala on kaikkea näitä sinulle ilmoittanut, niin ei ole yhtään niin ymmärtäväistä ja wiisasta kuin sinä. Ole sinä minun huoneeni waltijas, ja sinun sanallesi olkoon koko kansani kuuliainen. Ja Farao otti sorruksen kädestänsä ja pani sen Josefin käteen ja ripusti kullatakkäädyn hänen laulaansa ja antoi hänen ajaa toisessa wau-nussansa ja pani huutamaan hänen edellensä: kumartakaat!

Ja hän asetti hänen koko Egyptin maan haltijaksi. Josef oli silloin kolmenkymmenen ajastajan vanha. Ja Josef matkusti ympäri koko Egyptin maan hyvinä viljavuosina ja koki kaikkinaista elatusta ja viljaa säästöön sängen paljon. Kun fitte nälkävuodet tulivat, tuli nälkä kaikkiin maihin, mutta Egyptin maassa oli leipää, sillä Josef awasi jywäaitat ja myi viljaa. 1 Mos. kirj. 41.

21. Josef in weljet käywät Egyptisä.

(1. Weljien ensimmäinen matka Egyptiin. 2. Weljien toinen matka Egyptiin.)

1. Nälkä tuli Ranaan maahantin, jossa Jakob asui. Kun Jakob kuuli Egyptisä olewan viljaa, lähetti hän kymmenen poikaansa sinne, mutta Benjaminin hän jätti kotiin. Kun weljet tulivat Josef in eteen, tunsi hän heidät heti, mutta he eivät häntä tunteneet. Ja kun he lankefiwat maahan kaswoillensa hänen eteensä, puhutteli hän heitä kowasti, ja sanoi: te olette wakoajat ja olette tulleet katsomaan, mistä maa olisi awoin wihollisille. Mutta he wastasivat: me olemme rehellisiä miehiä, kassitoista weljestä, yhden miehen pojat Ranaan maalla, yksi meistä on kotona isämme tykönä, mutta yksi ei ole enää elossa. Josef sanoi heille: niin on kuin olen sanonut: te olette wakoajat. Ja hän pani heidät wankuteen. Kolmantena päivänä antoi hän jälleen tuoda weljet tykönsä ja käski toisia menemään kotiin tuomaan nuorinta weljeä, mutta yhden heistä piti jäämän wangiksi. Silloin hämmästyiwät he ja sanoiwat toisillensa: me olemme totisesti rikoksen alaiset meidän weljemme tähden, sillä me näimme hänen sielunsa tuskan, kun hän meitä rukoili, emmekä kuulleet häntä. Sentähden on tämä ahdistus koh-

dannut meitä. Ruben vastasi heille: enkö teille sanonut: alkäätkä tehtö wäärnyttä nuorukaiselle, waan te ette kuulleet minua. Ja nyt hänen werensä meiltä waaditaan. Mutta he eiwät tietäneet Josefín sitä ymmärtävän, mitä he puhuiwat. Josef kääntyi heistä ja itki. Sitte otti hän Simeonin ja fitoi hänen heidän nähtensä. Ja Josef läski täyttää heidän säkkinsä jywillä ja panna heidän rahansa jälleen itsefunkin säkkiin. Ja niin antoi hän heidän mennä. Kun he tuliwat kotiinsa, ilmoittiwat he isällensä kaikki, mitä heille tapahtunut oli. Silloin Jakob sanoi: te teette minun lapsittomaksi, Josef on poisja, Simeon on poisja, ja Benjaminin tahdotte wiedä minulta. Ei minun poikani saa mennä teidän kansanne.

2. Mutta towa nälänhätä oli maassa. Ja kun wilja loppui, läski Jakob poikiansa jälleen menemään Egyptiin ostamaan wiljaa. Juda vastasi, etteiwät he uskalla mennä sinne, jollei heillä ole Benjaminia mukanaan. Ja hän sanoi isällensä: lähetä nuorukainen minun kanssani, minä takaan hänen. Jollen tuo häntä takaisin sinulle, niin olen minä wikapää sinun edessäni kaikkena elinaikanani. Silloin antoi Jakob poikansa Benjaminin mennä mukaan.

Kun weljet tuliwat Egyptiin, meniwät he Josefín eteen. Ja kun Josef näki, että Benjamin oli mukana, antoi hän huoneensa haltijan walmistaa heille aterian. Sitte tuotiin Simeon heidän tykönsä ja he meniwät Josefín huoneeseen. Josef puhui heidän kanssansa ja tiedusteli heidän isästänsä. Kun hän näki weljensä Benjaminin, paloi hänen sydämensä rakkaudesta weljeänsä kohtaan ja hän kiruhti pois heidän tyköänsä, saadaksansa itkeä. Mutta kun hän oli pesnyt kaswonsa, tuli hän takaisin ja söi heidän kanssansa. Ja pöydässä saiwat weljet paikkansa ikänsä jälkeen, jota he suuresti ihmetteliwät leskenänsä. Ja Josefín pöydältä kannettiin ruokaa heidän pöydällensä, mutta Benjaminille wiifi kertaa enempi kuin toisille. Sitte läski Josef huoneensa

haltijan täyttämään miesten säkit jymillä ja panemaan hänen hopeamaljansa nuorimman säkin suuhun. 1 Mos. kirj. 42—44.

22. Josef ilmoittaa itsensä weljille.

(1. Josef koettelee weljiänsä viimeisen kerran. 2. Juda tahtoo jäädä orjaksi Benjaminin sijaan. 3. Josef ilmoittaa, kuka hän on ja kutsuu isäänsä ja weljiänsä asumaan Egyptiin).

1. Seuraavana aamuna päivän waljetessa saivat weljet lähtea. Mutta kun he olivat kulkeneet jonkun matkaa kaupungista, lähetti Josef palwelijansa heidän jälkeensä ja käski sanomaan heille: miksi olette matkaneet hyvän pahalla? Ettetö te ole wieneet minun herrani hopeamaljan? Weljet laskiwat kiiruusti säkkinsä maahan, ja palwelija etsi niistä ja, katso, malja löydettiin Benjaminin säkistä. Silloin reppäisivät miehet waatteensa, palasiwat kaupunkiin ja lankefiwat maahan Josefin eteen. Josef puhui ankarasti heille ja sanoi: se mies, jolta malja löydetty on, olkoon minun orjani, mutta toiset menkööt kotiinsa isänsä tykö.

2. Niin sanoi Juda: mitä me sanomme ja kuinka me voimme itsemme puhdistaa. Jumala on hawainnut meidän rikoksemme. Jos me tulisimme kotiin, eikä meillä olisi Benjaminia kanssamme, niin me saattaisimme meidän isämme harmaat karwat murheella hautaan. Salli siis minun jäädä Benjaminin sijasta sinulle orjaksi ja salli hänen mennä weljensä kanssa. Sillä kuinka taidan minä mennä isäni tykö, jollei Benjaminin ole minun kanssani? Mikä saisin nähdä sen surkeuden, johon isäni joutuu.

3. Nyt ei Josef woinut enää itseänsä pidättää, waan hän itki ääneensä ja sanoi: minä olen Josef, teidän weljenne. Mutta hänen weljensä hämmästyivät niin, etteiwät woineet hänelle wastata. Josef sanoi uudelleen: minä olen Josef,

teidän weljenne, jonka te myitte Egyptiin. Ja nyt älkäätkö olko surulliset, sillä teidän pelastukseksenne on Jumala minun tänne edellänne lähettänyt. Ja hän halasi weljeänsä Benjaminia kaulasta ja itki, ja hän suuteli kaikkia weljiänsä. Sitte puhuivat hänen weljensä hänen kanssansa. — Senjälkeen käski Jofes weljiänsä kiiruhtamaan kotiin isän työ ja leptomaa hänelle kaikki ja tuomaan hänet Egyptiin. Ja hän lähetti isällensä waunut ja lahjoja mitä paraimpia Egyptissä oli, ja elintarpeita matkaewäiksi. Sitte lähetti hän weljensä matkaan ja sanoi heille: älkäätkö riidellä tiellä. 1 Mos. kirj. 44, 45.

23. Jakob muuttaa Egyptiin.

(1 Jakob saa tietää, että Jofes elää. 2. Jakobin matka Egyptiin. 3. Jakob asettuu Goseniin asumaan).

1. Kun weljet tulivat kotiin isänsä työ, sanoivat he: poikasi Jofes elää vielä ja on koko Egyptin maan herra. Mutta Jakob ei uskonut heitä. Waan kun hän näki waunut, jotka Jofes oli lähettänyt häntä tuomaan, wirtosi hänen henkensä ja hän sanoi: nyt on minulla tyllä: poikani Jofes elää vielä; minä menen häntä katsomaan, ennenkuin kuolen.

2. Niin Jakob lähti kaikkine ominensa, ja koska hän tuli Bersabaan, ilmestyi Jumala hänelle yöllä näyissä ja sanoi: älä pelkää mennä Egyptiin, sillä minä teen sinut siellä suureksi kansaksi. Minä menen Egyptiin sinun kansasi ja minä jälleen sinun sieltä johdatan. Ja Jakob lähti Bersabasta ja kun hän Egyptiä lähestyi, tuli Jofes häntä vastaan. Kun hän sai nähdä hänen, halasi hän häntä kaulasta ja itki kauwan aikaa. Silloin sanoi Jakob: nyt minä kuolen mielelläni, että minä näin sinun kaswosi, ja ettäs vielä elät.

3. Kun Jofes ilmoitti Faraoille, että hänen isänsä ja weljensä olivat tulleet hänen työnsä, sanoi Farao: Egyptin

maa on sinulle alttiina; sijoita isäsi ja veljesi asumaan kaittein parhaaseen paikkaan tässä maassa. Mukoot Gosenin maassa. Ja Josef toi isänsä ja asetti hänen Faraon eteen ja Jakob siunasi Faraota. — Jakob asettui asumaan Gosenin maahan; ja koko hänen perheensä, Josefin ja hänen kahden poikansa kanssa, teki seitsemänkymmentä henkeä. 1 Mos. kirj. 45—47.

24. Jakob siunaa poikiansa. Jakobin ja Josefin kuolema.

(1. Jakob siunaa Josefin poikia. 2. Jakob siunaa kaittia poikiansa. 3. Jakobin ja Josefin kuolema.)

1. Jakob eli seitsemäntoista ajastaitaa Egyptissä. Ja kun hän tunsi loppunsa lähenewän, kutsui hän poikansa Josefin tykönsä ja pyysi häntä, ettei hän hautaisi häntä Egyptiin, waan hänen isäinsä hautaan Kanaan maassa. Josef lupasi niin tehdä. Sitte otti Josef molemmat poikiansa, Manassjen ja Efraimin, ja wei heidät Jakobin eteen, että hän siunaisi heitä. Ja Jakob siunasi heitä ja sanoi Josefille: sinun kaksi poikaasi, Efraim ja Manasse, olkoot minun, niinkuin Ruben ja Simeon owat minun. Vielä sanoi Jakob Josefille: katso, minä kuolen ja Jumala on teidän kanssanne ja wie teitä jälleen isäinne maahan.

2. Jakob kutsui myös toiset poikansa tykönsä ja sanoi heille: kokoontukaat, että minä ilmoitan teille, mitä teille tapahtuu tulevaisina aitoina. Senjälkeen siunasi hän itse kunkin erityisellä siunauksellansa. Mutta ennen kaittia siunasi hän Judasta ja sanoi: Juda, sinua tulewat veljesi kiittämään ja isäsi lapset saawat kumartaa sinua. Si waltikkaa oteta pois Judalta, siksi kuin sankari tulee, ja hänelle kansat owat alamaiset.

3. Sitte kuoli Jakob, ja hänen poikansa weivät hänet Kanaan maahan ja hautasivat hänet Abrahamin hautaan. Sen jälkeen tulivat he takaisin Egyptiin ja asuivat siellä. — Wähää ennen kuolemaansa sanoi Josef weijillensä: minä kuolen, ja Jumala on totisesti etsiwä teitä ja wie teidät tästä maasta siihen maahan, jonka hän on wannonut Abrahamille, Isakille ja Jakobille. Ja Josef wannotti weijjensä, sanoen: Koska Jumala on totisesti teitä etsiwä, niin wiefääät pois minun luuni täältä. Ja Josef kuoli sadan kymmenen ajastajan vanhana, ja he woitelivat hänen ja panivat hänen arkkun Egyptisä. 1 Mos. kirj. 47—50.

III. Israelin kansa Mojeksen ja Josuan aikana.

25. Mojeksen syntyminen ja kaswatus.

(1. Israelin lapsia sorretaan Egyptisä. 2. Moses syntyy ja pannaan Nilin wirtaan. 3. Moses pelastetaan. 4. Moses pakenee Egyptistä.)

1. Israelin lapset lisääntyivät suuresti Egyptisä ja maa tänttyi heistä. Noin kolme sataa vuotta Josefin kuoleman jälkeen, tuli uusi kuningas Eghptiin, joka ei Josefista mitään tietänyt ja hän sanoi kansallensa: Israelin lasten joukko on suurempi meitä. Käykäämme kawalasti heidän kimppuunsa, etteivät he lisääntyisi ja sodan syttyessä menisi wihollistemme puolelle. Ja weron-päämiehet asetettiin waiwaamaan heitä rakennustöillä. Ja egyptiläiset

waiwasiwat heitä kowalla orjuudella ja katteroittivat heidän elämänsä. Mutta mitä enemmän he rasittiwat heitä, sitä enemmän he lisääntyiwät. Wihdoin käski Faraao, että kaikki poikalapset, jotka syntywät Israelissa, pitää heitettämän wirtaan.

2. Siihen aikaan synnytti eräs waimo Lewin suwusta pojan ja salasi hänen kolme kuukautta. Kun hän ei woinut häntä enää salata, otti hän kaislaisen arkun ja siwui sen maapihalla ja pani lapsen siihen ja asetti sen kaislistoon wirran rannalle. Mutta lapsen sisar seisoj taampana, nähdäksensä mitä hänelle tapahtuisi.

3. Niin Faraon tytär tuli pesemään itseänsä wirrassa ja kun hän näki arkun kaislistossa, lähetti hän palvelijansa ottamaan sitä. Ja kun hän awasi arkun, näki hän lapsen, joka makasi ja itki. Silloin armahti hän häntä ja sanoi: tämä on heprealaisten lapsesta. Lapsen sisar astui esille ja sanoi Faraon tyttärelle: tahdotkos, että menen kutsumaan sinulle heprealaisen imettäjän? Ja hän meni ja kutsui lapsen äidin. Niti otti lapsen ja imetti sen. Kun lapsi oli kaswanut, toi hän sen Faraon tyttärelle, joka otti hänen omaksi pojaksensa ja nimitti hänen **Mosesekfi**.

4. Kun Moses oli neljäntymmenen ajastajan wanha, meni hän weljiensä tykö ja näki heidän orjuutensa. Silloin huomasi hän egyptiläisen miehen lyömän heprealaista miestä, ja kun hän näti, ettei ollut kukaan läsnä, tappoi hän sen, egyptiläisen ja kätki santaan. Toisena päivänä meni hän jälleen ulos ja näki kaksi heprealaista miestä tappelewan keskenänsä. Ja hän sanoi wäärintekijälle: mitki lyöt lähimmäistäsi? Hän wastasi: kuka sinun on asettanut meidän tuomariksemme? Tahdotkos minunkin tappaa, niinkuin tapoit egypttiläisen? Silloin pelkäsi Moses ja sanoi: asia on nyt tullut ilmi. — Kun Faraao kuuli asian, etji hän Mosesta tappaaksensa. Mutta Moses pakeni Midianin maalle ja oli siellä **Setro** nimisen papin tykönä, joka antoi hänelle tyttärensä **Ziporan** waimoksi. 2 Mos. kirj. 1, 2.

26. Mojeffen kutsumus.

(1. Jumala ilmestyy Mojeffelle Horebin luona. 2. Mojes estelee, kun Jumala käskää häntä johtamaan Israelin lapsia Egyptistä. 3. Mojes tottelee Jumalan käskyä, saatuaan Aronin apumieheksensä).

1. Neljätyhmentä vuotta oli Mojes ollut Midianin maalla, kun hän eräänä päivänä laumoinensa tuli vuoren Horebin tykö. Siellä näki hän pensaan, jota paloi tulesa, eikä kuitenkään kulunut. Mojes sanoi: minä menen katsomaan tätä suurta näkyä, miksi ei pensas pala tuhaksi. Silloin huusi Jumala hänelle pensaasta: Mojes! Mojes! älä lähesty tänne, riisu kengät jalostasi, sillä paikka, jossa seisot on pyhä maa! Minä olen sinun isäsi Jumala, Abrahamin Jumala, Isakin Jumala ja Jakobin Jumala. Mutta Mojes peitti kasvosensa, sillä hän pelkäsi katsoa Jumalaan. Ja Jumala sanoi: Minä olen kauvan nähnyt Egyptissä olewan kansani ahdistuksen ja olen kuullut heidän huutonsa, niin mene nyt ja johdata minun kansani, Israelin lapset, ulos Egyptistä.

2. Mutta Mojes pelkäsi suuresti ja sanoi: mikä minä olen johdattamaan Israelin lapsia ulos Egyptistä. Herra sanoi: Minä olen sinun kansasi. Ja sano näin Israelin lapsille: Jehowah (Herra), teidän isänne Jumala, Abrahamin Jumala, Isakin Jumala ja Jakobin Jumala lähetti minun teidän tykönnne. Mojes esteli, sanoen: he eivät usko minua, eivätkä ole kuuliaiset minun äänelleni. Silloin antoi Herra hänelle voiman tehdä merkkiä ja ihmeitä, että he uskoisivat. Mutta Mojes sanoi vieläkin: ah, Herra, minä en ole mitään puhelias mies, sillä minulla on hidas puhe ja kantea kieli. Herra sanoi: kuka on luonut ihmisen suun? tahi kuka on tehnyt mykän, taikka kuuron, näkewän, taikka sokean? Entö minä Herra? Mutta Mojes sanoi: ah, Herra, lähetä kenenkä tahdot lähettää. Nyt vihastui Herra Mojeffeen ja sanoi: Minä tiedän, että sinun weljesi

Aron on puhelias mies, hän tulee sinua vastaan, sinä puhut hänelle, ja hän puhuu sinun puolestasi kansalle.

3. Moses lähti takaisin Egyptiin ja kohtasi kormessa Aronin. Niin Moses ja Aron menivät ja kokosivat kaikki Israelin kansan vanhimmat ja puhuivat heille kaikki, mitä Herra oli sanonut, sekä tekivät ihmeitä kansan edessä. Silloin kansa usloi, lankefi maahan Herran eteen ja rukoili. 2 Mos. kirj. 3, 4.

27. Moses Faraon edessä.

(1. Farao kieltäytyy päästämästä Israelin lapsia. 2. Herra näyttää voimansa, rangaistesansa Egyptiä raskailla maanvaimoilla. 3. Pääfiäislammas).

1. Moses ja Aron menivät Faraon tykö ja sanoivat: näin sanoo Herra, Israelin Jumala: päästä minun kansani pitämään minulle juhlaa kormessa. Farao vastasi: kuka on Herra, jonka ääntä minun tulisi kuulla? Minä en tunne sitä Herraa, enkä päästä Israelia. Menkääät työhönne! Ja Farao käski työnteettäjiä määräämään Israelin lapsille paljoa raskaamman työn tehtäväksi kuin ennen. Mutta Israelin lasten haltijoita piestiin, kun kansa ei voinut tähttää raskasta työtänsä. Silloin sanoi kansa Mosekselle ja Aronille: Herra etsiköön teitä ja tuomittoon teitä! Te olette tehneet meidät vihattaviksi Faraon edessä. Mutta Moses kääntyi Herran puoleen ja walitti hänelle hätäänsä.

2. Silloin Jumala lähetti kymmenen kowaa waiwaa Egyptin maalle, niin että ihmiset ja eläimet olivat wähällä huffua. Niin kauwan kun waiwaa kesti, oli Farao walmis päästämään Israelin, mutta kun Moses oli rukoillut Jumalaa, ja waiwa lakkasi, katui Farao, mitä oli luvannut ja paadutti sydämensä, eikä päästännyt kansaa. Silloin sanoi Herra Mosekselle: vielä minä annan tulla yhden waiwan

Faraolle ja Egyptiin. Sitte hän päästää teidät, wieläpä hän ajamalla ajaa teidät täältä.

3. Herra käski Mosesa sanomaan Israelin kansalle: tämän kuun neljäntenätoista-lymmenentenä päivänä teuras-takoon kufin perheen-isäntä wirheettömän, ajastakaisen karitsan. He siwutkoot werellä pihtipielet ja huonetten owen-päälliset ja syökööt sinä yönä tulella paistettua lihaa ja syökööt sitä happamattoman leiwän ja katkerain yrttien kanssa. Sitä tehdesä olkoot he wyötetyt kupeista ja kengät heidän jalassansa ja sauwat kädessänsä, niinkuin matkaan kiiruh-tawaiset. Se on Herran passah (ohikäyminen). Sinä yönä käy Herra Egyptin maan läpitse ja lyö kaikki esikoiset Egyptin maassa, mutta hän menee jokaisen huoneen ohitse, jossa hän näkee karitsan weren siwutuksi pihtipieliin. Tämän muis-toffi pitää heidän ja heidän jälkeentulewaistensa joka wuosi wiettämän sitä päivää Herran juhlanä, uhraamalla pääsi-äislampaan. 2 Mos. kirj. 5—12.

28. Israelin wapantus Egyptistä.

(1. Sumala lähettää viimeisen maantwaiwan, ja kansa lähtee pois. 2. Israel kulkee Punaisenmeren läpi. 3. Koko kansa ylistää Sumalaa).

1. Puoli-yön aikana löi Herra kaikki esikoiset Egyptin maalla Faraon esikoisesta wangin esikoiseen asti ja kaikki eläinten esikoiset. Ja suuri partu oli Egyptissä, sillä ei siellä ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut. Silloin kufui Farao Mosesen ja Aronin tykönsä yöllä ja sanoi: nouskaat ja menkää pois minun kansastani! Ja egyptiläiset pakot-tiwat kansaa kiiruhutamaan lähtöänsä, sillä he pelkäsiwät kuolewansa kaikki. Niin Israelin lapset lähtiwät pois Egyptistä kufusataa tuhatta miestä, paitfi lapsia. Mutta aika, jonka Israelin lapset asuiwat Egyptissä, oli neljä-sataa kol-

mekymmentä vuotta. — Ja Moses otti myötänsä Josefintuut.

2. Kun Farao oli päästänyt kansan, ei Herra johdattanut heitä lyhintä tietä Ranaan maalle, vaan korman kautta Punaiselle merelle. Ja Herra kulki heidän edellänsä päivällä pilvenpatsaassa ja yöllä tulipatsaassa, walaitaksensa heitä waeltamaan sekä päivällä että yöllä. Pian katui kuitenkin Farao, että hän oli päästänyt Israelin. Hän otti sotawäkensä ja kuusisataa sotawaunua ja ajoi heitä takaa sekä saawutti heidät Punaisen meren tykönä. Kun nyt Farao ja hänen sotajoukkonsa lähestyivät, peljästyivät Israelin lapset sängen suuresti ja huusivat Herran puoleen. Ja he sanoivat Moseselle: eikö hautoja ollut Egyptissä, ettäs rupefit meitä johdattamaan korpeen kuolemaan? Moses sanoi: älkää peljättö, Herra sotii teidän puolestanne. Ja Herra sanoi Moseselle: sano Israelin lapsille, että he matkalle hankkisivat. Nosta sinä sauvasi ja ojenna kätesi meren yli ja ja'a se, että Israelin lapset käwisivät keskeltä kuiwaa myöten. Koska Moses ojensi sauwansa meren yli, jalkautuivat wedet kahtia, ja Israelin lapset käwivät keskeltä poikki meren. Mutta pilvenpatsas, joka kulki heidän edellänsä, asettui nyt egyptiläisten ja Israelin välille. Farao ja koko hänen joukkonsa seurasi Israelia keskelle merta. Kun Israelin lapset olivat ehtineet toiselle rannalle, käski Herra Mosesesta ojentamaan kätensä meren yli, ja wedet palasivat egyptiläisten yli, niin ettei yksikään heistä pääsnyt.

3. Silloin weisasiwat Moses ja koko Israel wirren Herralle ja sanoiwat: minä weisaan Herralle, sillä hän on korkealle korotettu. Herra on minun wälewyyteni ja kiitoswirteni. 2 Mos. kirj. 12—15.

29. Matta Punaiselta mereltä Sinaille.

(1. Israel saa mannaa ravinnoksi. 2. Israel saa wettä kallioista).

1. Israelin lapset matkustivat eteenpäin ja tulivat Sinin kõrpeen. Siellä napisivat he Mosesä ja Aronia vastaan, koska heillä ei ollut leipää ja sanoivat: oi, jospa olisimme kuolleet Egyptissä, koska istuimme lihapatojen ääressä, ja oli leipää yltäkyllin! Te olette johdattaneet meidät tähän kõrpeen, kuolettaaksenne meidät nälällä. Silloin antoi Herra peltokanain ehtoolla peittää leirin, ja aamulla oli jotakin ympyriäistä ja pientä, niinkuin härmä maan päällä. Se oli leipää, jota kansa nimitti mannaa. Tämä oli sitä leipää, jota Herra antoi heidän syödä neljäkymmentä ajastaitaa forwessa, kunnes he tulivat Kanaan maalle.

2. Sitte sijoittivat he itsensä Rafidimiin eikä heillä ollut wettä; silloin napisi kansa taas, että Moses oli tuonut heidät erämaahan, kuolettaaksensa heidät janoon. Mutta Jumala käski Mosesä lyömään sauwallansa kallioon, ja kun hän löi, juoksi siitä wettä, niin että kansa sai juoda. 2 Mos. kirj. 16, 17.

30. Jumalan liitto Israelin kansa.

Lain antaminen.

(1. Israel kutsutaan olemaan liiton kansana. 2. Jumala ilmoittaa lain kymmenen käskynä. 3. Liitto tehdään. 4. Moses Sinain vuorella).

1. Kolmantena luukautena Israelin lasten lähtemisestä Egyptin maalta, tulivat he Sinain vuoren tykö ja sijoittivat itsensä vuoren kohdalle. Ja Moses astui ylös Jumalan tykö, ja Herra sanoi hänelle: sano näin Israelin lapsille: te olette nähneet, mitä minä egyptiläisille olen tehnyt ja kuinka minä olen teitä kantanut kotkain

fiivillä ja olen saattanut teidät minun tyköni. Jos siis ahkerasti kuulette minun ääneni ja pidätte liittoni, niin te totisesti olette minulle kallis omaisuus kaikista kansoista, vaikka muutoin koko maa on minun. Ja te olette minulle papillinen valtakunta ja pyhä kansa. Moses tuli ja kutsui kotoon kansan vanhimmat ja jutteli heille kaikki sanat, ja kansa vastasi yhtä haavaa ja sanoi: kaikki, mitä Herra puhunut on, me tahdomme tehdä. Sitte sanoi Herra Mosesille: sano kansalle, että he pyhittäisivät itsensä ja pesisivät vaatteensa sekä olisivat kolmantena päivänä valmiit, sillä silloin on Herra astuva alas Sinain vuorelle kaiken kansan eteen.

2. Kolmannen päivän aamulla astui Herra alas vuorelle, ukkosen salamoidesa ja väkewän pasuunan soibessa. Ja savu nousi vuoresta niinkuin pätfin savu. Koko Sinai vapisi, ja kaikki kansa, joka leirissä oli, vapisi pelosta. Moses johdatti kansan leiristä, ja he asettuivat vuoren juureen. Ja Herra puhui kaikki nämät sanat: Minä olen Herra sinun Jumalasi, joka olen wienyt sinun ulos Egyptin maalta, orjuuden huoneesta. Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni. Älä tee itsellesi kuvaa eikä jonkun muotoa, ei niitten, jotka ylhäällä taiwaassa ovat, eikä niitten, jotka alhaalla maan päällä ovat, eikä niitten, jotka wefissä maan alla ovat. Älä kumarra niitä äläkä myös palwele niitä, sillä minä Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka etsiskelen isäin pahat teot lapsissa kolmanteen ja neljänteen polween, jotka minua wihaawat, ja teen laupeuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastawat ja pitävät minun käskyni.

Ei sinun pidä turhaan lausuman Herrasi Jumalasi nimeä, sillä ei Herra pidä sitä rankaisematta, joka hänen nimensä turhaan lausuu.

Muista sabbatin päivää, ettäs sen pyhittäisit. Kuutena päivänä tee työtäsi ja toimita kaikki askaareesi; mutta seitsemäntenä päivänä on Herran, sinun Jumalasi, sabbatti, silloin ole työtä tekemättä, sekä sinä että poikasi, tyttäresi, palvelijasi, piikasi, juhtasi ja muikalaisesi, joka portissasi on. Sillä kuutena päivänä on Herra tehnyt taitwaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä, sentähden siunasi Herra sabbatin päivän ja pyhitti sen.

Runnioita isääsi ja äitiäsi, ettäs kauwan eläisit maan päällä, jonka Herra sinun Jumalasi antaa sinulle.

Ei sinun pidä tappaman.

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Ei sinun pidä varastaman.

Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman lähimmäistäsi vastaan.

Ei sinun pidä pyhtämän lähimmäisefi huonetta.

Ei sinun pidä himoitseman lähimmäisefi emäntää, eikä hänen palvelijaansa, eikä piikaansa, eikä härkäänsä, eikä aasiansa, eikä mitään lähimmäisefi omaa.

Ja kaikki kansa näki ukkosen jylinän ja tulen leimaukset ja pasuunan helinän ja wuoren suitsewan, ja he palenivat ja seisahtuivat ulomaksi. Ja he sanoivat Moosesele: puhu sinä meille, ja me kuulemme, waan älköön Jumala meidän kanssamme puhuto, ettemme kuolisi. Mutta Moses sanoi kansalle: Jumala on tullut teidän tyhönne, teitä pelkoihinsa saattamaan, ettette syntiä tekisi.

3. Moses kirjoitti kaikki Herran sanat kirjaan. Sitte rakensi hän alttarin wuoren juurelle ja antoi muutamien kansasta uhrata Herralle sen päällä ja priiskoitti werta alttarille. Ja kun hän luki kirjasta kansalle, huusivat he: kaikki, mitä Herra on sanonut, tahdomme me tehdä.

Sitte Moses priiskoitti uhriverta kansan päälle ja sanoi: tämä on liiton veri, sen liiton, jonka Herra teki teidän kansjanne kaikkein näitten sanain päälle.

4. Jumalan käskystä astui Moses sitte ylös vuorelle, ja Jumala antoi hänelle kaffi kivistä taulua, joihinka lain kymmenen käskynä olivat kirjoitetut. Samalla sai hän monta muuta käskynä ja jumalanpalveluksen ohjeita sekä määräyksen tabernaklin rakentamisesta. Ja Moses oli vuorella Jumalan tyfönä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. 2 Mos. kirj. 19—24.

31. Kansa luopuu. Liitto uudistetaan.

(1. Kansa palvelee kultaista vasikkaa. 2. Moses rukoilee kansan edestä. 3. Jumala uudistaa liittonsa).

1. Koska Moses viipyi vuorella, kävi kansa malttamattomaksi ja sanoi Aronille: nouse ja tee meille Jumala, joka kävisi edellämme, sillä emme tiedä, mitä lie tapahtunut tälle miehelle Moseskelle, joka meidät Egyptin maalta johdatti. Aron sanoi heille: reväiskäät ne kultaiset korwarrenkaat, jotka ovat waimojenne ja poikainne ja tyttärentenne korwissa ja tuokaat ne minulle. Ja he toivat ne Aronille, ja hän teetti niistä kultaisen wasilan ja sanoi: tämä on sinun Jumalasi, Israel, joka sinun Egyptin maalta johdatti ulos.

2. Herra sanoi Moseskelle: mene, astu alas, sillä sinun kansasi on tehnyt pahaa. He ovat poikenneet pois siltä tieltä, jonka minä heille käskin. Niin jätä nyt minut, että minä hufutan heidät. Moses rukoili Herraa Jumalansa: käännny pois wihasi hirmuisuudesta. Muista palvelijoitasi, Abrahamia, Isakkia ja Israelia, joille sinä itse lauttasi wannoit ja sanoit: minä enennän teidän siemenenne niinkuin taimaan tähdet ja annan teille tämän maan, josta

olen puhunut. Niin Herra latui sitä pahaa, jonka hän uhkasi tehdä kansallensa.

3. Moses astui alas vuorelta ja hänellä oli kaffi todistuksen taulua kädessänsä. Kun hän tuli leiriin ja näki wafikan ja hypyn, syttyi hänen wihansa, ja hän heitti taulut pois kästistänsä ja löi ne rikki wuoren alla. Sitte asettui hän leirin portille ja sanoi: joka on Herran oma, se tulkoon tänne minun tyköni! Niin kaikki Lewin pojat kokoontuivat hänen tykönsä. Moses käski heitä kutakin sitomaan miehen kupeillensa ja kulkemaan läpi leirin portista porttiin sekä tappamaan jokaisen, jonka he kohtaawat. Ja Lewin pojat tekivät niinkuin Moses käski heitä, ja sinä päivänä kaatui kolmetuhatta miestä. Toisena päivänä astui Moses jälleen wuorelle Jumalan tykö ja sanoi: ah, tämä kansa on tehnyt suuren synnin, mutta anna nyt heille anteeksi. Herra sanoi: mene ja johdata kansa sinne, kuin minä olen sinulle sanonut, ja minun kaswoni käyvät sinun kansasi, ja minä annan sinulle lewon. — Sitte käski Herra Moseksen wuolemaan kaffi uutta kiwitaulua, entisten kaltaista, jonka hän löi rikki. Niihin Herra kirjoitti samat sanat, kuin edellisissäkin tauluissa oli. Moses teki niinkuin Herra käski. 2 Mos. kirj. 25—34.

32. Tabernakli ja Jumalanpalvelus.

(1. Tabernakli. 2. Jumalanpalvelus. 3. Suhtat).

1. Pyhä huone rakennettiin sen kaavan mukaan, jonka Moses oli wuorella nähnyt, Herran asunnoksi heidän keskellensä. Sitä nimitettiin todistuksen tabernakliksi (majaksi), ja se oli siirrettävä ja jaettu kahteen osaan, nimittäin: pyhään ja kaikkein pyhimpään, jotka olivat esiripulla toisistaan eroitettut. Kaikkein pyhimmässä, joka oli kymmenen kynnärää korkea, kymmenen kynnärää pitkä

ja kymmenen kynnärää leweä, oli liitonarkki, jossa lain taulut säilytettiin. Arkin kanta nimitettiin armoistui-
meksi. Pyhässä, joka oli kahkymmentä kynnärää pitkä,
kymmenen kynnärää leweä ja kymmenen kynnärää korkea,
oli suitsutusalttari, näkyleipäinpöytä sekä seitsemää-
rainen kyttiläjalka. Esikartano, joka oli sata kynnä-
rää pitkä ja viisikymmentä kynnärää leweä, ympäröitsi
tabernaaklia. Esikartanossa oli polttouhri-alttari.

2. Papin virkaan määräsi Jumala Aronin suvun.
Aron itse tuli ylimmäiseksi papiksi. Tämän viran peri-
sille aina wanhin poika. Kaikki toiset lewitat palvelivat
apulaisina pyhässä ja jumalanpalveluksessa sekä olivat
kansan opettajina. Pappien toimena oli uhraaminen,
suitsuttaminen ja siunaaminen. Uurit olivat osaksi we-
rettömiä, niinkuin ruoka- eli juomauhria, osaksi veri-uhria,
niinkuin synti-, welka-, poltto- ja kiitosuhria. Veri-
uhreiksi käytettiin härkiä, lampaita, wuohia ja kyyhkyiä.
Werettömiin käytettiin jauhoja, leipää, öljyä, pyhääsawua
ja wiiniä. Jos joku kansasta tahtoi Herralle uhrata, piti
hänen ottaman wirheetön eläin ja wiedä se polttouhri-alt-
tarille ja teurastaa se. Mutta pappi otti weren ja priis-
koitti sitä alttarille. Uurilika poltettiin joko kokonaan tai
osaksi. Suitsuttaminen tapahtui suitsutusalttarilla, ja ku-
wasi esirulousta. Jokapäiwäisessä aamu- ja ehtoo-uhreissa
siunattiin kansaa näillä sanoilla: Herra siunatkoon sinua
ja warjeltkoon sinua! Herra walistatkoon kaswonsa
sinun päällesi ja olkoon sinulle armollinen! Herra
kääntäköön kaswonsa sinun puoleesi ja antakoon si-
nulle rauhan!

3. Juhlat, joihin jokaisen israelilaisen piti saapua py-
hälle huoneelle, olivat seuraawat: 1. Pääsiäisjuhla tai
happamattoman leiwän juhla, jota wietettiin lähdön muistoksi
Egyptistä, ja oli samalla kewät-elon juhla. 2. Selluntai-
juhlaa wietettiin wiidentenäkymmenentenä päiwänä pää-

fiäisestä kiitosjuhlanä päätetystä elonleikkuusta sekä lain antamisen muistoksi Sinailta. 3. Sehtimajanjuhla muistutti Iäraelia korwessa matkustamisesta, sekä oli myös kiitosjuhlanä syys-elon edestä. Joka wuosi wietettiin myöskin suurta sowinginpäiwää, jolloin ylimmäinen pappi meni kaikkein pphimpään uhraamaan sowinginhäriä koko kansan syntein edestä. — Joka seitsemättä päiwää wietettiin sabbatin päiwänä, ja joka seitsemäs wuosi oli sabbattiwuosi. Sabbattiwuotena ei saanut kylwää eikä korjata wiinin satoa. Sen lisäksi wietettiin joka wiidettäkymmenettä wuotta riemuwuotena; silloin kaikki orjat päästettiin wapaiksi, ja kaikki ostettu ja pantattu maa joutui alkuperäiselle omistajalleen takaisin.

33. Iäraelin kansa korwessa.

(1. Wakoojia lähetetään Kanaan maahan. 2. Kansä nuriisee ja saa rangaiatusten. 3. Uusi sukukunta Kanaan maan rajoilla. 4. Uusi sukukunta waeltaa Jordanille).

1. Kun Iäraelin lapset oliwat wuoden olleet sijoitetuina Sinain wuorten tykönä, nousi pilwi todistuksen majan päältä, ja Iäraelin lapset lähtiwät matkustamaan ja tuliwat Kadekseen, joka oli Kanaan maan rajalla. Silloin lähetti Moses Herran käskystä kaksitoista miestä wakoilemaan maata. He kulkiwat läpi koko maan ja palasiwat neljäkymmenen päiwän kuluttua takaisin leiriin. Silloin kokoontui kaikki kansa, ja wakoojat osoittiwat heille maan hedelmiä, joita oliwat tuoneet mukanaan, ja sanoiwat: maa on hyvä, mutta siellä asuu suuri ja woiakas kansa ja heillä on suuria, linnoitettuja kaupunkia. Lopuksi sanoiwat he: me emme woi mennä sitä kansaa vastaan, sillä se on meitä wälewämpi.

2. Niin kaikki kansa alkoi huutaa ja partua Mosesta

ja Aronia vastaan, sanoen: oi, jospa olisimme kuolleet Egyptissä, taikka jos tässä korvessa vielä kuolisimme! Eikö olisi meille parempi, että palaamme Egyptiin takaisin? Rakki wafoojista, Josua ja Kaleb, koettivat ilahuttaa kansaa ja sanoivat heille: jos Herra on meille armollinen, niin hän wie meidät sille maalle ja antaa sen meille. Älkäätkä olko Herraa vastaan niskurit, älkäätkä peljättö. Mutta koko kansanjoukko sanoi, että heidät piti kiwitettämän. Silloin näky Herran kunnia todistuksen mojata ja Herra sanoi Moosoksen kautta kansalle: ei tenenkään, joka oli kahtakymmentä vuotta vanhempi lähtiesään Egyptin maalta, pidä näkemän luvattua maata, paitsi Josua ja Kaleb, waan teidän pitää harhaileman korvessa neljäkymmentä ajastaitaa, siksi kuin kuollette. Waan teidän lapsenne johdattaa Herra sille maalle, jonka heidän isänsä hlenkatsoiwat. — Niin waelsi Jsrael neljäkymmentä ajastaitaa korvessa, ja sillä aikaa hukkui koko se sukupolwi, joka oli syntiä tehnyt Herraa vastaan.

3. Neljäntenäkymmenentenä ajastaitana jälkeen Egyptistä lähdön oliwat Jsraelin lapset taas Kadoksen luona. Ja kun ei heillä ollut wettä, riiteliwät he Moosoksen kansa ja sanoiwat: oi, jospa olisimme kuolleet siellä, jossa meidän welijemme kuolivat Herran edessä! Niin Moses ja Aron meniwät seurakunnan majaan ja lankeiwat kaswoillensa, ja Herran kunnia näky heille, ja Herra puhui Moosokselle ja käski häntä puhumaan kalliolle kansan nähden, niin että se antaisi wettä itsestänsä kansan juoda. Moses ja Aron kokosiwat kansan kallion eteen ja sanoiwat: kuulkaat te niskurit! pitääkö meidän tästä kallioista teille wettä saamaan? Ja Moses löi sauwallansa kahdesti kallioon, niin juoksi siitä paljon wettä, ja kansa joi. Mutta Herra sanoi Moosokselle ja Aronille: ettette uskoneet minua, etkettä pitäneet minua pyhänä Jsraelin lasten edessä, ei teidän

pidä johdattaman tätä kansaa siihen maahan, jonka minä heille annan.

4. Moses lähetti sanansaattajat edomilaisten tykö pyytämään heiltä, että he saisivat kulkea Edomin maan kautta, mutta he kielsivät. Niin Israelin lapset lähtivät Kadeksesta ja matkustivat etelään päin, kulkeaksensa edomilaisten vuoren ympäri, ja tulivat Horin vuoren tykö. Siellä kuoli Aron, ja kaikki kansa itki häntä. — Wähän aikaa sen jälkeen napisi kansa taas siitä, että Jumala antoi heille taimaasta huonoa ruokaa. Silloin lähetti Jumala heidän sekaansa tulijia käärmeitä rangaitukseksi, ja paljon kansaa kuoli. Niin kansa tunnusti syntinsä ja pyysi Mosesa rukoilemaan heidän puolestaan. Ja kun Moses rukoili, käski Jumala häntä tekemään waskisen käärmeen ja nostamaan sitä ylös merkiksi. Ja kun nyt käärme puri jotakuta, ja hän katsoi sitä waskikäärmettä, niin hän jäi elämään. — Sitte Israel matkusti eteenpäin ja otti haltuunsa melkein koko maan Jordanin itäpuolella sekä asetti leirinsä Serikon lohdale. 4 Mos. kirj. 10, 13, 14, 20, 21.

34. Mojesin kuolema.

(1. Moses jättää kansan hyvästi. 2. Moses kuolee Nebon vuorella).

1. Kun Moses tunsi, että hänen pian piti eroaman kansastansa, puhui hän heille liikuttavia hyvästijättö-sanoja. Silloin puhui hän sekä menneistä päivistä että tulevaisesta ajasta. Muun muassa sanoi hän: Herra on meidän Jumalamme, Herra yllin. Sinun pitää rakastaman häntä kaikesta sinun sydäimestäsi, kaikesta sinun sielustasi ja kaikesta sinun voimastasi. Katsa, minä asetan tänäpäivänä teidän eteenne siunauksen ja kirouksen: siunauksen, jos te olette Herran käskyille kuuliaiset, ja kirouksen, jos ette tottele

niitä. Myöskin ennusti hän Herran kästystä tämän ennustuksen: profetan sinun joutostasi, sinun weljistäsi, minun kaltajeni, herättää sinulle Herra Jumalasi; häntä kuulkaat.

2. Moses meni Nebon vuorelle, ja sieltä Herra näytti hänelle koko Kanaan maan ja sanoi hänelle: tämä on se maa, jonka olen wannonut Abrahamille, Isakille ja Jakobille. Minä olen antanut sinun sen nyt silmilläsi nähdä, waan et sinä sinne tule. Ja Moses kuoli siellä sadan kahdentymmenen ajastajan wanhana, ja Israelin lapset itkiwät häntä kolmekymmentä päivää. 5 Mos. kirj.

35. Josua johdattaa Israelin Kanaan maahan.

(1. Meno Jordanin yli. 2. Maa valloitetaan ja jaetaan. 3. Josua kuolee).

1. Kun Moses oli kuollut, käski Herra Josuan menemään Jordanin yli luvattuun maahan. Ja Herra lupasi olla Josuan kanssa, niinkuin hän oli ollut Mosesin kanssa. Josua ja Israelin lapset lähtiwät liikkeelle, ja papit käwiwät edellä kantaen liitonarkkia. Kun he tulivat Jordanin wirralle, ja papit astuiwat jalkansa weteen, seisoi wesi yläpuolella niinkuin muuri, mutta alapuolella olewa wesi juoksi pois mereen. Ja papit, joilla liitonarkki oli, seisoiwat Jordanisssa, siksi kuin kaikki kansa oli käynyt wirran yli. Kun Israel oli tullut yli toiselle rannalle, wiettiwät he pääsiäisjuhlaa ja söiwät maan jywistä. Mutta manna lakkasi, kun he söiwät maan jywistä.

2. Sitte kansa matkusti Jerikoon, joka oli hywin warustettu kaupunki. Ja Herra käski kansaa käymään kaupungin ympäri seitsemän päivää. Kun he viimeisen kerran käwiwät kaupungin ympäri, puhalsiwat papit, joilla liitonarkki oli, pasuuniin ja kansa huusi. Silloin Jerikon muurit

jakosivat, ja Israel astui kaupunkiin ja hämitti kaikki, mitä siellä oli. Koska kaikki maan toiset kuninkaat tämän kuulivat, kokoontuivat he sotimaan Israelia vastaan. Mutta Jofua löi heidät monessa tappelussa, niin että Israel seitsemän vuoden kuluttua pääsi rauhaan maassa. Jumalan käskystä jakoi Jofua maan arwalla Israelin sukukuntain kesken. Mojeffen aikana oli jo maa itäpuolella Jordania jaettu Rubenin ja Gadin sukukunnille sekä puolelle Manassen sukukuntaa. Ne sukukunnat, jotka saivat maan Jordanin länsipuolella, olivat siis: Simeonin, Judan, Benjaminin, Danin, Efraimin, Isastarin, Sebulonin, Naftalin ja Asserin sukukunnat, sekä toinen puoli Manassen sukukuntaa. Lewin sukukunta ei saanut mitään erityistä maata, waan sen sijaan neljäkymmentä kahdeksan kaupunkia kaikkialla ympäri maata sekä kymmenykset kaikista sadosta. Tabernakli pystytettiin Silossa.

3. Sitte Jofua kokosi kaikki Israelin lapset Sikemiin ja muistutti heille kaikkia Jumalan suuria tekoja kuluneena aikana. Ja hän jatkoi: peljättäätsiis nyt Herraa ja palwellaat häntä täydellisesti ja ustollisesti. Jollei teidän telpaa Herraa palwella, niin walitkaat teille tänäpäivänä, ketä te palwelette, mutta minä ja minun huoneeni palwelemme Herraa. Silloin wastasi kansa: pois se meistä, että me hylkäisimme Herran ja palwelisimme muita jumalia. Ja Jofua, Herran palwelija, kuoli sadan kymmenen ajastajan wanhana. Jos. kirj.

IV. Israelin kansa tuomarien aikana.

36. Gideon.

(1. Kansa lankee ja Herra rankaisee. 2. Gideon kutsutaan pelastamaan Israelia. 3. Wiholliset voitetaan).

1. Kun koko se sukukunta, joka eli Josuan aikana, oli kuollut, tuli toinen sukukunta, joka ei tuntenut Herraa, eikä niitä töitä, joita hän oli Israelille tehnyt. Kansa luopui pois Herrasta ja rupeesi palvelemaan Baalia ja teki pahaa Herran edessä. Silloin antoi Herra heidät wihollisten käsiin ja heidän ahdistuksensa oli sangen suuri. Kun he katuiwat syntiänsä ja huusiwat Herran tykö, lähetti hän heille tuomareita, jotka auttoiwat heitä wihollisten käsistä. Mutta kun tuomari kuoli, kääntyiwät he takaisin epäjumalisuuteen ja oliwat turmeltuneempia kuin heidän isänsä oliwat olleet. Sentähden antoi Herra heidät jälleen wihollistensa käsiin. Ja niin tapahtui ferta toisensa perään tuomarien aikana.

2. Noin kaksikymmentä vuotta Josuan kuoleman jälkeen, luopuivat Israelin lapset uudestaan Herrasta. Silloin antoi Herra heidät midianilaisten käsiin seitsemäksi vuodeksi. Kun midianilaiset raskittiwat Israelin lapsia, etsiwät he itselleen suojaa vuoren koloissa ja luolissa. Ja kun Israelin lapset oliwat kylwäneet, tuliwat midianilaiset ja häwittoiwät maan kaswon, eiwätkä jättäneet mitään elatuskseen Israelissa. Silloin huusiwat he Herran tykö, ja Herra lähetti enkelinsä sanomaan Gideonille: Herra on sinun kanssasi, sinä wäkevä sankari. Mene ja wapahda Israel midianilaisten käsistä! Katso, minä lähetän sinun.

3. Jumalan käskystä alkoi Gideon työnsä, särki Baalin alttarit ja uhrasi Herralle. Ja koska midianilaisia kotoontui

Jisreelin laaksoon noin sata kolmekymmentä viisituhatta miestä, täytti Herran henki Gideonin, ja hän kohoitti kansaa lotaan. Silloin kokoontui hänen tykönsä kolmekymmentä kaksituhatta miestä. Mutta Herra sanoi: ylös paljo on väkeä sinun kanssasi. Silloin antoi Gideon liian väen mennä, niin että ainoastaan kolmesataa miestä jäi jällelle. Kullekin heistä antoi hän pasuunan, tyhjän sawiastian ja lampun astiasa. Puoli-yön aikana lähestyivät he midianilaisten leiriä, ja kun he saapuivat leiriin, löivät he rikki sawiastiansa ja puhalsivat pasuuniinsa. Silloin rupešivat midianilaiset pelästyneinä huutamaan ja paenemaan, ja Herra sovitti niin, että toisen miekka kääntyi toista vastaan. Mutta Gideon ajoi heitä takaa. — Ja rauha oli maassa neljäkymmentä ajastaitaa niin kauvan kuin Gideon eli. Tuomar. kirj. 1—8.

37. Samuel.

(1. Samuel syntyy ja jätetään Herran palvelukseen. 2. Sumala ilmestyy Samuelille. 3. Filistealaiset voittavat Israelin. 4. Samuelin esirukous pelastaa Israelin).

1. Kun **Eli** oli ylimmäisenä pappina ja tuomarina Israelissa, asui Ramassa Efraimin vuorella mies, nimeltä **Elkana**. Hänen vaimonsa nimi oli **Hanna**, joka oli lapseton. Herran uhrafi Elkana Silossa, ja Hanna oli hänen kanssansa Herran huoneessa. Ja hän itki kowin ja rukoili Herraa antamaan hänelle pojan, jonka hän lupasi Herralle koko hänen elinajaksensa. Niin hän synnytti pojan, jonka hän nimitti **Samueliksi**. Kun poikainen vielä oli sangen nuori, wei Hanna hänen Herran huoneeseen Silossa ja sanoi Elille: Herra on kuullut minun rukoukseni, sentähden annan minä nuorukaisen Herralle. Ja Samuelista tuli

Herran palvelija ja hän kasvoi ijässä ja oli otollinen sekä Herran että ihmisten edessä.

2. Elin pojat olivat ilkeät, eivätkä totelleet Herraa, ja heidän syntinsä olivat sangen suuret Herran edessä, sillä he saattoivat kansan halveksimaan Herran käskyjä. Kun Eli kuuli pahan huudon pojistansa, nuhteli hän heitä, mutta he eivät totelleet isänsä puhetta. Ja tapahtui erään kerran, kun Samuel makasi Herran huoneessa, että Herra kutsui häntä. Silloin juoksi hän Elin tykö ja sanoi: katso, tässä olen, sillä sinä kutsuit minua. Eli sanoi: en minä sinua kutsunut, mene jälleen ja pane maata. Kutsumus uudistettiin vielä kahdesti. Silloin ymmärsi Eli, että Herra kutsui Samuelia; ja hän sanoi Samuelille: mene ja pane maata, ja jos sinua vielä kutsutaan, sano: puhu, Herra, sillä palvelijasi kuulee. Ja Herra kutsui häntä vielä kerran. Silloin Samuel vastasi niinkuin Eli oli häntä neuvonut. Herra sanoi Samuelille: Minä tuotan Elille kaikki ne, mitä minä olen hänen huoneestansa puhunut, sentähden että hän tiesi, kuinka hänen poikansa saattoivat päällensä kirousta, eikä hän kuitenkaan estänyt heitä siitä. Kun aamu tuli, pelkäsi Samuel kertoa, mitä Herra oli hänelle ilmoittanut, mutta Eli vaati häntä kertomaan kaikki. Silloin sanoi Eli: Hän on Herra. Hän teköön mitä hänelle hyväksi näkyy. Mutta Samuel kasvoi, ja Herra oli hänen kanssansa, ja koko Israel tunsi Samuelin uskolliseksi Herran profetaksi.

3. Israelin lapset menivät sotimaan filistealaisia vastaan, mutta Israel lyötiin ja ajettiin pakoon. Silloin toivat he liitonarkin Silosta ja menivät uudestaan vihollisia vastaan. Mutta he lyötiin silloinkin, liitonarkki otettiin pois, ja Elin kaikki poikia kuoli. Kun sanansaattaja ilmoitti tämän Elille, kaatui hän taaksepäin istuimelta, jossa hän istui, taittoi niskansa ja kuoli. — Filistealaiset weivät liitonarkin omaan maahansa ja asettivat sen epäjumalansa temppeliin, mutta Herra rankaisi heitä monella waimalla ja

pakoitti heidät lähettämään liitonarkin talaisin Israelin maalle, jossa se asetettiin Kiriat-Jearimiin.

4. Filistealaiset sortivat Israelin lapsia kaksikymmentä ajastakaa. Samuel kehoitti silloin kansaa luopumaan epäjumalistaan ja palvelemaan ainoastaan Herraa. Ja hän kokosi kansan Mizpaan, ja he paastosivat siellä ja tunnustivat syntinsä, ja Samuel rukoili Herraa heidän puolestansa. Koska filistealaiset kuuliivat Israelin olevan Mizpassa, menivät he sinne sotimaan heitä vastaan. Mutta Herra peloitti heidät kowalla ukkosen jyrinällä, niin että he lyötiin, eivätkä enää tulleet Israelin rajoille, niin kauwan kuin Samuel eli. Siitä ajasta alkaen oli Samuel tuomarina Israelissa ja asui Ramassa, ja waelsi joka vuosi ympäri maata ja tuomitsi kansaa. 1 Samuel. kirj. 1—7.

V. Israelin kansa kuninkaitten, Saulin Dawidin ja Salomon aikana.

38. Saul tulee kuningaksi.

(1. Kansa pyytää kuningasta. 2. Samuel woitelee Saulin kuningaksi. 3. Saul poikke pois Herran teiltä ja hyljätään).

1. Kun Samuel wanhentui, asetti hän poikansa Israelin tuomareiksi. Mutta he eivät waeltaneet isänsä jälkiä, waan ottivat lahjoja ja käänsivät oikeuden. Silloin kokoon tuiwat kaikki Israelin vanhimmat ja sanoivat Samuelille: aseta nyt meille kuningas, joka meitä tuomitسی ja käwisi meidän edellämme ja johtaisi meitä sodassa, niinkuin kaikilla pakanoillakin on. Samuel otti sen pahaksi, mutta Herra

sanoi: kuule kansan ääntä, sillä eivät he ole sinua hyljänneet, vaan minun, etten minä heitä hallitsisi.

2. Siihen aikaan eli yksi mies Benjaminin suvusta nimeltä **Ris**. Hänellä oli poika nimeltä **Saul**, joka oli kaunein mies Israelissa ja päätä pitempi kaikia muita. Jumalan käskystä voiteli Samuel hänet Israelin kuninkaaksi. Sitte kutsui Samuel kansan kokoon Mizpaan waltsemaan kuningasta. He heittivät arpaa ja arpa lankefi Saulille. Silloin riemuitsi kansa ja sanoi: eläköön kuningas! Ja Herra antoi Saulille kuninkaallisen sydämen. Saul kokosi pian kaikki sotaan kelpaavat miehet Israelissa ja löi wihollisensa joka taholta, ja mihin hän waan kääntyi, voitti hän.

3. Jonkun ajan kuluttua sanoi Samuel Saulille: näin sanoo Herra: mene ja lyö amalekilaiset ja hufuta kaikki mitä heillä on, äläkä säästä heitä. Saul meni ja löi amalekilaiset, mutta säästi heidän kuninkaansa ja mitä parasta oli karjasja, ja kaikki mitä arwokasta oli. Silloin meni Samuel Herran käskystä Saulin tykö ja nuhteli häntä hänen tottelemattomuutensa tähden. Mutta Saul sanoi: kansa otti parhaan osan saaliista, uhrataksensa Herralle. Samuel sanoi: katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri. Koska sinä olet hyljännyt Herran sanan, on häntin sinun hyljännyt, ettet enää saa olla kuninkaana. 1 Samuel. kirj. 8—15.

39. Dawid woidellaan kuninkaaksi.

(1. Dawid walitaan kuninkaaksi. 2. Dawid kutsutaan Saulin tykö).

1. Samuel murehti Saulia. Silloin sanoi Herra Samuelille: kuinka kauwan sinä murehdit Saulia, jonka minä olen hyljännyt. Täytä sarwesi öljyllä ja mene Betlehemiin Isain tykö, sillä hänen pojistaan olen minä katsonut itselleni kuninkaan. Kun Samuel tuli Isain tykö ja näki

hänen vanhimman poikansa, ajatteli hän, tämä ehti on hän, joka on tulewa kuninkaaksi. Mutta Herra sanoi: älä katso hänen muotoansa, äläkä suurta kotoansa, sillä minä olen hyljännyt hänet. Ihminen näkee sen, mikä silmiin pistää, mutta Herra katsoo sydämeen. Isai antoi nyt kuusi poikaansa tulla Samuelin eteen, mutta Samuel sanoi: Herra ei ole ketään näistä valinnut. Silloin oli jäljellä ainoastaan nuorin Isain pojista, mutta hän oli ledolla lampaita paimentamassa. Hänen nimensä oli Dawid. Samuel lähetti noutamaan häntä, ja kun hän tuli, sanoi Herra Samuelille: nouse ja woitele hän, sillä tämä se on. Niin Samuel otti öisy-sarwensa ja woiteli hänet weljiensä keskellä. Ja Herran henki tuli Dawidiin siitä päivästä ja sen jälkeen.

2. Herran henki lähti Saulista, ja paha henki waiwasi häntä. Saulin palwelijat neuwoivat häntä silloin etsimään sellaista miestä, joka taitaisi soittaa harppua, että kuninkaan lewottomuus haihtuisi. Saul tuotti Dawidin tykönsä, ja kun hän soitti harppua, tuli Saul paremmaksi. Ja Saul rakasti Dawidia suuresti ja teki hänet aseensakantajaksi. 1. Samuel. kirj. 16.

40. Dawid ja Goljat.

(1. Israel sotii filistealaisia vastaan. 2. Dawid woittaa Goljatin).

1. Filistealaiset kokosivat sotajoukkonsa sotaan Israelia vastaan, ja Saul wäkinensä asettui heitä vastaan. Silloin tuli filistealaisten leiristä taistelija, nimeltä Goljat, joka oli kuusi kynnärää ja lämminen lewentyä pitkä, ja hänellä oli peloittawa sota-asu yllään. Hän käski Israelin sotajoukkoa walitsemaan joulostansa miestä, joka taistelisi häntä vastaan. Se kansa, jonka taistelija kaatuisi, olsoon toisen

palwelija. Filistealainen tuli aamulla ja ehtoolla, ja teki samaten neljäkymmentä päivää, ja pilkkasi Iſraelia niin että Saul ja koko kansa olivat sangen hämmästyneinä. Ja Saul lupasi tehdä sangen rikkaaksi sen miehen, jota laataisi taistelijan, ja lupasi antaa hänelle tyttärensä waimoksi.

2. Kolme Iſain wanhinta poikaa olivat seuranneet Saulia sotaan, mutta Dawid oli mennyt kotiinsa Betleheemiin laittamaan isänsä lampaita. Silloin lähetti Iſai Dawidin leiriin viemään ruokaa weliille. Kun hän tuli sinne, astui Goljat esiin ja huusi kuten ennentin, ja Dawid kuuli sen. Niin Dawid sanoi Saulille: älköön tenentkään sydän hämmästykö hänen tähtensä, minä käyn sotimaan tuota filistealaista vastaan. Saul sanoi: et sinä woi sotia häntä vastaan, sillä sinä olet nuorukainen ja hän on sotamies nuoruudestaan asti. Dawid wastasi: kun minä laitfin isäni lampaita, tapoin minä sekä jalopeuran että karhun. Ja samaten käyn myös tämän filistealaisenkin, sillä hän on pilkannut elävän Jumalan sotojoukkoja. Herra, jota minut pelasti jalopeuran ja karhun käfistä, pelastaa minut myös tämän filistealaisen käfistä. Silloin Saul sanoi: mene, Herra olkoon sinun kanssasi. Dawid otti sauwan käteensä, walitsi ojasta wiifi fileätä kiweä ja pani ne paimenlaukkuunsa, otti lingon käteensä ja meni Goljattia vastaan. Heti kun Goljat näki Dawidin, sanoi hän: olenko minä koira, ettäs tulet minua vastaan sauvoilla? Mutta Dawid sanoi: sinä tulet minua vastaan miekalla, keihäällä ja kilvellä, mutta minä tulen sinua vastaan Herra Zebaotin nimesä, jota olet pilkannut. Sitte otti Dawid kiwen, ja linkosi, ja osasi filistealaista otsaan, niin että hän kaatui maahan. Senjälkeen juoksi hän filistealaisen tykö, otti hänen miekkansa ja haklasi sillä poikki hänen päänsä. Kun filistealaiset näkiwät, että heidän wahwin taistelijansa oli kuollut, pakeniwat he, ja Iſraelin lapset ajoiwat heitä takaa. 1 Samuel. kirj. 17.

41. Saul wainoo Dawidia. Saul kuolee.

(1. Saul vihastuu. 2. Saul wainoo Dawidin henkeä. 3. Dawid pakenee Saulia. 4. Saul kuolee).

1. Kun sotajoukko palasi sodasta, tulivat waimot laifista Israelin kaupungeista wirillä ja hypyillä kuningas Saulia vastaan ja lauloivat: Saul löi tuhannen, mutta Dawid kymmenentuhatta. Silloin Saul vihastui ja janoi nyt häneltä puuttuu ainoastaan kuningaskunta. Ja hän katsoi karjaasti Dawidiin siitä päivästä ja aina sitten. Mutta Saulin poika Jonatan teki liiton Dawidin kanssa ja rakasti häntä yhtä paljon kuin itseänsäkin.

2. Eräänä päivänä, kun paha henti waiwasi Saulia, soitti Dawid hänelle tapansa mukaan. Ja Saulilla oli keihäs kädessä, hän heitti sen Dawidia kohti, läwistääkseen hänet, mutta Dawid väistyi kahdesti, ja keihäs sattui seinään. Mutta Saul pelkäsi Dawidia, sillä hän näki, että Herra oli hänen kanssansa.

Mikal, Saulin tytär, rakasti Dawidia. Niin Saul käski sanomaan Dawidille, että jos hän lyö sata filistealaista, saa hän Mikalin waimoksensa, sillä Saul toivoi Dawidin kaatuwan sodassa. Silloin Dawid lähti miehinensä matkaan ja löi kaksisataa filistealaista. Saul antoi silloin hänelle tyttärensä Mikalin waimoksi. Jonkun ajan perästä antoi Saul wartioida Dawidia hänen omassa huoneessansa ja käski tappaa hänet, mutta Mikal pelasti hänet, ja hän pakeni Samuelin tykö Ramaan.

3. Dawid lähti Ramasta filistealaisten maahan ja kulki sitte milloin sinne milloin tänne, wälttääksensä Saulin wainoomista. Niin hän wihdoin tuli Judan wuoriseutuun, ja siellä kotoontui hänen ympärillensä kuusisataa miestä, jotka olivat ahdistuksessa. Kun Dawid miehinensä oleskeli **Engetin** kormessa, meni Saul kolmentuhannen miehen kanssa sinne etsimään häntä. Silloin tapahtui terran, kun kuningas

saapui sinne, että hän meni samaan luolaan, johon Dawid ja hänen miehensä olivat kätkeyntyneet. Dawidin miehet sanoivat hänelle: katso, nyt on Herra antanut wihollisesi sinun käsiisi. Tee nyt hänelle niinkuin sinulle hyväksi näkyy. Dawid nousi ja leikkasi jalaa kappaleen Saulin waateen liepeestä. Senjälkeen tykytti Dawidin sydän, että hän oli leikannut tilan Saulin hameesta, ja hän sanoi: olkoon se laukana minusta, että minä satuttaisin kättäni Herran woi-
deltuun. Ja hän kielsi ankarilla sanoilla miehiänsä karkaa-
masta Saulin kimppeun. — Kun Saul nousi ja meni pois luolasta, nousi myös Dawid ja lähti luolasta ja näytti Saulille tilkaa, jonka oli leikannut hänen waatteensa lie-
peestä. Silloin Saul itki ja sanoi: sinä olet hurškaampi minua, sillä sinä olet tehnyt minulle hyvää, mutta minä olen tehnyt sinulle pahaa. Ja Saul meni kotinsa. Saulin tähden Dawid ei ollut täällä turwassa, sen wuoksi hän pakeni filistealaisten maahan.

4. Saul joutui taas sotaan filistealaisten kanssa. He kokosivat sotajoukkonsa ja sotiwat Israelin miehiä was-
taan ja löiwät heidät Gilboan wuorella. Saul haawoittui pahasti, ja kun hän pelkäsi joutuwansa wihollisten käsiin, käski hän aseensakantajaa läwistämään häntä mietalla. Mutta aseenkantaja ei tahtonut sitä tehdä. Silloin Saul itse otti miekan ja heittäytyi sitä vastaan. Kun Dawidille kerrottiin, että Saul oli kuollut, repäsi hän waatteensa, itki ja weisasi walituswirren Saulista ja ystäwästänsä Jonatanista, joka myös kuoli taistelussa. 1 Samuel. kirj. 18—24, 31. 2 Samuel. kirj. 1.

42. Dawid kuninkaana.

(1. Dawid tulee kuninkaaksi. 2. Dawid järjestää jumalanpal-
weluksen. 3. Dawid woittaa wihollisensa).

1. Kun Saul oli kuollut, meni Dawid Herran käs-

tystä Hebroniin, ja Judan miehet tulivat sinne ja woitelivat hänet Judan sukukunnan kuninkaaksi. Mutta yhä Saulin sodanpäämiehistä asetti Isbosetin koko Israelin kuninkaaksi. Näin sittyi pitkällinen sota Saulin huoneen ja Dawidin huoneen välillä. Ja Dawid tuli yhä mahtavammaksi, mutta Saulin huone yhä heikontui. Isbosetin kuoleman jälkeen tulivat kaikki Israelin sukukunnat Dawidin tykö ja woitelivat hänet koko kansan kuninkaaksi. Sitte Dawid meni miehinensä Jerusalemiin, walloitti Zionin linnan ja asui siellä ja nimitti sen Dawidin kaupungiksi.

2. Dawid ja koko Israel weiwät Herran liitonarkin laululla ja soitolla Kiriat-Jearimista Jerusalemiin ja asettivat sen majaan Zionin vuorella. Hän teki jumalanpalweluksen loistavaksi ja juhlalliseksi, asettamalla weisun ja soitannon, ja järjesti lewitain wirtatoinet pyhässä. Itse hän sepitti monta kaunista weisua eli psalmia, jotka weisattiin Herran ylistykseksi ja kiitokseksi. Psalmeissansa ennustaa hän myöskin Kristuksesta, kuinka hän on kärsiwä, mutta hän on myöskin istuwa Jumalan oikealla puolella ja maahan kaatawa wihollisensa.

Dawid aikoi rakentaa Herralle temppelin ja sanoi profeta Natanille: katso, minä asun sedripuisessa huoneessa, mutta Jumalan arkki asuu waatteen keskellä. Natan sanoi hänelle: tee kaikki, mitä sydämesnäsi on, sillä Herra on sinun kanssasi. Mutta Herra ilmestyi yöllä Natanille ja sanoi: mene ja sano palwelijalleni Dawidille: Minä herätän sinun siemenesi sinun jälkeesi, ja hän rakentaa minulle huoneen, ja minä wanhistan hänen waltakuntansa istuimen iankaikkisesti.

3. Kun Dawid oli tullut kuninkaaksi, soti hän Herran käskystä filistealaisia vastaan, woitti heidät useassa tappelusssa ja murti heidän waltansa, niin etteiwät he enää koskaan woineet tehdä Israelille mitään wanhinkoa. Herra antoi Dawidin käsiin myöskin syrialaiset pohjoisessa,

edomealaiset etelässä, sekä kansat itäpuolella Kanaan maata, niin että hänen valtansa ulottui Egyptin rajoilta Eufraatin virtaan asti. 2. Samuel. kirj. 2—7.

43. Dawidin synty ja katumus.

(1. Dawidin synty. 2. Dawid katuu Herran edessä).

1. Ammonilaiset hankkivat sotaan Israelia vastaan. Silloin Dawid lähetti sodanpäämiehensä Joabin ja sotajoukkonsa piirittämään ammonilaisten kaupungeja, mutta itse jäi hän Jerusalemiin. Ja tapahtui yhtenä ehtoona, kun Dawid meni huoneensa katolle, että hän näki kauniin waimon, nimeltä Batsება, joka oli Dawidin sotamiehen, Urian waimo. Hän tuotti Batsėban huoneeseensa, ja otti hänet waimoksensa. Sitte lähetti hän kirjeen Joabille, jossa hän käski häntä panemaan Urian lowimman sodanrintaan, että hän kaatuisi sodassa. Joab totteli kuninkaan käskyä, ja Uria kaatui sodassa.

2. Silloin Herra lähetti profeta Natanin Dawidin tykö, ja Natan sanoi: kaksi miestä oli yhdessä kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä. Rikkaalla oli monta lammasta, mutta köyhällä ei ollut muuta kuin vähäinen karitsa, joka oli hänelle sängen rakas. Mutta koska rikkaalle miehelle tuli wieras, ei hän rassinut ottaa omista lampaistaan, vaan hän otti köyhän miehen lampaan ja walmisti sen wieraalle. Nyt Dawidin wiha julmistui suuresti sitä miestä vastaan, ja hän sanoi: niin totta kuin Herra elää, on se mies, joka sen tefi, tuoleman lapsi. Natan sanoi: sinä olet se mies. Urian olet sinä lyönyt miekalla, ja hänen waimonsa olet sinä ottanut itsellesi waimoksi. Sitte ilmoitti hän, että Herra on herättävä pahaa Dawidia vastaan hänen omasta huoneestansa. Silloin sanoi Dawid: minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan. Ja hän katui

syvästi syntiänsä ja sepitti wiidennentymmenennen ensimmäisen psalmin, jossa hän rukoilee Herraa muun muassa seuraavilla sanoilla: Jumala, ole minulle armollinen hywyhteäsi tähden, pyhi pois syntini suuren laupenteäsi tähden! Jumala, luo minuun puhdas sydän, ja anna minulle uusi, wahwa henki! Ne uhrit, jotka Jumalalle kelpaawat, owat murheellinen henki; ahdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä Jumala hylkää. — Natan ilmoitti Davidille, että Herra on anteesi antanut hänen syntinsä, eikä hänen pidä kuoleman. 2 Samuel. kirj. 11, 12. Ps. 51.

44. Absalomin kapina.

(1. Absalom juonittelee isäänsä vastaan ja kapinoitsee häntä vastaan. 2. Absalom voitetaan).

1. Dawid oli saannut jo monta murhetta niitten rikokkien tähden, joita hänen perheessänsä tehtiin; lisäksi tuli vielä poikansa Absalomin kapina. Koko Israelissa ei ollut yksikään mies niin kaunis kuin Absalom, eikä niin suuresti ylistetty. Ja hän asettui warhain aamusilla kaupungin portille, ja niin pian kuin joku tuli, jolla oli asiaa kuningaan tykö oikeuden eteen, kutsui Absalom hänen tykönsä ja sanoi: sinun asiasti on oikea ja suora, mutta kuningas ei ole asettanut ketään, joka sinua kuulisi. Jos wain joku asettaisi minut tuomariksi maassa, niin jokin, jolla jotakin asiaa olisi, tulisi minun tyköni, ja minä auttaisin häntä oikeuteensa. Ja joka kerta, kun joku tuli hänen eteensä kumartamaan häntä, tarttui hän häneen ja suuteli häntä. Näin warasti Absalom isältänsä Israelin miesten sydämet. — Jonkun ajan kuluttua hankki hän itsellensä tilaisuuden lähteä Hebroniin uhraamaan. Ja kun hän tuli sinne, antoi hän huutaa itsensä kuningaatki, ja paljon kansaa yhtyi Absalo-

miin. Niin tuli sanansaattaja Dawidin tykö ja sanoi: jokaisen miehen sydän Israelissa on Absalomin puolella.

2. Dawid sanoi palvelijoillensä, jotka olivat hänen kansansa Jerusalemissa: noustaamme ja paetkaamme, sillä täällä ei ole muuta pelastusta Absalomin edestä. Ja kuningas meni ulos ja koko hänen huoneensa hänen kansansa, ja he menivät **Ridron** ojan yli ja lähtivät korpeen päin. Ja kuningas ja kaikki kansa itkiwät. Mutta Absalom tuli Jerusalemiin. Sitte lähti hän Jordanin yli isäänsä vastaan, ja kaikki Israelin miehet seurasivat häntä. Dawid tartasti wäkeänsä, joka oli hänen kansansa, ja kansa lähti Absalomia ja hänen joukkoonsa vastaan. Absalomin joukko lyötiin, ja mieshukka oli suuri. Absalom pakeni ratsastaen muullilla, ja kun hän ratsasti tammen alitse, tarttuivat hänen hiuksensa tammeen, ja hän jäi riippumaan taiwaan ja maan välille, sillä muuli juoksi matkoihinsa hänen altansa. Kun Joab tämän kuuli, rienesi hän sinne, otti kolme keihästä käteensä ja pisti ne Absalomin sydämeen, ja Joabin aseenkantaja löi hänet kuoliaaksi. Kun Dawid kuuli Absalomin kuolleeksi, sanoi hän: poikani Absalom! oma poikani! oma poikani! Suokoon Jumala, että olisin saanut kuolla sinun sijassasi! Sitte saattoivat Judan miehet kuninkaan takaisin Jerusalmiin. 2. Samuel. kirj. 14—19.

45. Dawidin viimeiset määränkyt ja kuolema.

Kun Dawid oli vanha ja ijälliseksi joutunut, asetti hän poikansa Salomon Israelin kuninkaaksi. Dawid antoi hänelle temppelin muotoelman, jonka hänen piti rakentaman. Kaikki tyhni, sanoi hän, on Herra minulle selittänyt, hän neuvoi minua, miten kaikki piti tehtämän. Sitte antoi hän Salomolle kaikki kalleutensa, jotka hän oli hankkinut Jumalan huonetta warten ja kehoitti kansaa wopahetoisesti uhraamaan osan rikkaustistansa Herran huoneelle,

Ja kansa toi Herran huoneen rakennusta warten kulta, hopeaa, waskea ja rautaa ja iloitsi niistä wapaehtoista lahjoista, joita Herralle tuotiin, ja kuningas Dawidkin oli sangen iloissansa. — Ja Dawid kuoli iäkkäänä, tyllään-
tyneenä elämästä, rikkaudesta ja kunniaasta. 2 Samuel. kirj. 24. 1 Miika-kirj. 28, 29.

46. Salomon hallitus.

(1. Salomo pyytää Jumalalta wiisautta. 2. Salomo rakentaa temppelin. 3. Salomon woima, wiisaus ja kunnia. 4. Salomon luopuminen ja kuolema.)

1. Salomo nousi isänsä Dawidin istuimelle, ja hänen kuningaskuntansa oli wahwa. Ja Salomo rakasti Jumalaa ja waeli isänsä Dawidin säännöissä. Herra ilmestyi Salomolle ja sanoi: ano, mitä minä antaisin sinulle! Silloin Salomo pyysi, että Herra antaisi hänelle hymmärtäwäisen sydämen tuomita kansaa ja eroittaa paha hyvästä. Tämä rukous kelpasi Herralle, ja hän sanoi: katso, minä annan sinulle wiisaan ja hymmärtäwäisen sydämen, niin ettei sinun wertaistasi ole ollut sinun edelläsi, eikä tule sinun jälkeesi. Vielä lisäsi annan minä sinulle rikkautta ja kunniaa.

2. Hallituksensa neljäntenä wuotena rupesti Salomo rakentamaan Herralle temppeliä **Morian** wuorelle Jerusalemissa. Seitsemän wuoden kuluttua oli tuo komea rakennus walmis. Se oli rakennettu tabernaklin muotoiseksi, mutta kaksi kertaa pitemmäksi ja lewemmäksi sekä kolme kertaa korkeammaksi kuin tabernakli. Seinät, permanto ja katto olivat kullalla filatut. Koska rakennus piti wihittämän, kofosi Salomo kansan wanhimmat Jerusalemiin ja antoi siirtää liitonarkin ja kaikki pyhän huoneen kalut temppeliin. Ja kun papit, jotka kantoiwat liitonarkkia, astuimat ulos pyhästä, täytti Herran kunnia temppelin. Ja Salomo rukoili Herraa kuulemaan niitä rukouksia, jotka tästä paitasta Herran tykö

lähetetään. Sitte siunasi hän kansan ja uhrasi Herralle runsaita uhria. Ja Herra näkyi Salomolle ja sanoi: Minä olen kuullut sinun rukouksesi ja pyhittänyt tämän huoneen nimelleni ikuisesti asunnoksi, mutta jos te käännytte pois minusta, niin minä heitän pois kasvojeni edestä sen huoneen, jonka minä olen nimelleni pyhittänyt.

3. Salomo hallitsi kaikkia waltakuntia Eufrat wirtasta filistealaisten maahan ja Egyptin rajoihin asti. Ne lähettiwät Salomolle lahjoja ja oliwat hänelle alamaisia. Ja hänellä oli rauha kaikkien naapuriansa kanssa. Salomo oli kaikkia ihmisiä wiisaampi ja hän tuli kuuluisaksi kaikkien ympärillä asuwain kansain joukossa. Hän lausui kolmetuhotta sananlaskua, ja hänen wirsiänsä oli tuhannen ja wiisi. Hän puhui puista, eläimistä, linnuista, kaloista ja matalwaisista. Ja kaikista kansoista tultiin kuulemaan Salomon wiisautta. Ja kuningatar Sabasta tuli Jerusalemiin sangen suuren seurueen kanssa, nähdäkSENSÄ Salomon kunnian ja kuullaksensa hänen wiisauttansa. Kun hän huomasi Salomon wiisauden ja näki huoneen, jonka hän oli rakentanut, sanoi hän: sinulla on enempi wiisautta ja hywyyttä, kuin olen kuullut sanottawan. Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka on sinuun mielistynyt ja asettanut sinut Israelin istuimelle.

4. Salomo otti itsellensä monta muukalaista waimoaniistä kansoista, joista Herra oli sanonut: älkäätkö menkö awioliittoon heidän kanssansa. Koska Salomo wanhentui, käänsiwät hänen waimonsa hänet wieraitten jumalien puoleen, niin ettei hänen sydämensä ollut kokonaan Herran oma. Sentähden wihastui Herra Salomoon ja sanoi hänelle: koska sinä olet näin tehnyt, etkä pitännyt minun liittoani, niin minä totisesti repäisen waltakunnan sinulta ja annan sen sinun palvelijallesi. En kuitenkaan sitä tee sinun ajallesi, isäsi Dawidin tähden, waan sinun poikasi kädestä minä sen repäisen. Yhden sukukunnan annan minä sinun pojal-

lesi Dawidin, palvelijani tähden. — Hallituansa neljäkymmentä ajastaitaa, kuoli Salomo ja haudattiin isänsä Dawidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. 1. Kunin. kirj. 2—11.

VI. Israelin kansan historia waltakunnan jaosta, Babelin wankeudesta palaamiseen asti.

47. Waltakunnan jato.

Rehabeam meni Sitemiin, sillä koko Israel oli kohtunut sinne tekemään häntä kuninkaaksi. Ja Israelin koko joukko tuli ja puhui Rehabeamille: sinun isäsi on tehnyt raskaaksi meidän ikeemme, mutta huojenna nyt sinä se kova palvelus ja raskas ijes, jonka hän on pannut meidän päällemme, niin me palvelemme sinua. Rehabeam neuwotteli silloin wanhimpien kanssa, jotka olivat olleet hänen isänsä palveluksessa, mitä hänen piti kansalle vastaaman. He sanoivat hänelle: jos sinä tänäpäiwänä puhut hyviä sanoja tälle kansalle, niin he palwelewat sinua koko elin-aikasi. Mutta Rehabeam hylkäsi wanhimpien neuwon ja neuwotteli nuorukaisten kanssa, jotka hänen kansansa olivat kaswaneet ja olivat hänen palveluksessa. He neuwoiwat häntä vastaamaan kansalle: minun isäni on tehnyt teidän ikenne raskaaksi, mutta minä teen sen vielä raskaammaksi. Silloin luopui kymmenen sukukuntaa Rehabeamista ja walitsiwat Zerobeamin kuninkaaksi. Mi-

noastaan Judan ja Benjaminin suvut jäivät Rehabeamille uskollisiksi. Näin syntyi siis kaksi valtakuntaa, Judan valtakunta ja Israelin valtakunta. Edellisessä valtakunnassa oli pääkaupunkina Jerusalemi, jälkimmäisessä ensin Sifem ja sitte Samaria. 1. Mita kirj. 12.

A. Israelin valtakunta.

48. Jerobeami.

Kun Jerobeami oli tullut Israelin kuninkaaksi, ajatteli hän sydämessänsä: vielä valtakunta tulee Dawidin huoneelle jälleen. Jos tämä kansa menee uhraamaan Herran huoneeseen Jerusalemissa, niin kansan sydän kääntyy jälleen herransa Rehabeamin puoleen. Ja kuningas teetti kaksi kultaista vasikkaa ja janoi kansalle: katso, tässä ovat sinun jumalasi, jotka ovat johdattaneet sinut Egyptin maalta. Ja hän asetti toisen niistä Beteliin ja toisen Daniin. Ja Jerobeami rakennutti huoneita uhritukuloille ja otti paiksi niitä, jotka eivät olleet Lewin lapsia. Kaitti Jerobeamin jälkeiset kuninkaat tekivät samaten kuin hänkin, niin ettei ollut yhtäkään kuningasta Israelissa, joka maelsi oikein Herran edessä. 1. Mita kirj. 12.

49. Kuningas Ahab ja profeta Elias.

(1. Elias julistaa epäjumalia palvelevalle Israelille Herran turituksen. 2. Elias Karmelin vuorella. 3. Nabotin viinamäki. 4. Elias otetaan taimaaseen.)

1. Ahab, joka oli Israelin seitsemäs kuningas ja eli

kuusikymmentä vuotta jälkeen waltakunnan jaon, teki pahaa Herran edessä, enemmän kuin kaikki ne, jotka oliwat olleet hänen edellensä. Hän otti waimokseen Sidonin kuningaan tyttären, nimeltä Isebel, ja palveli Baalia, sekä pystytti alttarin ja rakensi huoneen hänelle Samariassa. Silloin tuli profeta Elias hänen tykönsä ja sanoi: niin totta kuin Herra, Israelin Jumala elää, ei pidä näinä vuosina kastetta eikä sadetta tuleman, muutoin kuin minun sanani jälkeen. Herran käskystä meni Elias sitte pois ja lymyi Kritis ojalle, ja kaarneet toivat hänelle leipää ja lihaa, ja hän joi ojasta. Koska oja kuivui, meni hän Zarpatiin, jossa Jumala oli käskennyt erään lestickaimon elättää häntä. Kun profeta tuli lesken tykö, ei leskellä ollut muuta kuin piwo jauhoja wakkasessa ja vähän öljyä astiasja. Tämän aikoi hän walmistaa itsensä ja peikansa syödä ja sitte kuolla. Mutta kun leski Eliaan pyynnöstä ensin walmisti leiwän hänelle, siunasi Herra vähät warat niin, etteiwät jauhot wakkasesta eikä öljy astiasta loppuneet, waan sekä profeta että leski ja hänen poikansa eliwät enemmän kuin kaikki vuotta. Sillä aikaa oli suuri nälänhätä Israelissa, eikä Ahab kuitenkään nöyryyttänyt syhdäntänsä, waan etsi Eliasta tappaaksensa.

2. Kun kuivuutta oli kestänyt puolineljättä vuotta, käski Herra Eliasta menemään Ahabin tykö ja sanomaan, että Herra antaa sataa maan päälle. Kun Ahab näki hänen, sanoi hän: etkö sinä ole se, jota tuotat Israelille onnettomuutta? Elias wastasi: minä en ole se, waan sinä ja sinun isäsi huone, sillä te olette hyljänneet Herran käskyt ja waellatte Baalin jälkeen. Mutta kofoa sinä minun tyköni Karmelin wuorelle kofa Israel ja neljäsataa wiisikymmentä Baalin profetaa! Ahab teki niin. Kun kaikki oliwat kokoontuneet, astui Elias kansan eteen ja sanoi: kuinka kauwan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, niin waeltakaat hänen jälkeensä, mutta jos

Baal, niin waeltataat hänen jälkeensä! Kansja ei wastannut hänelle mitään. Nyt sanoi Elias: antataat meille kaffi kalpea (härlää) ja antataat Baalin profetaim walita toinen ja panna se puitten päälle, mutta älkööt siihen panko tulta, ja minä otan toisen kalwen ja teen samaten. Ja huutataat te teidän jumalanne nimeä, ja minä huudan Herran nimeä. Se Jumala, jota wastaa tulello, olkoon Jumala! Kaikki kansja sanoi: se on oikein. Baalin profetat ottiwat kalwen ja walmistiwat sen uhriksi ja huusiwat Baalia, sanoen: Baal kuule meitä! Mutta ei mitään ääntä kuulunut, eikä tukaan wastannut. Silloin Elias walmisti uhrinsa ja kaatoi wettä sen päälle ja huusi awuksensa Herraa, sanoen: Herra, ilmoita tänä päivänä, että sinä olet Israelin Jumala. Silloin lankefi Herran tuli alas ja poltti polttouhrin. Kaikki kansja näki sen ja lankefi kaswoillensa ja sanoi: Herra on Jumala, Herra on Jumala! Mutta Elias antoi ottaa kiinni Baalin profetat, ja wiedä heidät Rison ojalle, ja tappaa heidät siellä. Ja Elias kumartui maahan ja rukoili, ja taiwas tuli heti pilwiseksi, ja tuli kowa sade.

3. **Nabotilla**, isreeliläisellä, oli wiinamäki lähellä kuningas Ahabin huonetta. Ahab sanoi Nabotille: anna minulle wiinamäkesi, minä annan sinulle paremman sijaan. Mutta Nabot kielsi. Kun Ahab tuli tästä kowin pahoillensa, sanoi Isebel: minä hankin sinulle Nabotin wiinamäen. Sitte Isebel kirjoitti kirjeen Ahabin nimesä Israelin wanhimmille, että he hankkisiwat kaffi pahanjuonista miestä, jotka todistaisiwat Nabotia vastaan, että hän on kironnut Jumalaa. He tekivät niin, ja Nabot kivitettiin kuoliaaksi. Kun Ahab kuuli Nabotin kuolleeksi, otti hän hänen wiinamäkensä omaksensa. Mutta Elias tuli hänen tykönsä ja sanoi: samassa pailassa, missä koirat nuoleskeliwat Nabotin weren, nuoleskelewat koirat sinunkin weresi. Ja koirain pitää syömän Isebelinkin Israelin muurin tykönä. — Niinkuin Elias oli ennustanut, niin tapahtuikin.

4. Kun Elias oli Israelin profetana, käski Jumala häntä woitelemaan Elisän profetaksi hänen sijaansa. Koska aika tuli, jolloin Herra tahtoi ottaa Eliaan ylös taiwaaseen, sanoi Elias opetuslapsellensa Elisalle: ano, mitä minä sinulle tekisin, ennentuin minä otetaan sinulta pois! Elisa sanoi: kaikki osaa sinun hengestäsi olkoon minun kansani! Sen jälkeen tulivat tuliset waunut tulisilla hewosilla ja eroitti heidät toisistaan. Ja Elias nousi tuulispäässä taiwaaseen. 1 Kunink. kirj. 16—19. 2 Kunink. kirj. 2.

50. Profeta Elisa.

Herra salli Eliaan hengen tulla Elisaan ja teki hänen kauttansa useampia merkkejä ja ihmeitä kuin hän minikään muun profetan kautta oli tehnyt. Siihen aikaan oli Syrian kuninkaalla sodanpäämies nimeltä Naeman, joka oli sangen urhoollinen ja arwossa pidetty mies, mutta spitalinen. Israelin maalta oli Syriaan wankina wiety eräs tyttö, joka nyt palveli Naemanin waimoa. Hän neuwoi herraansa menemään profeta Elisän tykö, että profeta parantaisi hänen. Naeman lähti ja otti mukaansa paljo hopeaa ja kulta. Kun hän tuli Elisän tykö, käski Elisa sanoa Naemanille: mene ja pese itsefi seitsemän kertaa Jordanissa, niin tulet terveeksi. Mutta Naeman wihastui, sillä hän luuli profetan tulewan ulos hänen tykönsä ja huutawan awuksensa Jumalansa nimeä ja lähellänsä pitelewän kipeätä paikkaa ja niin parantawan spitalin. Sitäpaitfi arweli hän, että wirrat Syriassa owat Israelin wesiä paremmat. Mutta hänen palvelijansa sanoivat hänelle: jos profeta olisi määrännyt sinulle jonkun waikean tehtävän, etkös olisi tehnyt sitä? Paljoa enemmin, kun hän sinulle ainoastaan sanoi: pese itsefi, niin sinä tulet puhtaaksi! Silloin Naeman teki niinkuin Jumalan mies oli käskennyt, ja tuli puhtaaksi. Sitte

palasi hän profetan tykö ja kun hän oli tullut sisälle hänen tykönsä, sanoi hän: katso, nyt minä tiedän, ettei yhtään Jumalaa ole kaikessa maassa, vaan Israelissa. Ja hän tarjosi profetalle lahjoja, mutta Elisa ei ottanut yhtään lahjaa. Sitte Naeman pyysi saada ottaa mukaansa sen verran maata kuin kaksi muullia voi kantaa. Siitä aikoi hän tehdä omassa maassaan alttarin, sillä hän ei tahotonut tästälähin uhrata enään kenellekään toiselle Jumalalle, kuin ainoastaan Herralle. Ja Elisa sanoi: mene rauhaan!

51. Profeta Jonas.

Elisan kuoleman jälkeen oli Jonas profetana Israelissa. Herra käski häntä menemään suureen Niniwe nimiseen kaupunkiin Assyriassa ja saarnaamaan siellä, sillä sen asukasten pahuus oli suuri. Mutta Jonas ei totellut, vaan pakeni merelle. Silloin lähetti Herra suuren tuulen merelle, ja haaksi oli rikkoutumaisillaan. Haaksimiehet pelkäsivät ja huusivat kukin jumalansa tykö ja heittivät tawaroita mereen kewentääksensä haahtea. Sitte sanoivat he: heittäkäämme arpaa, nähdäksemme kenenkä tähden tämä onnettomuus on meitä kohdannut. He heittivät arpaa, ja arpa lankei Jonaalle. Nyt tunnusti hän tottelematomuutensa Jumalaa vastaan. Ja hän neuvoi miehiä heittämään hänet mereen, että se tyventyisi. He telivät niinkuin hän sanoi, ja myrsky taukosi. Mutta Herra toimitti suuren kalan nielemään Jonaan, ja Jonas oli kalan watsassa kolme päivää ja kolme yötä. Siellä hän rukoili Herraa, ja Herra kuuli hänen rukouksensa ja antoi kalan oksentaa hänet maalle. — Senjälkeen käski Herra toisen kerran Jonasta menemään Niniween ja saarnaamaan siellä. Jonas oli nyt luulainen ja meni Niniween ja sanoi: vielä on neljäkymmentä päivää, sitte Niniwe

hukkuu! Ja Niniven asukkaat uskoivat Herraan ja palasivat pahalta tieltänsä, ja Jumala säästi kaupungin. Jonaan kirj.

52. Israelin valtakunnan häviö.

(1. Profetat Amos ja Hosea. 2. Assyrian kuningas valloittaa Israelin valtakunnan).

1. Jonaksen jälkeen tuli Amos Israelin profeta. Hän oli paimen Betlehemin seuduilta. Israelin valtakunta ei ollut koskaan ollut niin suuri ja mahtava kuin tähän aikaan, mutta kansa eli synnissä ja suruttomuudessa. Sentähden ennusti profeta, että valtakunta häviää, ja sen asukkaat wiedään pois wankuteen, jos he eivät käännä Herran puoleen. Amoksen aikana waikeutti myös profeta Hosea, joka enemmän kuin kuudenkymmenen vuoden ajan ennusti Israelissa, sekä nuhteli ja waroitti kansaa. Häntä ennusti valtakunnan häviötä. Mutta kaikki oli turhaa, sillä sekä kuningaat, että kansa teliwät edelleenkin syntiä. He noudattiwat sitä wäärää jumalanpalvelusta, jonka Jerobeam oli asettanut, eiwätkä kääntyneet pois syntisestä ja jumalattomasta elämästään.

2. Wihdoin täntyi Herran rangauksien tulla luopuneelle Israelille. Winoastaan muutaman vuoden kuluttua Hosean kuolemasta, tuli Assyrian kuningas Salmanassar sotajoukkoineen Samarican, otti Hosean, Israelin viimeisen kuningaan wangiksi, valloitti maan ja wei kansan Assyriaan wankuteen. Sitte lähetti Salmanassar pakanoita kaikista kansoista asumaan maan kaupungeissa. Ja niin syntyi maahan jääneistä israelilaisista ja maahan muuttaneista pakanoista kansa, jota nimitettiin samarialaisiksi. He peikä-

fiwät Herraa, mutta palwelivat sen ohessa omia epäjumaliansa niiden pakanain tawan mukaan, joista he tuodut olivat. 2 Kunin. kirj. 17.

B. Judan waltakunta.

53. Rehabeam.

Kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kolosi hän Judan ja Benjaminin sumun miehet, sotiaksensa Israelia vastaan ja saadaksensa koko waltakuntansa takaisin. Mutta Herran sana tuli Rehabeamille ja kansalle, näin sanoen: älkääät nousko sotimaan weljiänne vastaan. Ja he tottelivat Herran käskyä. Rehabeam jäi alallensa Jerusalemiin ja rakensi kaupunteja ja linnoja Judeassa. Ja papit ja lewitit tulivat koko Israelista Rehabeamin tykö, koska Serobeam ja hänen poikansa ajoivat heidät pois Herraa palvelemasta. Mutta kun Rehabeamin waltakunta oli tuettu, ja hän itse oli tullut mahdawaksi, hylkäsi hän Herran lain, ja kaikki kansa hänen kanssansa. Kaikki Rehabeamin jälkeläiset polweutuivat Dawidinin sumusta. Suuri osa heistä oli jumalattomia, mutta löynhi myöskin sellaisia kuninkaita, jotka waelsiwat Herran teillä. 2 Kunin. kirj. 11, 12.

54. kuningas Hiskia ja profeta Esaias.

(1. Hiskian edelläkäwijäin jumalattomuus. 2. Hiskia saattaa entiselleen jumalanpalweluksen. 3. Herra auttaa waltakuntaa Assyrian kuningasta vastaan. 4. Esaias ennustaa Messiauksesta).

1. Rehabeamin jumalattomien jälkeläisten aikana wajosiwat Judan waltakunnan asukkaat enemmän ja enem-

män epäjumalisuuteen. He rakensivat uhrialttaria laikille kummille ja wiheriäisten puitten alle niitten kansain tawan mukaan, jotka Herra oli karjoittanut pois Israelin tieltä. Niin kauwan kuin joku hurstas kuningas hallitsi, poistettiin tosin epäjumalan-palvelus, mutta hänen jumalaton jälkeisensä wei kansan vielä sywemmälle lankeemuksessa. **Ahas** kuninkaan hallitesa suljettiin wihdoin Herran temp-peli Jerusalemissa ja pyhät astiat särjettiin. **Molokin** palvelus asetettiin Jumalan palveluksen sijaan, niin että itse kuningaskin uhraisi oman poikansa Molokin kunniaksi.

2. **Ahas**en jälkeen tuli hänen poikansa **Hiskia** kuninkaaksi Judan waltakunnassa. Hän tefi, mikä oli oikein Herran edessä. Hän särki epäjumalten patsoat, awasi Herran temp-pelin owet, ja asetti jumalanpalveluksen entiselleen, sekä käski kansaa wiettämään pääsiäistä Jerusalemissa, joka ei ollut tapahtunut fitte Salomon ajan. Ja Hiskia pyhji lujana Herrassa kaikesta sydämestänsä, ja Herra oli Hänen kansansa, niin että hän menestyi kaikissa mitä hän tefi.

3. Hiskia nousi Assyrian kuningasta vastaan, eikä ollut hänelle alamainen. Silloin lähetti **Sanherib**, Assyrian kuningas, suuren sotajoukon Jerusalemia vastaan ja waati, että kaupunki jätettäisiin hänen haltuunsa. Mutta Hiskia meni Herran huoneeseen, rukoili ja huusi Herran tykö. Ja Herra lähetti yöllä enkelinsä, joka käwi assyrialisten leirin läpi ja surmasi sata kahdeksantymmentä-wiisi tuhatta miestä. Sanherib lähti häweten pois sotajoukkoi-nensa ja palasi takaisin omalle maallensa. Nyt oli Judan waltakunnalla rauhan aika, ja Herra suojei sitä joka taholta, niin kauwan kuin Hiskia eli.

4. **Ahas**en ja Hiskian aikoina, eli profeta **Esaias**. **Yhä** lisääntywän epäjumalten palveluksen aikana ennusti hän kansalle, että maa tehdään autioffi ja perin häwitetään ja kansa wiedään pois kaukaiselle maalle. Mutta hän ennusti myöskin onnellisemmasta ajasta, jolloin luwattu **Messias**

on tulewa, jonka hartioilla herraus on, ja hänen nimensä kutsutaan: Ihmeellinen, Neuwonantaja, Wäkewä Jumala, Jantakainen Isä, Rauhan päämies. Myöskin Messiaan lärsimisestä ennusti Esaias seuraavilla sanoilla: Hän oli kaikkein ylenkatsottawa, ja kaikkein halwin, kipua ja sairautta täynnä; ei kenkään tehdaanut katsella häntä, hän oli niin ylönkatsottu, ettemme häntä minäkään pitäneet. Totisesti hän kantoi meidän sairautemme, ja meidän kipumme hän jählytti päällensä; mutta me pidimme häntä Jumalan rankaisemana, pieksämänä ja waiwaamana. Waan hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden ja synteimme tähden on hän hosuttu! Rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haawainsa kautta olemme me paratut. 2 Miska-kirj. 28, 30, 32. 2 Kunin. kirja 18, 19. Esj. 9, 53.

55. Kuningas Josia ja profeta Jeremias.

(1. Inhoittawa pakonnuks tuodaan jälleen waltakuntaan. 2. Josia asettaa uudelleen Jehowan palveluksen. 3. Jeremias auttaa kuningasta).

1. Hiskian luoltua tuli hänen poikansa Manasse kuninkaaksi. Hän meni epäjumalaisuudessa vielä pitemmälle kuin Ahas oli mennyt. Hän rakensi uudestaan ne uhrikummut, jotka hänen isänsä oli häwittänyt, ja pystytti alttarin Baalille Herran huoneessa. Hän wiettelä kansaa tekemään enemmän pahaa, kuin ne kansat tekiwät, jotka Herra oli karjoittanut pois heidän tieltään. Turhaan Herran profetat waroittiwat ja nuhteliwat heitä.

2. Sitte tuli kuningas, joka pelkäsi Herraa. Hänen nimensä oli Josia. Hän poisti kaiken epäjumalten palveluksen ja saattoi kuntoon rappeutuneen temppelin. Tätä

tehtäessä löydettiin lakikirja, jonka Herra oli Moosoksen kautta antanut. Kun kuningas kuuli lain sanat, repäisi hän vaatteensa. Sitte koki hän koko kansan Herran huoneeseen, luki ääneensä lain sanat ja teki liiton Herran edessä, että hän tahtoo waeltaa Herran jälkeen ja kaikesta sydämestänsä pitää hänen käskynsä. Ja kansa yhtyi liittoon. Josia wietti suurilla juhlallisuuksilla pääsiäisjuhlaa Jerusalemissa, niinkuin liitonkirjassa oli kirjoitettu. Ja niin kauwan kuin Josia eli, ei kansa luopunut pois Herrasta, isäinsä Jumalasta.

3. Josiaa toimitessaan auttoi Jeremias. Hän muistutti kansaa kaikesta siitä hynnydestä, jonka Herra oli heille tehnyt, ja nuhteli heitä heidän kiittämättömyydestään Jumalaa kohtaan ja Herran nimesä waroitti heitä parantamaan itseänsä. Messiaan ajasta ennusti hän seuraawalla tavalla: ne päiwät tulewat, jolloin minä teen uuden liiton Israelin huoneen kansa ja Judan huoneen kansa. Minä tahdon antaa minun lakini heidän sydämeensä ja kirjoittaa sen heidän mieliinsä, ja minä olen heidän Jumalansa, ja he owat minun kansani. 2 Mita-kirj. 33—35. Jerem. 31.

56. Judan waltakunnan häwiö.

Josian kuoleman jälkeen lähestyi perikato. Turhaan waroitti profeta Jeremias ja ennusti Jumalan tuomiota. Häntä lohdeltiin pilkalla ja wihdoin heitettiin wankuteen. Kun Jojakim oli Judan kuninkaana, tuli Babylonian kuningas Nebukadnezar Jerusalemiä vastaan, walloitti kaupungin ja wei pois Babeliin temppelein kalleudet ja suuren osan kaupungin ja maakunnan asukkaista. Jojakimin kuoltua tuli hänen poikansa Jojakin kuninkaaksi. Nebukadnezar tuli silloin toisen kerran Jerusalmiin, ryösti temppelein uudestaan ja wei kuninkaan, sekä useita tuhansia kansasta Babeliin.

Jofakinin sijaan asetettiin Sedekia kuninkaaksi. Kun Sedekia luopui Babelin kuninkaasta, teli tämä kolmannen retkensä Jerusalemiin, valloitti ja hävitti kaupungin, poltti Herran huoneen ja repi maahan kaupungin murit. Sedekia sekä jällellä oleva osa kansasta wiettiin Babeliin. Winoastaan muutamia halvemmista jätettiin maahan wiinamäen hoitajiksi ja peltomiehiksi. Jeremias sai myös luvan jäädä Jerusalemiin, jossa hän waisasi walituswirtensä häwitetyn kaupungin raunioilla. 2 Kunin. kirj. 23—25.

57. Wankenden aika.

(1. Kansan tila wankenden aikana. 2. Daniel Nebukadnezarin howissa. 3. Daniel Dariuksen howissa).

1. Wankien ikäwöimistä kotimaahansa osoittaa sadas kolmaslshmmenes seitsemäs psalmi seuraawilla sanoilla: Babelin wirtain tykönä me istuimme ja itkimme, muistellesamme Zionia. Sillä ne, jotka meitä wankaina pitivät, waatiwat meiltä waisua, ja orjuuttajamme iloa, sanoen: waisatkaat meille Zionin wirtsiä! Kuinka me waisaimme Herran wirttä wieraalla maalla? Jos unohdan sinun Jerusalem, niin olkoon oikea käteni unohdettu! Tarttukoön kieleni juuni lakeen, ellen sinua muista, ellen tee Jerusalemia ylimmäiseksi ilokseni. Herra armahti myös heitä ja antoi profeta Jeremiaan kirjoittaa heille: niin pian kuin Babelissa on seitsemänkymmentä vuotta kulunut, silloin minä tahdon etsiä teitä, ja johdattaa teidät talaisin tähän paikkaan. Sillä minä tyllä tiedän, mitkä minun ajatukseni teistä owat, rauhan eikä murheen ajatukset. Wangitun kansan joukossa lutsui Herra profetaksi myöskin Hesekielin, joka nuhteli heitä heidän rikoksistansa, mutta myös puhui heille Jumalan armahtawaisuudesta.

2. Kun Nebukadnezar teki ensimmäisen hyökkäyksensä Jerusalemia vastaan, wiettiin hänen käskystänsä muutamia nuorukaisia ylhäisimmistä suwusta opetettawiksi **Kaldealaisessa** wiisaudessa, jotta he woisimat palwella kuningaan hewisja. **Daniel** oli näitten joukossa. Hänelle oli Jumala antanut armon ja suuren wiisauden. Eräänä yönä näki kuningas unen, josta hän joutui sängen lewottomaksi. Hän ei muistanut mitä hän oli uneksinut, ja hän kutsui tykönsä kaikki **Babelin** wiisaat, jotta he sanoisimat hänelle, mitä hän oli uneksinut ja selittäisimat unen. He wastasimat: ei ole mahdollista yhdellekään ihmiselle sanoa, mitä kuningas on uneksinut. Silloin kuningas wihastui ja antoi julistaa tuomion, että kaikki wiisaat piti tapettaman. Kun **Daniel** sai tietää tämän, kääntyi hän Jumalan puoleen rukouksilla, ja Herra ilmoitti näyksiä salaisuuden hänelle. Sitte meni **Daniel** kuningaan tykö ja sanoi hänelle unen ja sen selityksen. Kun kuningas kuuli **Danielin** puheen, lankei hän kaswoillensa ja tunnusti **Danielin** Jumalan olewan kaikkien jumalien Jumalan. Sitte korotti kuningas **Danielin** maansa kaikkein wiisasten päämieheksi ja **Babelin** maakunnan herraksi. Ja **Daniel** oli **Nebukadnezarin** hewisja niin kauwan kuin kuningas eli.

3. Wähää jälkeen **Nebukadnezarin** kuoleman kufistui **Babylonian** walta, ja **Darius** **Mediasta** tuli **Babelin** kuningaksi. Kun **Darius** huomasi **Danielissa** olewan korkean hengen, ajatteli hän panna **Danielin** koko waltakunnan yli. Muita waltakunnan mahtawat miehet kahehtiwat häntä ja etsiwät jotakin syytä **Danielia** vastaan, waan he eiwät löytäneet yhtään syytä, sillä hän oli uskollinen. Silloin sanoiwat ne miehet: me emme löhdä yhtään syytä tässä **Danielissa**, jollemme löhdä sitä hänen jumalanpalweluksensa. He houkuttelimat kuningaan antamaan sellaisen käskyn, että jos joku kolmenakymmenenä päivänä joltakulta jumalalta tahi ihmiseltä, paitsi ainoastaan kuningaalta, jotakin rukoilee, hän heitettätöön jalopeurain luolaan. Kun **Daniel** sai kuulla sel-

laisen käskyn annetuksi, meni hän huoneeseensa, ja hänen huoneensa aikat olivat auki Jerusalemiin päin. Ja hän lankei kolme kertaa päivässä polvillensa, rukouksi ja kiitti Jumalaansa, niinkuin hänen tapansa oli ennenkin tehdä. Silloin menivät Danielin tahtijat kuninkaan tykö ja syöttivät häntä. Kuningas tuli sängen alakuloiseksi ja murheelliseksi ja koetti pelastaa hänet. Mutta kun miehet pitivät kiinni siitä, ettei kuninkaan käskyjä saa muuttaa, käski kuningas heittää Danielin jalopeurain luolaan. Ja kuningas janoi: Jumalasi, jota alinomaa palvelet, auttaakoon sinua! Luolan suulle asetettiin suuri kivi, ja kuningas luki sen sinetillä. Seuraavana aamuna meni kuningas tiiruusti jalopeurain luolalle ja huusi: Daniel, sinä elävän Jumalan palvelija, onko Jumalasi voinut pelastaa sinut jalopeuroilta? Daniel vastasi: Jumalani on lähettänyt enkelinsä, joka on tukkinut jalopeurain kidad. Silloin tuli kuningas hyvin iloiseksi ja antoi ottaa Danielin ylös luolasta, mutta miehet, jotka olivat Danielia parjanneet, heitettiin luolaan. Ja ennentuin he ehtivät luolan pohjalle, mursivat jalopeurat heidän luunsaakin. Sitte kirjoitti kuningas kaikille kansoille valtakunnassansa, että Danielin Jumalaa pitää peljättämän, koska hän on elävä Jumala, joka pysyy ijankaikkisesti, Jerem. 29. Daniel 1—6.

VI. Israelin kansa wankouden jälkeen.

58. Paluus wankoudesta.

(1. Ensimmäinen joukko juutalaisia palaa wankoudesta. 2. Temppele rakennetaan uudestaan. 3. Toinen joukko wankoudesta palaa. 4. Jerusalemin muurit rakennetaan. 5. Israelin viimeinen profeta).

1. Dariuksen jälkeen tuli Persian kuningas **Kores** (Cyrus) Babelin kuninkaaksi. Tähän aikaan tuloi umpeen ne seitsemänkymmentä ajastaka, joista Herra oli Jeremian kautta puhunut. Silloin herätti Herra Persian kuninkaan hengen kuultamaan koko waltakunnassansa: Herra taiwaan Jumala on käskennyt minun rakentaa itsellensä huoneen Jerusalemissa. Kuka tahansa teidän joukossanne kuuluu hänen kansaansa, hän mentöön Jerusalemiin ja rakentakoon Herran, Israelin Jumalan huoneen. Niin lähtivät matkaan kaikki ne, joita Jumalan henki lehoitti Jerusalemiin menemään. Ja kuningas antoi heille takaisin ne Herran huoneen astiat, jotka Nebukadnezar oli tuonut Jerusalemistä. Kotimaahansa palaavien luku oli noin wiisikymmentä tuhatta henkeä. Heitä johti Serubabel, ja hänen kansansa ylimmäinen pappi Jesua.

2. Toisena wuotena Jerusalemiin tulon jälkeen alettiin temppelein rakennus. Ja kun rakentajat laskiwat Herran temppelein perustuksen, nosti koko kansa riemuhuudon Herran kunniaksi. Mutta kun samarialaiset kuuliwat wankouden lasten rakentawan temppeleä Herralle, tuliwat he ja tahtoiwat rakentaa yhdessä. Juutalaiset kielsiwät sen heiltä. Silloin samarialaiset sytyttiwät juutalaisia Babelin kuninkaalle, jonka wuoksi työ keskeytettiin neljäksitoista wuodeksi. Lopulla tätä

aikaa tehoittivat profetat, **Haggai** ja **Safaria**, kansaa jatkamaan temppelin rakentamista, ja kun myös **Darius**, Persian kuningas myöntyi työn jatkamiseen, alkoi rakentaminen uudelleen, ja pyhä huone valmistui ja vihittiin kahdenshymmenen ajastajan kuluttua vankeudesta palaamisen jälkeen.

3. **Esran** johdolla tuli Babelista Jerusalemiin toinen joukko juutalaisia, noin kahdenshymmentä vuotta ensimmäisen joukon palauksen jälkeen. **Esra** oli kirjanoppinut mies ja taitava **Moseksen** laisja. Hän opetti kansaa Jumalan laisja ja puhdisti jumalanpalveluksen ja tawat. Hän tehoitti kaikkia niitä, jotka olivat naineet pakanain tyttäriä, luopumaan ulkomaaisista vaimoistaan. Ja kansa teki niin.

4. **Nehemia**, joka oli Persian kuninkaan juomalastija, hankki itselleen tilaisuuden lähteä Jerusalemiin rakentamaan kaupungin muureja. Niistä sängen suurista vaikeuksista huolimatta, joita samarialaisten ja muitten vihollismielisten kansain päällekaraukset matkaansaattoivat, päättyi muurien rakentaminen onnellisesti. Sen ohessa koetti **Nehemia** pitää kansaa laille kuuliaisena. Ja Israelin lapset tunnustivat rikoksensa ja tekivät lujan liiton Herran kanssa.

5. Siihen aikaan waitutti myös profeta **Malakias**, joka oli viimeinen profeta vanhan liiton aikana. Hän nousi ankarasti kansan syntejä vastaan, mutta hän ennusti myös **Mesiaan** ajasta, sanoen: katso, minä lähetän enkelini, joka on minun eteeni tien valmistawa; ja kohta tulee temppeliinsä se Herra, jota te etfitte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte; katso, hän tulee, sanoo Herra **Zebaot**. **Esr. Neh. Mal.**

59. Neljä viimeistä vuosisataa ennen Kristuksen syntymää.

(1. Juutalaisten historia Kristuksen syntymään asti. 2. Sisällinen tila).

1. Sittenkuin Aleksander suuri oli kukistanut Persian valtakunnan, joutuivat juutalaiset hänen valtakkunsa alle. Aleksanderin kuoltua joutuivat he Egyptin kuninkaitten valtaan. Tällä ajalla oli juutalaisten tila hyvä. Mutta kun he joutuivat Syrian haltuun, kävi heidän tilansa sangen vaikeaksi. Syrian kuningas, Antiohus, pakotti juutalaisia palvelemaan epäjumalia. Jerusalemin temppli häväistiin ja vihittiin epäjumalan palvelukseen, ja kun juutalaiset pyyhivät lujina omassa jumalanpalveluksessaan, tapettiin heistä monta. Silloin nousi eräs pappi, nimeltä **Matatias** kansan kapinan johtajaksi. Matatiasen kuoltua jatkoivat hänen poikansa, **Judas, Simon ja Jonatan Makkabealaiset**, taistelua niin hyvällä menestysellä, että juutalaiset pääsivät itsenäisiksi. Kun Makkabealaisten jälkeiset riitaantuivat keskenään, joutui maa vihdoin roomalaisten haltuun, jotka hallitsivat sitä sijaiskuninkaan kautta. Yhden sijaiskuninkaan nimi oli **Herodes suuri**, joka hallitsi Kristuksen syntymisen aikaan.

2. Juutalaisten sisällistä hallitusta johti kärkeä raati, johon kuului seitsemänkymmentä jäsentä, ja jossa ylimäinen pappi oli esimiehenä. Kaikilla maassa rakennettiin **synagogia**, joihin kansa kokoontui kuulemaan pyhän raamatun lukemista ja selittämistä. Niitä miehiä, jotka raamattua lukiivat ja selittivät, ja jotka olivat antautuneet pyhän raamatun tutkimiseen, nimitettiin **kirjanoppineiksi**. Nämä kirjanoppineet lisäsivät sittemmin pyhän

raamatun oppiin joukon selityksiä ja elämän sääntöjä, joita ei löytynyt raamatussa, vaan joita pian ruvettiin pitämään yhtä tärkeinä kuin Jumalan omaa sanaa. Tällaisia lisäyksiä nimitettiin **wanhimpien säännöiksi**. Matatiaksen ja hänen poikainja puolueeseen kuuluvat hartaat uskon puolustajat ja isänmaan ystävätkä jakautuivat sittemmin lahoihin. Yhtä lahoita nimitettiin **farisealaisten lahoiksi**, toista **sadusealaisten lahoiksi**. Farisealaiset noudattivat tarkasti Moosesen lakia ja vanhimpain sääntöjä, mutta lupuski useimmat heistä tyytyivät ainoastaan lain ulkonaiseen täyttämiseen ja unohtivat sydämen jumalisuuden. Sadusealaiset olivat farisealaisten kiiwaita vastustajia. He kielsiwät enkelien olemisen, eiwätkä uskoneet oppia sielun kuolemattomuudesta ja ruumiin ylösnousemisesta, sekä hylkäsiwät kaikki, mikä on ylimaailmallista. Jo Aleksander suuren aikoina ja vielä jälkeinkin päin muutti monta juutalaista asumaan ylt'ympäri wälimeren rannikoita. Täten tuli Israelin Jumalan nimi tunnetuksi pakanoittenkin seassa, ja moni heistä kääntyi juutalaisten usfoon. Heitä nimitettiin **profethteiksi**.

Pyhän raamatun Wanhantestamentin kirjat jaetaan seuraawalla tavalla:

1:ksi Historialliset kirjat: 5 Moosesen kirjaa, Josuan kirja, Tuomarein kirja, Rutin kirja, 2 Samuelin kirja, 2 kuningasten kirja, 2 Mikä kirja, Esran kirja, Nehemian kirja ja Esterin kirja.

2:ksi Opetus kirjat: Jobin kirja, Psaltari, Saanlaskut, Saarnaaja ja Korkea weisu.

3:ksi Profetalliset kirjat: a) Isot profetat: Esaias,

Jeremias ja Jeremiaan valituswirret, Hesekiel ja Daniel; b) Vienet profetat: Hosea, Joel, Amos, Obadia, Jonas, Mita, Nahum, Habakuf, Zefanias, Haggai, Sakarias ja Malakias.

Uusi testamentti.

I. Jesuksen syntymä, lapsuus ja nuoruus.

1. Jesuksen edelläkävijän syntymää ennustetaan.

(1. Enkeli ilmoittaa Johannes kastajan syntymän. 2. Kuinka Safarias vastaan ottaa ilmoituksen).

1. Herodeksen Judan kuninkaan aikana eli Israelissa eräs pappi, nimeltä **Safarias**, ja hänen vaimonsa nimi oli **Elisabet**. He olivat molemmat hurstkaat Jumalan edessä ja waelsiwat nuhteettomasti kaikissa Herran käskyissä ja säännöissä. He olivat molemmat ijälliset, eikä heillä ollut yhtään lasta. Niin tapahtui, kun Safarias toimitti papin virkaa Jumalan edessä ja sytytti suitsutusta Herran temppelissä, että Herran enkeli näkyi hänelle, seisoen suitsutusalttarin oikealla puolella. Ja kun Safarias näki hänen, hämmästyti hän. Mutta enkeli sanoi hänelle: älä pelkää Safarias, sillä rukouksesi on kuultu, ja waimosi, Elisabet synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitää nimittämän hänet **Johannekseksi**. Ja sinulle tulee ilo ja ihastus, ja moni iloitsee hänen syntymisestänsä, sillä hän tulee suureksi Herran

edessä; ei hän juo wiinaa eikä wäkewää juomaa, ja hän täytetään Pyhällä Hengellä jo äitinsä tohdussa. Ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa tykö ja hän kün hänen edellensä Etiaan hengellä ja woimalla toimittaaakseen Herralle valmistetun kansan.

2. Sakarias sanoi enkelille: mistä sen ymmärrän, sillä minä olen wanha, ja waimoni on jo ijällinen? Silloin wastasi enkeli: minä olen **Gabriel**, joka seisoo Jumalan edessä ja olen lähetetty saattamaan sinulle tätä iloista sanomaa. Ja katso, sinä tulet myrkäsi, että saa puhua, hamaan siihen päivään asti, jona tämä tapahtuu, ettes uskonut minun sanojani, jotka ajallansa täytetään. Kansa, joka ulkona seisoi ja rukoili sillä aikaa kuin suitsutuksen piti tapahtua, ihmetteli, että Sakarias temppelissä wiipyi. Kun Sakarias tuli ulos, ei hän saattanut heille puhua, ja he ymmäršiwät hänen nähneen näyn temppelissä. Ja hän wiittasi heille ja jäi myrkäsi. Ja kun hänen wirransa päivä t oliwat tähtetyt, meni hän kotiinsa. Luk. 1.

2. Jesuksen syntymää ennuustetaan.

(1. Enkeli ilmoittaa Jesuksen syntymän. 2. Kuinka Maria vastaan ottaa ilmoituksen).

1. Kuudentena kuukautena sen jälkeen lähetti Jumala enkeli **Gabrielin Galilean** kaupunkiin, nimeltä **Nazaret**, neitseeseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, Miehen nimi oli **Josef**, Dawidin huoneesta, ja neitseeseen nimi oli **Maria**. Enkeli tuli sisälle hänen tykönsä ja sanoi: terwe armoitettu! Herra on sinun kanssasi, sinunattu sinä waimoin seassa! Mutta kun Maria näki hänen, hämmästyti hän hänen puheestansa ja ajatteli, millainen se terwehdys oli. Silloin sanoi enkeli hänelle: älä pelkää Maria, sillä sinä löysit ar-

mon Jumalan tykönä, ja katso, sinä synnyttät pojan, ja sinun pitää nimittämän hänet **Jesukseksi**. Hänen pitää oleman suuren, ja häntä pitää kutsuttaman **Ulimmäisen** pojaksi, ja Herra Jumala antaa hänelle Dawidin, hänen isänsä istuimen. Ja hänen pitää ijanlakkisesti oleman **Jakobin** huoneen kuningas, eikä hänen valtakunnallansa pidä loppua oleman.

2. Niin sanoi Maria enkelille: kuinka tämä tapahtuu? Enkeli vastasi hänelle: **Pyhä Henki** tulee sinun päällesi, ja **Ulimmäisen** voima warjoo sinun, sentähden myös se pyhä, joka sinusta syntyy, pitää nimitettämän **Jumalan** pojaksi. Ja katso, **Elisabet**, sinun sululaisesi synnyttää myös pojan vanhalla iällänsä, sillä **Jumalan** edessä ei ole mitään mahdotointa. Niin sanoi Maria: katso, Herran piika, tapahtukoon minulle sanasi jälkeen! Ja enkeli lähti hänen tykönsä. Luk. 1.

3. Edelläkävijän syntymä ja ympärileikkaus.

(1. Johannes kastaja syntyy. 2. Johannes kastaja ympärileikataan. 3. Sakariaan ylistyswirsi. 4. Johannes kasvaa.)

1. **Elisabetin** synnyttämisen aika täytettiin, ja hän synnytti pojan. Ja kun hänen naapurinsa ja sululaisensa kuuliwat, että Herra oli tehnyt suuren laupeuden häntä kohtaan, iloitsiwat he hänen kanssansa.

2. Ja tapahtui kahdeksantena päivänä, että he tulivat lasta ympärileikkaamaan ja nimittiwät hänen isänsä nimellä **Sakariakseksi**. Silloin sanoi hänen äitinsä: ei suinkaan, vaan hän pitää nimitettämän **Johannekseksi**. He sanoiwat hänelle: ei ole ketään sinun suvussasi, jota nimitetään sillä nimellä. Ja he wiittasiwat hänen isällensä, miksi hän tahtoi hänen nimittää. Hän anoi taulua, ja kirjoitti nämät sanat: **Johannes** on hänen nimensä. Ja kaikki ih-

mettelivät. Ja kohta aukeni hänen suunsa ja hänen kielensä, ja hän puhui kiittäen Jumalaa. Mutta pelko valtasi kaikki heidän naapurinsa; ja sanoma tästä lewisi yli koko Judean wuoriseudun, ja kaikki, jotka tämän kuuliwat, panivat sen sydämiinsä, sanoen: minkäs luulet tästä lapsesta tulewan? Sillä Herran käsi oli hänen kansansa.

3. Ja Safarias täytettiin Pyhällä hengellä, ja hän ennusti, sanoen: kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala; sillä hän on etsinyt ja lunastanut kansansa ja on meille korottanut autuuden sarwen, Dawidin, palvelijansa huoneessa. Ja sinua, lapsi, pitää nimitetämän Nimmäisen profetaksi, sillä sinun pitää käymän Herran kaswojen edessä walmistamassa hänen teitänsä ja antamassa autuuden tunnon hänen kansallensa heidän synteinsä anteeksi saamiseksi.

4. Ja lapsi kasvoi ja wahiwtui hengesä ja oli korwessa siihen päivään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman. Luk. 1.

4. Jesuksen syntymä.

(1. Jesuksen syntymästä ilmoitetaan Josefille. 2. Josef ja Maria menewät Betlehemiin. 3. Paimenet saawat ilmestyksen Jesuksen syntymästä. 4. Paimenet lähtewät etsimään Jesusta ja löytäwät hänen).

1. Herran enkeli ilmestyi Josefille unessa, sanoen: älä pelkää ottaa tykösi Mariaa puolisoitasi, sillä se, joka hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä. Ja hänen pitää synnyttämän pojan, ja sinun pitää kutsuman hänet Jesukseksi, sillä hän on wapahtawa kansansa heidän synneistänsä. Kun Josef unesta heräsi, teki hän niinkuin Herran enkeli oli häntä käskenyt ja otti Marian tykönsä.

2. Niinä päiwinä tapahtui, että Keisari Augustukselta tuli käsky, että koko maailma piti werolliseksi lastet-

taman. Ja he kaitki menivät, kufin kaupunkiinsa, kirjoittamaan itseänsä werolle. Niin myös Josef Galileasta, Nazaretin kaupungista, meni Judeaan, Dawidin kaupunkiin, jota nimitetään Betlehemiksi, sillä hän oli Dawidin huoneesta ja suvusta, kirjoittutamaan itseään werolle, tihlatun puolisonsa Marian kanssa. Ja tapahtui heidän fiellä ollessansa, että Marian synnyttämisen päiwät täytettiin. Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloitti hänen ja pani seimeen, sillä heille ei ollut sijaa majassa.

3. Ja paimenet walwoivat sillä paikkafunnalla ulkona kedolla ja wartioitsivat yöllä laumaansa. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönsä ja Herran kirkkaus ympäri walaisi heidät, ja he suuresti peljästyivät. Mutta enkeli sanoi heille: älkää peljättö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tulewa kaitelle kansalle, sillä tänäpäiwänä on teille syntynyt Wapahtaja, joka on Kristus, Herra, Dawidin kaupungissa. Ja tämä on teille merkiksi, te löydätte lapsen kapaloittuna malaawan seimessä. Ja kohta oli enkelien kanssa suuri taiwaallijen sotawäen joukko, jotka kiittiwät Jumalaa ja sanoivat: kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hywä tahto!

4. Kun enkelit oliwat menneet heidän tykönsä ylös taiwaaseen, sanoivat paimenet keskenänsä: käykäämme Betlehemiin ja katsokaamme sitä, joka tapahtunut on, ja jonka Herra meille ilmoitti. Ja he menivät kiiruhtain ja löysiwät Marian ja Josefin ja lapsen, joka makasi seimessä. Nähtyänsä lapsen, ilmoittiwat he sen sanoman, mikä heille tästä lapsesta oli sanottu. Ja kaitki, jotka sen kuuliwat, ihmetteliwät niitä, joita paimenet heille sanoiwat. Mutta Maria kätti kaitki nämät sanat tutkistellen sydämeensä. Ja paimenet palasiwat, ylistäen ja kunnioittaen Jumalaa kaitista, joita he oliwat kuulleet ja nähneet. Math. 1 Luk. 2.

5. Jeesuksen ympärileikkaus ja temppeliin tuominen.

(1. Jeesuksen ympärileikkaus. 2. Jeesus tuodaan temppeliin Herran eteen. 3. Simeonin ylistyswirsi. 4. Naisprofeta Hanna).

1. Kahdeksan päivän kuluttua, jolloin lapsi piti ympärileikattaman, annettiin hänelle nimi Jeesus, jonka enkeli oli hänelle antanut, ennenkuin hän oli sinnyt.

2. Sitten kuin heidän puhdistuspäivänsä Mooselset lain mukaan olivat kuluneet, weiwät he hänen Jerusalemiin, asettaaksensa hänet Herran eteen ja uhrataksensa niinkuin on sanottu Herran laissa, parin mettiäisiä taikka kaksi lyyhkyläisen poikaa.

3. Ja katso, Jerusalemissa oli mies, jonka nimi oli **Simeon**. Tämä mies oli hurstas ja jumalinen ja odotti Israelin lohduitusta, ja Pyhä Henki oli hänessä, ja hänelle oli ilmoitettu, ettei hänen pitänyt ennen kuolemaa näkemän, kuin hän näkisi Herran Woidellun. Hän tuli nyt Hengen waiikutuksesta temppeliin. Ja kun wanhemmat toivat lapsen, Jeesuksen, sisälle, otti hän hänen syliinsä, kiitti Jumalaa ja sanoi: Herra, nyt sinä lasket palvelijasi rauhaan, sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutesi, jonka olet walmistanut kaikkein kansain nähtäväksi, walkeudeksi walis-tamaan pakanoita ja kansasi Israelin kunniaaksi.

Ja Josef ja Maria ihmettelivät niitä, mitä hänestä sanottiin. Ja Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, hänen äidilleen: katso, tämä on pantu lankeemiseksi ja nousemiseksi monelle Israelissa ja merkiksi, jota vastaan sanotaan. Sinunkin sielusi läpitse pitää miehen käymän, jotta monen sydämen ajatukset ilmoitettaisiin.

4. Siellä oli myös sillä hetkellä läsnä eräs naisprofeta, nimeltä **Hanna**. Hän ylisti Herraa ja puhui hänestä kaikille niille, jotka Jerusalemissa lunastusta odottivat. Luuk. 2.

6. Tietäjät itäiseltä maalta.

- (1. Jerusalemiin tulee tietäjiä itäiseltä maalta etsimään Jeesusta.
2. He löytävät hänen Betlehemissä).

1. Kun Jeesus oli syntynyt Betlehemissä, tulivat tietäjät itäiseltä maalta Jerusalemiin ja sanoivat: missä on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas, sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoukseen. Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästytti hän ja koko Jerusalem hänen kansansa. Ja hän koki kaikki ylimmäiset papit ja kirjanoppineet kansan seassa ja kysyi heiltä, missä Kristuksen syntymän piti? He sanoivat hänelle: Betlehemissä Judan maalla, sillä niin on profetan kautta kirjoitettu: „Sinä, Betlehem et suinkaan ole wäihin Judan pääruhtinasten seassa, sillä sinusta on tulewa se ruhtinas, joka minun kansaani Israelia pitää hallitseman.“ Silloin Herodes salaa kutsui tietäjät tykönsä ja tutkisteli heitä tarkasti, millä ajalla tähti ilmestyi, ja lähetti heidät Betlehemiin ja sanoi: menkää ja kysykää tarkasti lapsesta, ja koska te löydätte hänen, niin ilmoittakaa minulle siitä, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä.

2. Kun tietäjät olivat tämän kuulleet, menivät he matkaansa, ja katso, tähti, jonka he idässä nähneet olivat, kävi heidän edellensä, kunnes se seisautti sen paikan päälle, jossa lapsi oli. Ja kun he tähden näkivät, ihastuivat he sangen suuresti ja menivät huoneeseen ja löysivät lapsen äitinsä Marian kanssa. He lankeusivat maahan ja rukouksivat häntä ja awasivat tawaransa ja lahjoittivat hänelle kultaa, pyyhää sawua ja mirhamia. Ja saatuaan ilmoituksen unessa, etteivät palaisi Herodoksen tykö, menivät he toista tietä omalle maalleensa. Math, 2.

7. Pato Egyptiin.

(1. Jofef saa käskyn wiedä Jefus lapsen Egyptiin. 2. Herodes etsii Jefusta tappaakfensa. 3. Jofef palaa Egyptistä).

1. Kun tietäjät oliwat menneet pois, ilmestyi Herran enkeli Jofefille unessa, sanoen: nouse ja ota lapsi äitinsä mukaasi ja pakene Egyptiin ja ole siellä siihen asti, kuin minä sinulle sanon, sillä Herodes on etsiwä lasta hukuttaakfensa häntä. Ja Jofef nousi, otti lapsen äitinsä yöllä ja pakeni Egyptiin.

2. Koska Herodes huomasi tietäjien pettäneen hänen, wihastui hän sängen lowin ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Betlehemissä ja koko siinä seudussa, jotka kaksiwuotiset oliwat taikka nuoremmat.

3. Mutta koska Herodes oli kuollut, ilmestyi Herran enkeli Jofefille ja käski häntä palaamaan lapsineen ja waimoineen Israelin maalle. Jofef teki, niinkuin enkeli käski, ja tuli Galileaan ja asettui Nazaretiin asumaan. Math. 2.

8. Jefus kahdentoista wuotiaana temppeleissä.

(1. Jefus on wanhempainsa kansa ensi kerran pääsiäisjuhlan temppeleissä. 2. Jefus palaa Nazaretiin ja kaswaa siellä).

1. Jefuksen wanhemmat meniwät joka wuosi pääsiäisjuhlaan Jerusalemiin. Ja kun Jefus oli kahdentoista wuotias, seurasi hän heitä juhlaan. Kun ne päiwät oliwat kuluneet, ja he oliwat matkalla kotiinsa päin, jäi poikainen Jefus Jerusalemiin, ja Jofef ja Maria eiwät tietäneet sitä, waan he luulivat hänen olewan mukana matkaseurueessa. Ja he käiwät yhden päiwän matkan ja etsiwät häntä sukulaiusten ja tuttawien seassa. Kun he eiwät löytäneet häntä, palasiwat he takaisin Jerusalemiin etsimään häntä. Ja ta-

pahtui, että he kolmen päivän perästä löysivät hänen temp-
pelissä istuvan opettajain kesellä, kuultelewan heitä ja ky-
selewän heiltä. Ja kaikki, jotka häntä kuulivat, hämmäs-
tyivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa. Kun hänen
wanhempansa näkivät hänen, hämmästyivät he, ja hänen
äitinsä sanoi hänelle: poikani, miksi meille näin teit? Katso,
minä ja isäsi olemme murehtien etsineet sinua. Hän sanoi
heille: miksi te minua etsitte? Ettekö te tietäneet, että minun
pitää oleman niissä, jotka minun Isäni ovat? Eivätkä he
ymmärtäneet sitä sanaa, kun hän heille sanoi.

2. Jeesus meni heidän kanssansa ja tuli Nazaretiin
ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä luki kaikki nämät
sanat sydämeensä. Ja Jeesus kasvoi viisaudessa ja iässä
ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä. Lut. 2.

II. Valmistus Jeesuksen julkiseen toimeen.

9. Johannes kastajan toimi.

(1. Johannes saarnaa parannusta ja kastaa. 2. Johanneksen
toimien hedelmä. 3. Johannes todistaa Kristuksesta).

1. Keisari Tiberiuksen hallituksen viidentenätoista
vuotena, kun Pontius Pilatus oli Judean maaherrana,
ja Herodes Antipas Galilean kuninkaana, tuli Jumalan
sana Johannekselle korwessa. Ja hän kulki ympäri kaikissa
seuduissa Jordanin työnä ja saarnasi parannuksen kastetta
syntien anteeksi antamiseksi ja sanoi: tehkää parannus, sillä
taivaan valtakunta on lähestynyt. Ja Johanneksella oli
vaatteet kamelin karvoista, ja wyöllänsä nahkainen wyö, ja
hänen ruokansa oli heinäsirotat ja metsähunaja. Silloin meni

hänen tykönsä Jerusalemiin, ja koko Judea, ja kaikki maakunta Jordanin ympärillä, ja Johannes kastoi heitä Jordanissa. Mutta kun hän näki monta farisealaista ja sadusealaista tulewan kastettavaksi, sanoi hän heille: te kysyäksettekö minulta, kuka neuvoo teitä pakenemaan tulevaista vihaa? Tehkööt siis parannukseen sovelaita hedelmiä, älkäätkö sanoko: Abraham on isämme, sillä minä sanon teille: Jumala voi näistä kivistä herättää lapsia Abrahamille. Jo on kirves pantu puitten juurille, sentähden jokin puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.

2. Silloin kysyi kansa häneltä: mitä meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi heille: jolla on kaksi hametta, anna toinen sille, jolla ei yhtään ole; ja jolla on ruokaa, tehköön myös niin! Myöskin publisanit kysyivät häneltä: mitä meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi heille: älkäätkö enempiä vaatiko, kuin teidän tulee saada! Ja myös sotamiehet kysyivät: mitä meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi: älkäätkö kenellekään väkivaltaa taikka väkiryhtä tehkö ja tyytykää palikkaanne.

3. Kun nyt kansa odotti, ja kaikki ajattelivat sydämissänsä Johanneksesta lieneekö hän ehkä Kristus, vastasi hän: minä kastan teitä vedellä, mutta minua väkivämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole keksollinen päättämään. Hän kastaa teitä Pyhälle Hengellä ja tulella, ja hänellä on viisain kädessä ja hän perkaa riiehensä ja kooko nisut aittaansa, mutta ruumenet hän polttaa sammumattomalla tulella. Luk. 3. Math. 3.

10. Johannes kastaa Jesuksen.

Silloin tuli Jeesus Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö kastettavaksi. Mutta Johannes esteli häntä, sanoen: minä tarvitsen sinulta kastetta, ja sinä tulet minun tyköni!

Niin Jeesus vastasi: salli nyt niin tapahtua, sillä näin sopii meidän kaitteet wanhuuskautta täyttää. Ja hän salli sen tapahtua. Kun Jeesus oli kastettu ja hän rufoili, katso, niin taimas aukeni, ja Johannes näki Jumalan Hengen tulewan alas, niinkuin kyyhkyn, ja tulewan hänen päällensä. Ja ääni taimaasta sanoi: tämä on minun ratas poikani, johonka minä mielistyn. Math. 3. Luf. 3.

11. Perfele kiusaa Jeesusta.

Silloin wei Henki Jeesuksen korpeen perfeleen kiusatawaksi. Ja paastottuaan neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ifosi hän. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämät kivet leiwiksi tulewat. Mutta hän vastasi ja sanoi: kirjoitettu on: „ei ihminen elä ainoastaan leiwästä, waan jokaisesta sanasta kuin Jumalan suusta lähtee.“ — Silloin otti perfele hänet kansjansa pyhään kaupunkiin, ja asetti hänet temppelin harjalle ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan poika, niin laske itsest täältä alas, sillä kirjoitettu on: „hän antaa käskyn enkelleillensä sinusta, ja he kantawat käsissä sinun, ettes jostus jalkaasi tiween loukkaa.“ Jeesus sanoi hänelle: kirjoitettu on: „ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaasi“. — Taas wei perfele hänen sangen korkealle wuorelle ja osoitti hänelle kaitti maailman waltakunnat ja niitten kunnian ja sanoi hänelle: nämät kaitti annan minä sinulle, jos sinä lankeet maahan ja rufoilet minua. Silloin sanoi Jeesus hänelle: mene pois saatana, sillä kirjoitettu on: „Herraa Jumalaasi pitää sinun kumartaman, ja häntä ainoaa palwileman“. Silloin jätti perfele hänet, ja katso, enkelit tulivat ja palwelivat häntä. Math. 4.

12. Jeesuksen ensimmäiset opetuslapset.

(Johannes todistaa Jeesuksesta. 2. Johannes, Andreas ja Pietari tulevat Jeesuksen tykö. 3. Filippus ja Natanael rupeevat seuraamaan Jeesusta).

1. Jeesus palasi korvesta takaisin Jordanin wirralle, ja kun Johannes näki hänen tulewan tykönsä, sanoi hän: **katso, Jumalan karitsa, joka pois ottaa maailman syynin!** Ja Johannes todisti wieläkin ja sanoi: minä näin Hengen taimaasta tulewan alas niinkuin kyhyhtyisen, ja seisahdawan hänen päällensä. Enkä minä häntä tuntenut, mutta joka minun lähetti wedellä kastamaan, hän sanoi minulle: jonka päälle näet Hengen tulewan alas ja seisahdawan hänen päällensä, hän on se joka kastaa Pyhällä Hengellä. Ja minä näin sen ja todistin tämän olewan Jumalan pojan. Toisena päivänä seisoi Johannes taas siellä, ja katki hänen opetuslapsistansa. Ja kun hän näki Jeesuksen käywän, sanoi hän: **katso Jumalan karitsa!**

2. Ja katki opetuslasta kuuliwat Johanneksen sanat ja he seurasivat Jeesusta ja olivat sen päivän hänen tykönsä. Niitten opetuslasten nimet olivat Johannes ja Andreas. Andreas tapasi welsensä Simonin ja sanoi hänelle me löysimme Messiaan. Ja hän toi hänen Jeesuksen tykö. Jeesus katsoi häneen ja sanoi: sinä olet Simon Zonaan poika, sinua pitää kutsuttaman **Kefaaksi** (Pietari-kallio).

3. Toisena päivänä tahtoi Jeesus mennä Galileaan ja tapasi Filippuksen ja sanoi hänelle: seuraa minua! Filippus taas tapasi Natanaelin ja sanoi: me olemme sen löytäneet, josta Moses ja profetat owat kirjoittaneet, Jeesuksen, Josefän pojan Nazaretista. Natanael sanoi hänelle: tuleeko Nazaretista jotakin hyvää? Filippus sanoi: tule ja katso! Jeesus näki Natanaelin tulewan tykönsä ja sanoi:

katso, oikeata Israelittia, jossa ei ole petosta. Ja Natanael seurasi Jeesusta. Joh. 1.

13. Häät Kanaassa.

(1. Jeesus on opetuslapsineen häissä Kanaassa. 2. Jeesus tekee ensimmäisen ihmetyksensä).

1. Kolmantena päivänä senjälkeen oli häät Galilean Kanaassa, ja Jeesuksen äiti oli siellä, ja Jeesus ja hänen opetuslapsensa olivat häihin kutsutut. Koska wiina loppui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: ei ole heillä wiinaa. Jeesus sanoi hänelle: mitä minun sinuun tulee? Ei minun aikani ole vielä tullut. Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: mitä hän sanoo teille, se tehkää.

2. Siellä oli kuusi kivistä wesi-astiaa pantuna juutalaisten puhdistamisen tawan jälkeen, ja kukin weti kaffi kaffi kolme mittaa. Ja Jeesus sanoi palvelijoille: täyttäkää wesiastiat wedellä! Ja he täyttivät ne ylönsä täyteen. Sitte sanoi hän: pankaat nyt sisälle ja wiefäkää edeskäyhälle! Kun edeskäypä maistoi wettä, joka wiinakki oli tullut, kutsui hän ylijän tykönsä ja sanoi hänelle: jokainen antaa ensin hyvää wiinaa ja kun wieraat juopuvat, sitte wasta huonompaa. Sinä kätit hyvän wiinan tähän asti. — Tämä oli ensimmäinen ihme, jonka Jeesus teki ja ilmoitti funniansa. Ja Hänen opetuslapsensa uskoivat häneen. Joh. 2.

III. Jesuksen julkinen toimi.

14. Jeesus puhdistaa temppelin. Jeesus ja Nikodemus.

(1. Jeesus esiintyi ensi kerran temppelissä sitte kun hän alkoi julkisen toimensa. 2. Juutalaiset vastuttavat häntä. 3. Jeesus opettaa Nikodemusta ymmärtämään uudesta syntyä).

1. Juutalaisten pääsiäinen oli lähellä ja Jeesus meni Jerusalemiin. Ja hän löysi temppelissä istumassa ne, jotka karjaa, lampaita ja kyhysiä myivät, ja vaihettajat. Ja hän teki ruostan köyhistä ja ajoi ulos ne kaikki temppelistä ja sanoi: älkää tehkö minun Isäni huonetta kauppahuoneeksi!

2. Niin sanoivat juutalaiset hänelle: mitä merkkiä sinä meille osoitat, ettäs näin teet? Jeesus vastasi heille: jaottakaat maahan tämä temppeli, ja minä tahdon sen kolmena päivänä rakentaa ulös. Juutalaiset sanoivat: tätä temppeliä on rakennettu neljäkymmentä kuusi ajastaikaa, ja sinä rakennat sen kolmena päivänä? Mutta hän puhui ruumiinsa temppelistä.

3. Kun Jeesus oli Jerusalemissa pääsiäisjuhalla, uskoi moni häneen, nähtyään ne merkit, jotka hän teki. Ja siellä oli yksi mies farisealaisista, Nikodemus nimeltä, juutalaisten ylimmäisiä. Hän tuli Jeesuksen tykö yöllä ja sanoi hänelle: Mestari, me tiedämme sinun Jumalasta opettajaksi tulleen, sillä ei kenkään taida tehdä niitä merkkejä, joita sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa. Jeesus vastasi: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku vastuudesta synny, ei hän taida Jumalan valtakuntaa nähdä. Nikodemus sanoi: kuinka taitaa ihminen vanhana

syntyä? Jeesus vastasi: ellei joku synny vedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan valtakuntaan sijailla. Mitä lihasta on syntynyt, se on liha, ja mitä Hengestä syntynyt on, se on Henki. Nikodemus sanoi: kuinka tämä taitaa tapahtua? Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: oletko sinä Israelin opettaja etkä tätä tiedä? Niinkuin Moses ylensi käärmeen korvesja, niin pitää Ihmisen Poikakin ylennettämän. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainoan Poikansa, että jokainen, joka uskoo häneen, ei pidä hukkuman, vaan iankaikkisen elämän saaman. Joh. 2, 3.

15. Jeesus puhuttelee samarialaista waimoa.

(1. Jeesus puhuu waimolle elävästä vedestä. 2. Jeesus ilmoittaa waimolle olewansa Messias. 3. Samarialaiset uskowat häneen).

1. Jeesus jätti Jerusalemin ja waihatti jonkun aikaa Judeassa samaan aikaan kuin Johannes kastajakin. Siihen aikaan otatti Herodes Johanneksen kiinni ja panetti hänet wankuteen. Kun Jeesus kuuli sen, meni hän takaisin Galileaan. Mutta hänen piti waeltaman Samarian läpi. Niin hän tuli Samarian kaupunkiin, jonka nimi oli Sikar. Ja siellä oli Jakobin lähde. Kosta Jeesus oli matkasta wäsynyt, istui hän lähteen wiereen. Silloin tuli waimo kaupungista sinne wettä ammentamaan. Ja Jeesus sanoi hänelle: anna minun juoda! Sillä hänen opetuslapsensa oliwat menneet kaupunkiin ruokaa ostamaan. Waimo vastasi: kuinka sinä anot minulta juoda, joka olet juutalainen ja minä olen samarialainen waimo? Jeesus sanoi hänelle: jos tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on, joka sanoo sinulle: anna minun juoda; niin sinä anoisit häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää wettä. Waimo sanoi: Herra,

eipä sinulla ole milläs ammennat, ja lähde on syvä; mistä siis sinulla on elävää wettä? Jeesus wastasi: jokainen, joka juo tästä wedestä, hän janoo jälleen, mutta joka siitä wedestä juo, jota minä hänelle annan, ei hän janoo iankaikifisesti. Silloin sanoi waimo: Herra, anna minulle sitä wettä, etten janoisi eikä tarwitfisi tulla tänne ammentamaan!

2. Jeesus sanoi hänelle: mene, kutsu miehesi, ja tule tänne! Waimo wastasi: ei minulla ole miestä. Jeesus sanoi: oikein sanoit; sillä wiisi miestä on sinulla ollut, ja se, joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehesi. Niin waimo sanoi: Herra, minä näen sinun olewan profetan. Meidän isämme owat tällä wuorella kumartain rukoilleet, ja te sanotte: Jerusalemissa on se paikka, jossa pitää rukoiltaman. Jeesus sanoi: waimo, usko minua, se aika tulee, ettette tällä wuorella, ettekä Jerusalemissa isää rukoile. Jumala on Henki, ja jotta häntä rukoilewat, niitten pitää hengessä ja totuudessa häntä rukoileman. Silloin sanoi waimo hänelle: minä tiedän Messiaan tulewaksi, jonka nimi on Kristus, ja kun hän tulee, ilmoittaa hän meille kaikki. Jeesus sanoi hänelle: minä, joka sinua puhuttelen, olen se.

3. Silloin jätti waimo wesiastiansa ja meni kaupunkiin ja sanoi kansalle: tulkaat katsomaan sitä miestä, joka minulle sanoi kaikki, mitä olen tehnyt! Eikö hän liene Kristus? Niin he läksiwät kaupungista ja meniwät hänen tykönsä. Kun he tulivat hänen tykönsä, rukoilivat he häntä wiipymään heidän tykönsä. Ja hän wiipyi siellä kaksi päivää. Ja moni uskoi hänen sanansa tähden, ja he sanoivat waimolle: emme nyt enää usko sinun puheesi tähden, waan me olemme itse kuulleet ja tiedämme hänen totisesti olewan Kristuksen maailman Wapahhtajan. Joh. 4.

16. Pietarin kalansaalis. Matheuksen kutsuminen. Apostolien walitseminen.

(1. Jeesus palaa takaisin Galileaan. 2. Jeesus tekee ihmeen, jonka kautta Pietari saa runsaasti kaloja. 3. Jeesus kutsuu Matheuksen opetuslapsensa. 4. Jeesus walitsee kaksitoista apostolia).

1. Kun Jeesus tuli Galileaan, ottivat galilealaiset hänen vastaan, koska he olivat nähneet kaikki, mitä hän Jerusalemissa pääsiäisjuhlananä oli tehnyt. Ja Jeesus tuli ja asettui asumaan Kapernaumin kaupunkiin. Siitä ajasta rupefi hän saarnaamaan ja sanomaan: aika on täytetty, ja Jumalan waltakunta on lähestynyt. Tehkääät siis parannus ja uskokaat ewankeliumia.

2. Niin tapahtui, koska kansa tunki hänen tykönsä kuulemaan Jumalan sanaa, että hän seisoi Genetsaretin meren rannalla, ja hän astui yhteen wenheeseen, joka oli Simonin, ja pyyhki hänen wähän laskemaan maasta ulos, ja hän opetti kansaa wenheestä. Kun hän lakkasi puhumasta, sanoi hän Simonille: wie synwalle ja heittäkääät werkonne apajalle. Niin sanoi Simon: Mestari, kaiken yötä olemme me työtä tehneet, mitään saamatta, mutta sinun kästystäfi heitän ulos werkon. Ja he tekivät niin ja saivat niin suuren pajsouden kaloja, että heidän werkonsa repefi. He wiittasivat silloin tovereillensa toisessa wenheessä, että he tulifiwat auttamaan heitä. Ja he tuliwat ja täyttiwät molemmat wenheet. Kun Simon Pietari tämän näfi, lankefi hän polwilleen Jeesuksen eteen ja sanoi: Herra, mene minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen. Mutta Jeesus sanoi: älä pelkää, täst'edes saat sinä ihmisiä. Ja he wetiwät wenheet maalle, jättiwät kaikki ja seurasiwat häntä.

3. Kun Jeesus eräänä päiwänä lähti ulos, näfi hän miehen, jonka nimi oli Matheus, istuwan tullihuoneessa. Ja hän sanoi hänelle: seuraa minua. Silloin nousi hän,

ja seurasi häntä. Ja kun Jeesus aterioitsi hänen huoneessaan, tuli monta publikania ja syntistä ja istuivat yhdessä Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa. Ja kun fariseukset tämän näkiwät, sanoiwat he hänen opetuslapsillensa: miksi teidän Mestarinne syö ja juo publikanien ja syntisten kanssa. Kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän: ei terweet tarwitse parantajaa, waan sairaat. En minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, waan syntisiä parannukseen.

4. Jeesus kutsui opetuslapsensa ja walitsi heistä kaksitoista, jotka hän myös apostoleitsi nimitti. Nämä oliwat: Simon, jonka hän myös Pietariksi nimitti, ja Andreas, hänen weljensä, Jakob ja Johannes, Filippus ja Bartolomeus, Tuomas ja Matheus, Jakob, Alfein poika, ja Simon, joka kutsuttiin Riivasteliaksi, Judas, Jakobin poika, ja Judas Iskariot. Joh. 4. Math. 4. Luf. 5, 6.

17. Jeesuksen wuorijaarna.

(1. Jeesus opettaa autuudesta. 2. Jeesus puhuu vanhurskaudesta. 3. Jeesus opettaa rukoilemaan. 4. Maallisesta hywyhdestä. 5. Toisten ihmisten tuomitsemisesta. 6. Jeesuksen puheen oikeasta kuulemisesta).

1. Kun paljon kansaa oli kotoontunut Jeesuksen tykö, meni hän ylös wuorelle, ja kun hän oli istunut, tuliwat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, ja hän opetti heitä ja sanoi:

Mutuaat owat hengellisesti waiwaiset, sillä heidän on taimaan waltakunta. Mutuaat owat murheelliset, sillä he saawat lohdutuksen. Mutuaat owat siwiät, sillä he saawat maan periä. Mutuaat owat ne, jotka isoowat ja janoowat vanhurskautta, sillä he rawitaan. Mutuaat owat laupiaat, sillä he saawat laupeuden. Mutuaat owat puhtaat sydämeistä, sillä he saawat nähä Jumalan. Mutuaat

ovat rauhan tekijät, sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman. Mutuaat ovat ne, joita vanhurskauden tähden wainotaan, sillä heidän on taiwaan waltakunta.

2. Uskää luulko, että minä tulin lasia ja profetoja päästämään. Minä en tullut päästämään, waan täyttämään. Minä sanon teille: jollei teidän vanhurskautenne ole parempi kuin kirjanoppineitten ja fariseusten, ette tule taiwaan waltakuntaan. Te olette kuulleet, mitä on wanhaille sanottu: „ei sinun pidä tappaman;“ mutta jokaisen, joka tappaa, pitää tuomioon wikapää oleman. Mutta minä sanon teille: jokaisen, joka wihastuu weljellensä, pitää tuomioon wikapää oleman, ja jokaisen, joka weljellensä sanoo: „rafa,“ pitää korkean raadin edessä wikapää oleman, ja jokaisen, joka sanoo: sinä „tyhmä,“ pitää helwetin tuleen wikapää oleman. Rafastakaat wihollisianne, sinatkaat niitä, jotka teitä sadattelewat, tehkää niille hywää, jotka teitä wihaawat, ja rukoilkaat niitten edestä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat, että te olisitte Isänne pojat, joka on taiwaassa. Sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain yli kuin hywäinkin, ja antaa sataa niin wäärille kuin vanhurskaillekin. Olkaat siis täydelliset, niinkuin taiwaallinen isänne on täydellinen.

3. Koska te rukoilette, rukoilkaat näin: Isä meidän, joka olet taiwaisssa! Pyhitetty olkoon sinun nimesi. Sähestyköön sinun waltakuntasi. Tapahutkoon sinun tahtosi niin maassa, kuin taiwaassa. Anna meille tänäpäiwänä jokapäiwäinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme welwollistemme. Äläkä johdata meitä kiusanteen. Waan päästä meitä pahasta. Sillä sinun on waltakunta, ja woima, ja kunnia, iankaikkisesti Amen! — Anokaat, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; tolluttakaat, niin teille awataan.

4. Älkää tawaraa footko maan päällä, jossa toi ja ruoste raiskaawat, ja jossa warkaat laiwwat ja warastawat. Waan footkaat itsellenne tawaraa taiwaassa, jossa ei toi syö, eikä ruoste raiskaa, eikä warkaat laiwa eikä warasta. Sillä missä teidän tawaranne on, siellä on myös teidän sydämenne. — Älkää murehtiko henkenne tähden, mitä te syötte ja mitä te juotte, älkäätkä ruumiinne tähden, millä te itseänne werhooite. Katsokaat taiwaan lintuja, ei ne kylvä, eiwätkä niitä, eiwätkä myös kooko riiheen, ja teidän taiwaallinen isänne ruokii heidät. Ettekö te ole paljoa enempi kuin ne? Katsokaat kukkaisia kedolla, kuinka ne kasvawat; ei ne työtä tee, eiwätkä lehrää. Kuitenkin sanon minä teille: ettei Salomo kaikessa kunniassaan ollut niin waatetettu, kuin yksi niistä. Jos Jumala näin waatettaa kedon ruohon, eikö hän paljoa enemmän teille sitä tee, te heikkouskoiset? — Etiskää ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan.

5. Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi; sillä millä tuomiolla te tuomitsette, pitää teitä tuomittaman, ja sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman.

6. Sotaisen, joka kuulee nämät minun puheeni ja ne tekee, wertaan minä toimelliseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi. Ja sade lankesi, ja wirrat tulivat, ja tuulet puhalsiwat ja syfäsiwät sitä huonetta, joka ei kuitenkaan kukistunut, sillä se oli kalliolle perustettu. Mutta jokainen, joka kuulee nämät minun puheeni, eikä tee niiden mukaan, hän werrataan tyhmään mieheen, joka huoneensa sannalle rakensi. Ja sade lankesi, ja wirrat tulivat, ja tuulet puhalsiwat ja syfäsiwät sitä huonetta, ja se kukistui, ja sen lankeemus oli suuri.

Ja tapahtui, kun Jeesus oli nämät puheensa lopettanut, että kansa hämmästyti hänen oppiansa, sillä hän opetti heitä woimallisesti, eikä niinkuin kirjanoppineet. Math. 5—7.

18. Jeesus parantaa sadanpäämiehen palvelijan.

Kun Jeesus oli lopettanut vuorisaarnansa, meni hän Kapernaumiin. Ja siellä oli sadanpäämies, jonka palvelija sairasti kuolemaisillansa. Koska hän oli kuullut Jeesuksesta, lähetti hän juutalaisten vanhimmat hänen tykönsä rukoilemaan häntä, että hän tulisi ja parantaisi hänen palvelijansa. Niin Jeesus meni heidän kanssansa. Mutta kun hän oli jo lähellä huonetta, lähetti sadanpäämies muutamia ystäviänsä sanomaan hänelle: Herra, älä waiwaa itseäsi, sillä en minä ole mahdollinen, ettäs minun kattoni alle tulisit. Sentähden en minä myös pitänyt itseäni mahdollisena tulemaan sinun tykösi, mutta sano waan sanalla, niin minun palvelijani paranee. Sillä minä olen myös ihminen, joka olen wallan alle asetettu, ja minun hallusfani on sotamiehiä, ja minä sanon tälle: mene, niin hän menee, ja toiselle: tule, ja hän tulee, ja minun palvelijalleni tee se, ja hän tekee. Koska Jeesus sen kuuli, ihmetteli hän häntä, kääntyi ympäri ja sanoi kansjalle, joka häntä seurasi: minä sanon teille, en ole minä Israelissa senkaltaista uskoa löytänyt. Ja kun ne, jotka lähetetyt oliwat, palasivat kotiin, löysiwät he sairaan palvelijan terweenä. Luuk. 7.

19. Jeesus herättää Nainin lesken pojan.

Toisena päivänä meni Jeesus kaupunkiin, jonka nimi oli Nain, ja hänen kansjansa meni monta hänen opetuslastaan ja paljon wäkeä. Kun hän lähestyi kaupungin porttia, kannettiin sieltä kuollutta ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja äiti oli leski. Ja paljon kaupungin kansaa oli hänen kansjansa. Kun Herra näki lesken, armahti hän häntä ja sanoi hänelle: älä itke. Ja Jeesus meni ja rupesti paariin, ja kantajat seisahtuiwat, ja hän sanoi: nuorukainen,

minä sanon sinulle: nouse ylös! Ja kuollut nousi istualle ja rupefi puhumaan. Ja Jeesus antoi hänen lestelle jälleen. Ja pelko tuli kaikkiin, ja he kunnioittivat Jumalaa, sanoen: suuri profeta on noussut meidän selaamme, ja Jumala on kansaansa etsinyt. Ja tämä sanoma hänestä lewisi koko Judeaan ja kaikkiin lähimaakuntiin. Luuk. 7.

20. Syntinen waimo fariseuksen huoneessa.

Yksi fariseus pyysi Jeesusta ruualle kansansa, ja Jeesus meni fariseuksen huoneeseen ja aterioitsi. Ja katso, kaupungissa oli eräs waimo, joka oli paljon syntiä tehnyt. Waimo, nähtyään Jeesuksen aterioitsewan fariseuksen huoneessa, otti astian kallista woidetta ja asettui Jeesuksen taakse ja itki hänen jalkainsa juuressa, ja kasteli kynneilellään hänen jalkojansa ja kuiwasi ne hiuksillansa, ja suuteli hänen jalkojaan ja woiteli ne woiteella. Mutta kun fariseus, joka hänet oli kutsunut, näki tämän, ajatteli hän itselksensä: jos tämä olisi profeta, niin kyllä hän tietäisi, mikä ja minkälainen tämä waimo on, joka häneen rupee, sillä hän on suuri syntinen. Niin Jeesus sanoi hänelle: Simon, minulla on jotakin sinulle sanomista. Hän sanoi: Mestari, sano! — Yhdellä lainan-antajalla oli kaksi welkamiestä. Toinen oli welkaa hänelle wiisifataa penninkää, ja toinen wiisikymmentä. Koska heillä ei ollut waraa maksaa, antoi hän molempain welan anteeksi. Kumpaisento näistä häntä enemmän rakastaman pitää? Simon wastasi: minä luulen että sen, jolle hän enemmän anteeksi antoi. Jeesus sanoi hänelle: oikein sinä tuomitset. Ja fitte kääntyi hän waimon puoleen, ja sanoi Simonille: näetkös tämän waimon? Minä tulin sinun huoneeseesi, etkä sinä antanut wettä minun jaloilleni, mutta hän kynneilellään kasteli minun jalkani, ja kuiwasi ne hiuksillansa. Et sinä minua suudellut, mutta

fiitä hetkestä asti, kuin huonceseesi tulin, ei tämä ole la-
kannut jalkojani suutelemasta. Et sinä minun päätäni öljy-
yllä voidellut, mutta tämä voiteli minun jalkani voiteella.
Minä sanon sinulle: sentähden, että hänelle paljon syntiä
anteeksi annettiin, niin hän paljon rakasti; mutta jolle wä-
hempi anteeksi annetaan, se vähemmän rakastaa. Ja Jeesus
sanoi waimolle: sinun syntisi ovat anteeksi annetut. Niin
rupešiwat ne, jotka hänen kansansa aterioitšiwat, sanomaan
keskenänsä: kuka tämä on, joka synnitkin anteeksi antaa?
Niin sanoi Jeesus waimolle: sinun uskosi on sinun wapaaksi
tehnyt; mene rauhaan, Luuk. 7.

21. Jeesuksen wertaussjet taiwaan waltakunnasta.

(1. Wertaus neljänlaisesta pellostä. 2. Wertaussjen selitys.
3. Sinapin siemenestä. 4. Wertaus kalliista helmestä).

1. Kun Jeesuksen tykö taas kokoontui paljon kansaa,
puhui hän heille wertaussia, sanoen: kylwäjä meni kylwä-
mään. Ja hänen kylwäisjäsnsä, lankešiwat muutamat tien
oheen, ja linnut tulivat ja söiwät ne. Muutamat taas
lankešiwat kivistöön, jossa ei heillä ollut paljon maata, ja
noušiwat pian päälle, mutta koska aurinko nousi, niin ne
poudittuivat, ja ettei heillä ollut juurta, niin ne kuiwettui-
wat. Ja muutamat lankešiwat orjantappuroihin, ja orjan-
tappurat kaswoiwat ja tukehuttuivat ne. Mutta muutamat
lankešiwat hyvään maahan ja kantuivat hedelmän, muutama
sadankertaisen, muutama kuudentymmenen kertaisen, ja muu-
tama kolmentymmenen kertaisen. — Solla on korwat kuulla,
se kuulfoon.

2. Kun hänen opetuslapsensa sitte kysyiwät, mitä tämä
wertaus merkitsee, wastasi Jeesus: siemen on Jumalan sana.
Koska joku kuulee waltakunnan sanan, eikä ymmärrä sitä,
niin tulee paha henki ja ottaa pois sanan, joka hänen sy-

dämeensä kylwettiin. Tämä on se, jota tien oheen kylwettiin. Mutta joka kiivistöön kylwettiin, on se, joka kuulee sanan ja ottaa heti sen ilolla vastaan, mutta hänellä ei ole juurta itsesfänsä, waan ajan pysyy, koska siis waiwahi waino tulee sanan tähden, kohta hän lankee pois. Ja orjantappurain sekaan kylwetty on se, joka kuulee sanan, ja tämän maailman suru ja rikkauden petos tukahuttaa sanan, ja hän tulee hedelmättömäksi. Mutta hywään maahan kylwetty on se, joka kuulee sanan ja hymärtää sen, ja joka myös tuottaa hedelmän osaksi sadantertaisen, osaksi kuudentymmenen tertaisen, osaksi kolmentymmenen tertaisen.

3. Toisen wertausen pani hän heidän eteensä, sanoen: taiwaan waltakunta on sinapin siemenen wertainen, jonka ihminen otti ja kylwi peltoonsa. Se on pienin kakkia siemeniä, mutta koska se kaswanut on, on se suurin kaalikien seassa, ja tulee puuksi niin että taiwaan linnut tulewat ja tekewät pesänsä sen oksille.

4. Taas on taiwaan waltakunta kaupparmiehen wertainen, joka etsi hywiä päärlyjä, ja koska hän löysi yhden kalliin päärlyn, meni hän pois ja myi kaimi, mitä hänellä oli, ja osti sen. Math! 13.

22. Jeesus asettaa myrskyn.

Koska Jeesus näki paljon kansaa ympärillään, tahtoi hän mennä meren ylitse toiselle rannalle. Ja kun Jeesus astui haahteen, seurasiwat hänen opetuslapsensa häntä. Ja katso, kowa myrskky nousi merellä, niin että aallot peittiwät haahden, mutta hän nukkui. Niin hänen opetuslapsensa tuliwat ja herättiwät hänen, sanoen hänelle: Herra, auta meitä! Me hukumme. Niin hän sanoi heille: te heikkouksoiset, miksi olette pelkurit? Ja hän nousi ja asetti tuulen ja me-

ren, ja se tuli aivan tyveneksi. Mutta ihmiset, jotka tämän näkivät, ihmettelivät ja sanoivat: millinen tämä on? sillä tuuletkin ja meri ovat hänelle kuuliaiset. Math. 8.

23. Jeesus herättää Zairuksen tyttären.

(1. Zairus rukoilee Jeesukselta apua sairaalle tyttärelleen. 2. Jeesus parantaa sairaan vaimon. 3. Jeesus herättää Zairuksen tyttären, joka jo oli kuollut).

1. Koska Jeesus palasi takaisin Kapernaumiin, otti kansa hänen vastaan, sillä kaikki odottivat häntä. Ja katso, eräs mies, nimeltä Zairus, joka oli synagogan päämies, tuli ja lankefi Jeesuksen jalkain juureen ja rukoili häntä tulemaan huoneeseensa, sillä hänen ainoa lapsensa, lähes kahdentoista vuotias tyttö, oli kuolemaisillansa. Mutta hänen mennessään sinne, ahdisti kansa häntä.

2. Ja eräs vaimo, joka oli sairastanut kaksitoista ajastaitaa, ja oli kuluttanut taiken omaisuutensa lääkäreille, saamatta heiltä mitään apua, lähestyi takaa päin ja rupefi Jeesuksen waatteen liepeeseen, sillä hän ajatteli itsensä: jos ainoastaan saan ruweta hänen waatteisiinsa, niin minä paranen. Ja kohta hän parantui taudistansa. Mutta kun Jeesus tunsi woiman itsestään lähtewän, kääntyi hän ja sanoi: kuka rupefi minuun? Niin vaimo tuli wapisten, ja lankefi hänen eteensä ja ilmoitti koko kansajoukon edessä hyyn, miksi hän rupefi Jeesuksen waatteisiin, ja kuinta hän heti parantui. Ja Jeesus sanoi hänelle: sinun uskosi paransi sinun.mene rauhaan!

3. Hänen vielä puhuessaan, tuli muutamia Zairuksen huoneesta ja sanoivat Zairukselle: tyttäresi on kuollut, älä enää mestaria waiwaa. Kun Jeesus kuuli tämän, sanoi hän Zairukselle: älä pelkää, ainoastaan usko, niin hän paranee. Ja kun hän meni huoneeseen, ei hän salli-

nut kenenkään muun itseänsä seurata, kuin Pietarin, Jakobin ja Johanneksen sekä tytön isän ja äidin. Ja siellä oli joukko ihmisiä, jotka itkiivät ja parkuivat. Niin hän sanoi, älkää itkekö! ei hän ole kuollut, vaan hän makuu. Ja he pilkkaivat häntä, sillä he tiesivät hänen kuolleeksi. Mutta Jeesus ajoi heidät kaikki pois, tarttui tytön käteen ja sanoi: piikani nouse ylös! Ja hänen henkensä tuli häneen jälleen, ja hän nousi heti ylös. Ja hän käski antaa hänelle ruokaa. Ja hänen vanhempansa hämmästyivät, mutta hän kielsi heitä kellenkään sanomasta sitä, mitä tapahtunut oli. Kuitenkin levisi sanoma siitä koko maahan. Mark. 5. Luuk. 8.

24. Sairas Betesdan lammitolla.

(1. Jeesus parantaa sabbattina halvatun Betesdan lammitolla.
2. Juutalaiset etsivät sentähden tappaaksensa häntä).

1. Jeesus meni juutalaisten juhlapäivänä Jerusalemiin. Mutta Jerusalemissa oli lammasportin tykönä lammitko, jota nimitettiin Betesdaksi, ja jossa oli wiisi wajaa. Niissä makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuvia ja halvatuita, jotka odottivat weden liikuttamista. Sillä enkeli tuli alas määrätyllä ajalla lammitkoon ja sekoitti weden. Ja siellä oli mies, joka oli sairastanut neljäkymmentä kahdeksan ajastakaa. Kun Jeesus näki hänen makaawan, sanoi hän hänelle: tahdotkos tulla terveeksi? Sairas vastasi hänelle: Herra, ei minulla ole sitä ihmistä, joka minun wie lammitkoon, koska wesi on sekoitettu; mutta juuri kun minä tulen sinne, on jo toinen edelläni siihen astunut. Jeesus sanoi hänelle: nouse, ota wuoteesi ja käy! Ja kohta parani mies, otti wuoteensa ja käwi. Ja sinä päivänä oli sabbatti.

2. Silloin sanoivat juutalaiset parannetulle: nyt on sabbatti, ei sinulla ole lupa vuodetta kantaa. Hän vastasi heille: se, joka minut paransi, sanoi minulle: ota vuo-teesi ja käy. Niin he kysyivät: kuka on se ihminen? Mutta parannettu ei tietänyt, kuka se oli, sillä Jeesus oli mennyt pois, koska paljon kansaa oli siinä paikassa. Sitte löysi Jeesus hänen temppelissä ja sanoi hänelle: katso, sinä olet parannettu, älä enää tee syntiä, ettei sinulle tapahtuisi jostain pahempaa. Niin mies meni pois ja kertoi juutalaisille, että se oli Jeesus, joka hänet oli parantanut. Ja juutalaiset mainosivat sentähden Jeesusta ja etsivät häntä tappaaksensa, koska hän sen teki sabbattina. Mutta Jeesus sanoi heille: minun Isäni tekee työtä hamaan tähän asti, ja minä myös teen työtä. Sentähden etsivät juutalaiset vielä ennemmän häntä tappaakseen, koska hän ei ainoastaan rikkonut sabbattia, vaan sanoi myöskin Jumalaa Isäksensä, ja teki itsensä Jumalan kaltaiseksi. Joh. 5.

25. Johannes kastajan kuolema.

(1. Herodes antaa heittää Johanneksen wankuteen. 2. Herodiaan tuumat, saada Johannes surmatuksi, onnistuvat).

1. Herodes oli antanut ottaa Johanneksen kiinni ja pani hänen wankuteen sentähden kun Johannes oli nuhdellut häntä siitä, että hän oli ottanut wäijensä Filippuksen waimon, Herodiaan, waimoksensa. Ja Herodias wihasi Johannesta ja tahtoi tappaa hänet, mutta ei saanut, sillä Herodes pelkäsi Johannesta, koska hän tiesi hänen hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi. Hän suojeli häntä, ja kun hän oli kuullut häntä, otti hän usein waarin hänestä ja kuuli häntä mielellänsä.

2. Mutta jowelias päivä tuli, kun kuningas syntymöpäiwänänsä teki wieraspidot ylhäisille miehilleen. Ja

Herodiaan tytär tuli sisälle ja hyppeli heidän edessänsä. Se miellytti Herodesta, ja hänen kansansa aterioitsemia wieraitaan. Ja kuningas wannoi hänelle walalla: mitä ikänä anot minulta, annan minä sinulle aina puoleen waltatuntaani saakka. Silloin meni tytär äitinsä luo ja kysyi häneltä: mitä minä anoisin. Niti wastasi: Johannes kastajan pää. Ja tytär meni kiireesti kuninkaan tykö ja sanoi: minä tahdon, että sinä heti kohta annat minulle Johannes kastajan pää. Niin kuningas tuli sängen murheelliseksi, mutta walan tähden ja aterioitsemien wieraittensa tähden ei hän tahtonut sitä häneltä kieltää, waan hän lähetti heti murhaajan ja käski tuomaan Johanneksen pää. Ja murhaaja meni, katkasi hänen kaulansa wankihuoneessa ja toi hänen päänsä wadissa ja antoi sen tyttarelle, ja tytär wei sen äidillensä. Koska Johanneksen opetuslapset kuuliwat tämän, tuliwat he ja ottiwat hänen ruumiinsa ja hautasiwat sen. — Sitte meniwät he pois ja kertoiwat tämän Jesukselle. Mark. 6.

26. Jeesus ruokki wiijituhatta miestä.

(1. Paljon kansaa kokoontuu erämaahan kuulemaan Jeesusta. 2 Opetettuaan kansaa, ruokki Jeesus heitä. 3. Kansa tahtoo tehdä hänet kuninkaaksi.)

1. Kun Jeesus oli kuullut, että Herodes oli antanut surmata Johanneksen, meni hän opetuslapsinensa Galilean meren yli erikseen erämaahan. Mutta kun kansa kuuli sen, tuliwat he jalkasin kaupungista. Ja kun hän oli astunut maalle, näki hän paljon kansaa, ja hän armahti heitä, puhui heille Jumalan waltakunnasta ja paransi heidän sairaitansa.

2. Mutta ehtoolla tuliwat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä ja sanoiwat hänelle: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut. Laske kansa tyköäsi, että he menisiwät ky-

liin itsellensä ruokaa ostamaan. Jeesus sanoi heille: ei heidän tarvitse mennä pois; antakaat te heidän syödä! Mutta he sanoivat: ei meillä ole enempää kuin viisi leipää ja kaksi kalaa, jollemme mene ostamaan ruokaa koko kansajoukolle. Silloin sanoi hän: antakaat heidän asettua aterioitsemään viheriäiselle ruoholle. Ja he asettuivat istumaan joukoissa, sadoin ja viisikymmenin. Ja Jeesus otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen, kiitti ja murisi ja antoi opetuslapsillensa jaettaviksi kansalle, ja kahdesta kalasta jakoi hän kaikille. Ja he söivät kaikki ja ravittiin. Kun he olivat ravitut, sanoi Jeesus opetuslapsillensa: kootkaat murut, jotka jäivät, ettei mitään hukkuisi. Niin he kokoivat ne ja täyttivät kassitoista koria muruilla. Mutta niitä, jotka olivat aterioineet, oli lähes viisituhatta miestä.

3. Kun kansa näki tämän ihmetyn, sanoivat he: tämä on totisesti se profeta, joka maailmaan tulewa oli. Mutta koska Jeesus huomasi, että he aikoivat tulla ja väkivallalla tehdä hänet kuninkaaksi, käski hän opetuslapsiansa purjehtimaan edellä pois toiselle rannalle. Ja kun hän oli päästänyt kansan pois tykönsä, meni hän wuorelle rukoukseen. Math. 14. Mark. 6. Luuk. 9. Joh. 6.

27. Kananealainen waimo.

Jeesus poikkesi Tyruksen ja Sidonin maan ääriin. Ja katso, kananealainen waimo tuli niistä maan ääristä ja huusi häntä sanoen: Herra, Dawidin poika, armahda minua, minun tytärtäni waiwaa perkele hirmuisesti. Mutta ei hän hänelle sanaakaan vastanut. Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja rukoukivat häntä sanoen: eroita hän luotasi, sillä hän huutaa meidän jälkeemme. Jeesus wastasi heille ja sanoi: ei minua ole lähetetty, waan kadotettujen lammasten tykö Ißraelin huoneesta. Mutta waimo tuli ja

kumarssi häntä, sanoen: Herra, auta minua. Mutta hän vastasi ja sanoi: ei ole sovelias ottaa lasten leipää ja heittää penikoille. Niin waimo sanoi: totta Herra, syöwät kuitenkin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydiltä putoawat. Silloin vastasi Jeesus ja sanoi waimolle: o waimo, suuri on sinun uskosi. Tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweeksi. Math. 15.

28. Pietarin tunnustus. Jeesus ennustaa kärsimiseästänsä.

(1. Opetuslapset tunnustawat, että Jeesus on Kristus, Jumalan poika. 2. Jeesus valmistaa opetuslapsiansa tulevaa kärsimistänsä warten).

1. Kun Jeesus tuli **Kejarean Filipin** maan ääriin, kysyi hän opetuslapsiltansa: kenenkä sanowat ihmiset minun, **Ihmisen Pojan**, olewan? He vastasivat: muutamat sanowat sinua Johannes kastajaksi, mutta muutamat **Eliaaksi**, ja muutamat **Jeremiaaksi** taikka jossikin profetoista. Silloin sanoi hän heille: kenenkä te sanotte minun olewan? Simon **Pietari** vastasi: **sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika**. Jeesus sanoi hänelle: autuas olet sinä Simon **Jonaan** poika, sillä ei liha eikä weri ilmoittanut sitä sinulle, waan minun **Isäni**, joka on taivaassa. Minä sanon myös sinulle: sinä olet **Pietari**, ja tämän kallion päälle minä olen rakentama seurakuntani, eikä helwetin porttien pidä sitä voit-taman.

2. Siitä ajasta alkaen rupeesi Jeesus julistamaan opetuslapsillensa, että hänen piti **Jerusalemiin** menemän, jossa wanhimmat ja pappein päämiehet ja kirjanoppineet häntä kowin kiusaawat ja tappawat hänen, ja että hän kolmantena päivänä on jälleen ylös-nousewa. Ja Pietari

otti hänet erikseen ja rupefi häntä nuhtelemaan ja sanoi: armahda itseäsi Herra, älköön sinulle sellaista tapahtuko. Mutta Jeesus kääntyi ympäri ja sanoi Pietarille: mene pois saatana, sinä olet minulle pahennukseksi, sillä sinä et ymmärrä niitä, jotka Jumalan ovat, waan niitä, jotka ihmisten ovat. — Senjälkeen sanoi Jeesus opetuslapsilensa: jos joku tahtoo minun peräksäni tulla, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinmä, ja seuratkoon minua. Sillä jokainen, joka tahtoo henkensä wapahtaa, hän hukuttaa sen; mutta, joka henkensä hukuttaa minun tähteni, hän löytää sen. Sillä mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaisen maailman woittaisi, ja sielullensa saisi wahingon? Taitka mitä woi ihminen antaa sielunsa lunastukseksi? Math. 16.

29. Jeesuksen kirkastaminen.

Jeesus otti kansansa Pietarin, Jakobin ja Johanneksen ja meni wuorelle rukoilemaan. Ja hänen rukoillessaan, kirkastettiin hän heidän edessään; hänen kaswonsa paistoi niinkuin aurinko, ja hänen waatteensa olivat walkeat kuin lumi. Ja katso, heille näkyiwät Moses ja Elias, ja he puhuiwat hänen kansansa hänen pois menostansa, jonka hän Jerusalemissa oli täyttämä. Niin sanoi Pietari Jeesukselle: Herra, meidän on tässä hywä olla; tahdotkos, niin teemme tähän kolme majaa, sinulle yhden ja Mosesielle yhden ja Eliaalle yhden. Vielä hänen puhuessaan, katso, paistawa pilwi ympäri warjosi heidät, ja ääni pilwestä sanoi: tämä on minun rakas Poikani, johonka minä mielistyin, kuulkaat häntä! Kun opetuslapset sen kuuliwat, lankefiwat he kaswoillensa ja peljästyiwät sängen kowin. Mutta Jeesus tuli ja rupefi heihin ja sanoi: nouskaat, älkäätkä peljätkö! Ja kun he silmänsä nostiwat, eiwät he ketään nähneet, waan

Jesuksen yksinänsä. Ja kun he menivät alas vuorelta, kielsi Jeesus heitä kellenkään puhumasta, mitä olivat nähneet, ennen kuin hän on kuolleista nousnut. Math. 17. Luuk. 9.

30. Vertaus armottomasta palvelijasta.

(1. Ohj. vertaukseen. 2. Miten kuningas armahtaa palvelijansa. 3. Miten armoton tämä palvelija on kansapalvelijalleen. 4. Kuningas tuomitsee armotonta palvelijaa).

1. Tapahdun kerran, että Simon Pietari tuli Jeesuksen tykö ja sanoi hänelle: Herra, kuinka usein minun pitää antaman anteeksi veljelleni, joka rikoo minua vastaan? Onko seitsemässä kerrassa kyllä? Jeesus sanoi hänelle: minä sanon sinulle: ei ainoastaan seitsemän kertaa, vaan seitsemänkymmentä kertaa seitsemän.

2. Ja Jeesus sanoi: sentähden on taivaan valtakunta kuninkaaseen verrattu, joka tahtoi lufua laskea palvelijainsa kanssa. Ja kun hän rupefi laskemaan, tuotiin yksi hänen eteensä, joka oli hänelle velkaa hymmenen tuhatta leiwiskää. Mutta koska ei hänellä ollut waraa maksaa, käski hänen isäntänsä, että hän ja hänen waimonsa ja lapsensa ja kaikki mitä hänellä on, pitää myötämän ja velka sillä maksettaman. Silloin lankefi palvelija maahan ja rukoili häntä sanoen: Herra, ole karkiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle. Niin armahti Herra sitä palvelijaa, päästi hänet ja antoi hänelle welan anteeksi.

3. Mutta kun tämä palvelija meni ulos, löhfi hän yhden kansapalvelijoiistaan, joka oli hänelle velkaa sata penninkiä, ja hän tarttui häneen, kiristi häntä karkusta ja sanoi: maksa minulle velkasi! Niin hänen kansapalvelijansa lankefi maahan hänen jalkainsa juureen ja rukoili häntä, sanoen: ole karkiwällinen minun kanssani, ja minä

massan kaikki sinulle. Mutta hän ei tahtonut, vaan meni pois ja heitti hänet wankeuteen, siihen asti kuin hän welan maksaisi.

4. Kun hänen kanssapalvelijansa näkiwät mitä tapahtui, murehtiwat he sangen kowin ja meniwät ja ilmoittiwat herrallensa kaikki, mitä tapahtunut oli. Silloin kutsui herra hänet eteensä, ja sanoi hänelle: sinä paha palvelija! Minä annoin sinulle anteeksi kaiken sen welan, ettäs minua rukoilit. Eikö myös sinun pitänyt armahtaa kanssapalvelijaasi, niinkuin minäkin armahdin sinua? Ja hänen herransa wihastui ja antoi hänet pöweleille, siihen asti kuin hän maksaisi kaikki, mitä hän oli hänelle welkaa. Niin myös minun taiwaallinen isäni tekee teille, jollette kufin weljellenne sydämestänne anteeksi anna heidän rikofiansa. Math. 18.

31. Vertaus laupiaasta Samarialaisesta.

(1. Eräs lainoppinut kiisaa Jesusta. 2. Jesus opettaa häntä wertausten kautta. 3. Jesus sowittaa wertaustensa häneen).

1. Eräs lainoppinut tuli ja kiisasi Jesusta ja sanoi: Mestari, mitä minun pitää telemän, että minä ijankaikkisen elämän perisin? Jesus sanoi hänelle: mitä laisja on kirjotettu? Kuinkas luet? Ja hän wastasi: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaasi kaikesta sinun sydämestäsi, ja kaikesta sinun sielustasi, ja kaikesta sinun woimastasi, ja kaikesta sinun mielestäsi, ja sinun lähimmäisistäsi, niinkuin itseäsi. Jesus sanoi hänelle: oikein sinä wastasit. Tee se, niin saat elää! Mutta hän tahtoi itsensä wanhurskaaksi tehdä ja sanoi: tuka sitte minun lähimmäiseni on?

2. Jesus wastasi ja sanoi: eräs mies meni Jerusalemistä Jerikoon ja joutui ryöwärien käsiin. Ja he riisuiwat hänen alasti, haavoittiwat häntä ja meniwät pois,

jättäen hänet puolikuolleena makaamaan. Niin tapahtui, että eräs pappi kulki samaa tietä, ja kun hän näki hänet, meni hän ohitse. Samoin myös kulki siitä lewita, ja kun hän tuli paikalle, meni häntäkin ohitse. Mutta eräs samarialainen, joka sitä tietä matkusti, tuli hänen tykönsä ja nähtyään hänet, armahti hän häntä. Ja hän tuli ja sitoi hänen haavansa, ja muodatti siihen öljyä ja wiinaa, ja pani hänet juhtansa päälle, ja wei hänet majaan, ja hoiti häntä. Toisena päivänä, kun hän matkusti pois, otti hän kaksi penninkiä, ja antoi ne isännälle, ja sanoi hänelle: hoida häntä, ja jos sinä enemmän tulutat, niin minä palateshani maksan sinulle!

3. Sitten Jeesus kysyi lainoppineelta: kuka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäksesi hänen lähimmäisensä, joka ryöväriin käsiin oli joutunut? Niin hän sanoi: joka laupeuden teki häntä kohtaan. Jeesus sanoi hänelle: mene, ja tee sinä myös niin! Luuk. 10.

32. Jeesus parantaa sokeana syntyneen.

(1. Miten Jeesus parantaa sokeana syntyneen. 2. Parannettu wiedään fariseusten tykö. 3. Hänen vanhempansa kutsutaan fariseusten tykö. 4. Parannettua kuulustellaan uudesta. 5. Hän oppii tuntemaan Jeesuksen Sumalan pojaksi.

1. Kun Jeesus oli lehtimajan juhalla Jerusalemissa, näki hän ihmisen, joka oli sokeana syntynyt. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät: Herra, kuka teki syntiä, tämäkö, wai ko hänen vanhempansa, että hänen piti sokeana syntymän? Jeesus wastasi: ei tämä syntiä tehnyt, eikä hänen vanhempansakaan, mutta tämä on tapahtunut, että Sumalan työt hänessä ilmoitettaisiin. Tämän sanottuaan, sylki hän maahan, teki lotaa syljestä ja woiteli sokean silmät loalla, ja sanoi hänelle: mene ja pese itse si Siloamin lammikossa!

Niin hän meni, pesi itsensä ja tuli näkewänä takaisin. Ja se tapahtui sabbattina.

2. Niin naapurit, ja ne, jotka hänen ennen sokeana nähneet olivat, sanoivat: eikö tämä ole se, jolla istui ja kerjäsi? Toiset sanoivat: hän se on. Toiset taas sanoivat: hän on sen näköinen. Mutta hän itse sanoi: minä olen se sama. Silloin weiwät he hänen fariseusten tykö. Fariseukset kysyiwät, kuinka hän oli näkönsä saanut? Hän sanoi heille: hän pani lokaa silmilleni, ja minä pesin itseni ja tulin näkewäksi. Niin sanoivat muutamat heistä: ei se ihminen ole Jumalasta, koska hän ei pidä sabbattia. Toiset heistä sanoivat: kuinka taitaa joku syntinen ihminen senkaltaisia merkkejä tehdä? Sitte sanoivat he sokealle: mitä finä hänestä sanot. Sokea sanoi: hän on profeta.

3. Mutta fariseukset eiwät uskoneet, että hän oli ollut sokea. Sentähden kutsuiwat he hänen vanhempansa ja sanoivat heille: onko tämä teidän poikanne, jonka te sanoitte sokeana syntyneen? Kuinka hän siis nyt näkee? Vanhemmat wastasiwat: me tiedämme, että hän on meidän poikamme ja että hän on sokeana syntynyt. Mutta kuinka hän nyt näkee, sitä emme tiedä, ja kuka hänen filmänsä awasi, emme tiedä, hänellä on itsellään kyllä itää, kysykää häneltä, hän woi itse puhua puolestansa! Näin sanoivat hänen vanhempansa, koska he pelkäsiwät juutalaisia, sillä juutalaiset olivat niin jo leskenänsä päättäneet, että jos joku tunnustaisi hänet Kristukseksi, se piti synagogasta ulos suljettaman.

4. Niin he kutsuiwat toisen kerran miehen tykönsä ja sanoivat: anna Jumalalle kunnia. Me tiedämme sen ihmisen syntiseksi. Mies wastasi ja sanoi: jos hän on syntinen, sitä minä en tiedä; waan sen ainoasti tiedän, että minä olin sokea ja nyt näen. Silloin kysyiwät he uudestaan häneltä, kuinka Jesus awasi hänen filmänsä? Hän wastasi heille: minä sanoin jo sen teille, miksi taas sitä tahdotte kuulla? Ettehän waan telin tahdo tulla hänen ope-

tuslapsiksenja? Niin he kiroilivat häntä ja sanoivat: sinä olet sen miehen opetuslapsi, mutta me olemme Mooseksen opetuslapsia. Me tiedämme Jumalan Moosesta puhutelleen, mutta mistä tämä on, sitä emme tiedä. Silloin mies sanoi: se on tosiaan ihmeellistä, ettette tiedä, mistä hän on, ja kuitenkin hän awasi minun filmäni. Ei ole koskaan kuultu, että joku on sen filmät awannut, joka sokeana on syntynyt. Ellei hän olisi Jumalasta, ei hän taitaisi mitään tehdä. He sanoivat hänelle: sinä olet kokonaan synnissä syntynyt, ja sinä tahdot opettaa meitä. Ja he heittivät hänet ulos.

5. Jeesus sai kuulla, että he olivat heittäneet hänet ulos, ja kun hän löysi hänen, sanoi hän hänelle: uskotkos Jumalan Poikaan? Hän vastasi: Herra, kuka hän on, että minä uskoisin häneen? Niin Jeesus sanoi: sinä olet nähnyt hänen, ja hän on se, joka sinun kanssasi puhuu. Silloin sanoi hän: Herra, minä uskon. Ja hän rukoili häntä. Joh. 9.

33. Jeesus hyvä paimen.

Lehtimajan juhlan aikana todisti Jeesus itsestänsä ja sanoi: Minä olen hyvä paimen; hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eikä lampaat ole hänen omiansa, koska hän näkee suden tulewan, jättää hän lampaat ja pakenee, ja susi raatelee ja haastaa lampaat.

Minä olen se hyvä paimen, joka tunnen omani, ja omani tuntewat myös minun; niinkuin Isä minun tuntee, ja minä tunnen Isäni ja panen henkeni lammasten edestä. Minulla on myös muita lampaita, jotka eiwät ole tästä lammashuoneesta; ne pitää minun myös tänne saattaman, ja he saawat kuulla minun ääneni, ja pitää oleman yllä lammashuone ja yksi paimen. Joh. 10.

34. Vertaus tuhlaajapojasta.

(1. Nuorempi poika jättää isän kodin ja tuhlaa perintönsä. 2. Hän malttaa mielensä ja palaa takaisin isän tykö. 3. Isä ottaa hänet vastaan. 4. Vanhempi weli on pahoillaan siitä).

1. Jesuksen tykö tulivat publikanit ja syntiset kuulemaan häntä. Ja fariseukset ja kirjanoppineet napisiwat ja sanoiwat: tämä ottaa vastaan syntisiä ja syö heidän kansansa. Niin Jesus sanoi heille tämän wertausten: eräällä miehellä oli kaksi poikaa, ja nuorempi heistä sanoi isällensä: isä, anna minulle se osa tawarasta kuin minulle tulee! Ja hän jakoi heille tawaran. Kohta sen jälkeen kofosi nuorempi poika kaiten omaisuutensa, ja meni kaukaiselle maalle, jossa hän tuhlassi kaiten tawaransa irstaisuudessa. Mutta kun hän oli kaikki tuhlannut, tuli suuri nälänhätä siihen maakuntaan, ja hän rupesti hätäntymään. Ja hän meni pois ja suostui erääseen sen maakunnan kauppa-mieheen, joka hänet lähetti maatyliinsä kaitsemaan sikoja. Ja hän pyysi tyhdyttää nälkänsä rawalla, jota siat söiwät, mutta ei kukaan hänelle sitäkään antanut.

2. Silloin malttoi hän mielensä ja sanoi: kuinka monella minun isäni palkollisella on tyllä leipää, ja minä kuolen nälkään! Minä nousen ja käyn isäni tykö ja sanon hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä ole enää kelwollinen, että minua sinun pojaksesi kutsutaan. Anna minun olla palkolliseksi wertainen. Ja hän nousi ja tuli isänsä tykö.

3. Kun hän vielä oli kaukana kodista, näki hänen isänsä hänet ja armahti häntä; ja hän juosten lankeksi hänen kaulaansa ja suuteli häntä hellästi. Mutta poika sanoi hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä ole enää kelwollinen, että minua sinun pojaksesi kutsutaan. Niin sanoi isä palvelijoillensa: tuokaat tänne parhaat waatteet ja pukekaat ne hänen yllensä, ja

antakaat formus hänen käteensä ja tängät hänen jalkoihinsa, ja tuokaat syötetty wafikka ja tappakaat se, ja syökäämme ja riemuitkaamme, sillä tämä minun poikani oli kuollut ja wirkosi jälleen, hän oli kadonnut, ja on taas löydetty. Ja he rupefiwat riemuitsemaan.

4. Mutta hänen wanhempi poikansa oli pellolla, ja kun hän huonetta lähestyi, kuuli hän soiton ja hypyn. Ja hän kutsui yhden palwelijoista ja kysyi: mitä se on? Hän sanoi hänelle: sinun welfesi tuli, ja isäsi antoi tappaa sen syötetyn wafikan, sentähden että hän sai hänet terweenä takaisin. Niin hän wihastui, eikä tahtonut mennä sisälle. Silloin tuli hänen isänsä ulos ja neuwoi häntä. Mutta hän sanoi isällensä: katso, minä olen palwellut sinua niin monta vuotta, eikä ole koskaan käskhäsi rikkonut, eikä sinä ole minulle wohlaakaan antanut riemuitakseni ystäväini kanssa. Mutta kun tämä poikasi tuli, joka on tuhlanut tawaransa porttojen kanssa, tapoit sinä hänelle syötetyn wafikan. Niin sanoi isä hänelle: poikani, sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki, mitä minun on, on myös sinun; waan pitihän meidän riemuitseman ja iloitseman, sillä tämä sinun welfesi oli kuollut ja wirkosi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty. Luuf. 15.

35. Wertaus rikkaasta miehestä ja Lazaruksesta.

(1. Syy wertaukseen. 2. Heidän erilainen tilansa tässä elämässä. 3. Heidän erilainen tilansa kuoleman jälkeen).

1. Jeesus opetti kerran opetuslapsillensa maallisen omaisuuden oikeasta käytämisestä. Tämän kuuliwat ne fariseukset, jotka oliwat ahneet, ja he pilkkasivat häntä. Mutta Jeesus sanoi heille: te olette ne, jotka itsenne hurskailsi teette ihmisten edessä, mutta Jumala tuntee sydämenne,

sillä se, joka ihmisten seassa on torkea, on Jumalan edessä lauhistus. Ja hän sanoi heille:

2. Oli rikas mies, joka vaatetti itsensä purppuralla ja kalliilla linawaatteella, ja eli joka päivä ilossa herkkullisesti. Oli myös köyhä kerjäläinen, nimeltä Lazarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnä paisumia ja rawitti itseänsä niistä muruista, jotka rikkaan pöydältä putosivat. Mutta koiratkin tulivat ja nuolivat hänen paisumiansa. Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli, ja enkelit weivät hänet Abrahamin helmaan. Niin kuoli myös rikas mies ja haudattiin.

3. Ja koska hän helwetissä waiwassa oli ja nosti filmänsä, näki hän Abrahamin taampana ja Lazaruksen hänen helmassaan. Ja hän huusi, sanoen: isä Abraham, armahda minua, ja lähetä Lazarus kastamaan sormensa pääweteen, että hän jäähdyttäisi minun kieltäni, sillä minua waiwataan hirmuisesti tässä liekissä. Mutta Abraham sanoi: poikani, muista että sinä sait hyvää elämäsesäsi, ja Lazarus sitä wastoin pahaa, mutta nyt häntä lohdutetaan, ja sinua waiwataan. Ja paitfi kaitkia näitä on meidän ja teidän välillä suuri juopa kiinnitetty, että ne, jotka tahtowat täältä sinne teidän tykönnö tulla, eiwät woi, eikä sieltä tännekään meidän tykönnö tulla. Niin sanoi rikas mies: minä rukoilen siis sinua, isä, ettäs lähetät hänet isäni kottiin, sillä minulla on wiisi weljeä, todistamaan heille, etteiwät myös he tulisi tähän waiwan sijaan. Abraham sanoi hänelle: Heillä on Moses ja profetat, kuulkoot niitä! Mutta hän sanoi: ei, isä Abraham, waan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisiwät. Abraham sanoi hänelle: elleiwät he Mosesesta ja profetoita kuule, niin eiwät he myös usko, jos joku kuolleista nousisi ylös. Luuk. 16.

36. Vertaus fariseuksesta ja publikaanista.

Jesús sanoi muutamille, jotka itseensä uskalsivat, että he olivat hurstautuneet ja muita katsoivat ylös, tämän vertauskunnan: kaksi ihmistä meni temppeliin rukoilemaan, toinen fariseus ja toinen publikaani. Fariseus seiso ja rukoili itsensä näin: minä kiitän sinua, Jumala, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, ryövärit, väärät, huorintelijät, taikka myös niinkuin tämä publikaani. Rahdesti viikossa minä paastoon, ja annan kymmennykset laikesta mitä minulla on. Ja publikaani seiso taampana, eikä tahtonut filmiänsäkään nostaa ylös taivaaseen päin, vaan löi rintoihinsa ja sanoi: Jumala armahda minua syntistä. Minä sanon teille: tämä meni kotiinsa hurstautuneena kuin se toinen; sillä jokainen, joka itsensä ylentää, se alennetaan, mutta se, joka itsensä alentaa, se yllennetään. Luf. 18.

37. Jesús todistaa itsestään, että hän on Kristus Jumalan poika.

Temppelin vihkimisjuhlanä oli Jesús temppelissä. Ja juutalaiset ympäröitsivät hänen ja sanoivat hänelle: kuinka kauvan sinä pidät meitä odotuksessa? Jos olet Kristus niin sano se meille selvästi! Jesús vastasi heille: sen olen teille sanonut, mutta te ette usko; ne työt, joita minä Isäni nimeen teen, todistavat minusta. Mutta te ette usko, sillä te ette ole minun lampaitani. Minun lampaani kuulevat minun ääneni, ja minä tunnen heidät, ja he seuraavat minua. Ja minä annan heille ijankaikkisen elämän, eikä heidän pidä hukuman ijankaikkisesti, eikä kukaan ole tempaama heitä minun kädestäni. Minun Isäni, joka ne minulle antoi, on suurempi kaikilla, eikä kukaan taida heitä rewäistä Isäni kädestä. Minä ja Isä olemme yhtä. Niin

juutalaiset poimivat kiviä, kivittääkseen häntä, Silloin Jeesus meni pois toiselle puolelle Jordania. Joh. 10.

38. Jeesus siunaa lapsia.

Jeesuksen tykö tuotiin lapsia, että hän pani käteensä heidän päällensä ja siunasi heitä, mutta opetuslapset nuhtelivat niitä, jotka lapsia toivat. Koska Jeesus sen kuuli, närkästyi hän ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni älkäätkä kieltäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta. Totisesti sanon minä teille: joka ei Jumalan valtakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle. Ja hän otti heidät syliinsä pani käteensä heidän päällensä ja siunasi heitä. Mark. 10.

39. Jeesus herättää Lazaruksen.

(1. Jeesus saa tietää, että Lazarus sairastaa. 2. Jeesus puhuttelee Mariaa ja Marttaa, Lazaruksen sisaria. 3. Lazarus herätetään. 4. Juutalaiset päättävät tappaa Jeesuksen).

1. Lähellä Jerusalemia oli Betania. Siellä asui eräs mies, nimeltä Lazarus, sekä hänen kaksi sisartaansa, Maria ja Martta. Ja Jeesus rakasti Marttaa ja hänen sisartaansa ja Lazarusta. Tapahtui kerran, että Lazarus sairastui. Niin Martta ja Maria lähettivät sanan Jeesukselle ja sanoivat: Herra, katso, se sairastaa jotas rakastat. Kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän: ei tämä tauti ole kuolemaaksi, vaan Jumalan kunniaaksi, että Jumalan Poikaa sen kautta kunnioitettaisiin. Ja hän viipyi vielä kaksi päivää siinä paikassa, missä hän oli. Sitte sanoi hän opetuslapsillensä: ystävämme Lazarus makaa, mutta minä menen hänet unesta herättämään. Niin hänen opetuslapsensa

sanoi hänelle: Herra, jos hän makuu, tyllä hän parane. Mutta Jeesus sanoi selvästi: Lazarus on kuollut. Ja minä iloitsen teidän tähtenne, etten ollut siellä, että te uskoisitte; mutta menkäämme hänen tykönsä.

2. Kun Jeesus tuli, oli Lazarus jo neljä päivää maannut haudassa. Ja monta juutalaista oli tullut Martan ja Marian tykö, lohduttamaan heitä heidän veljensä tähden. Koska Martta kuuli Jeesuksen tulewan, meni hän häntä vastaan, mutta Maria istui kotona. Niin Martta sanoi Jeesukselle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei olisi veljeni kuollut. Jeesus sanoi hänelle: sinun veljesi on noustava ylös. Martta sanoi hänelle: minä tiedän hänen nousewan ylösnousemisessa viimeisenä päivänä. Jeesus sanoi: minä olen ylösnousemus ja elämä. Joka usko minun, hän elää, ehkä hän olisi kuollut; ja jokaisen, joka elää ja usko minun, ei pidä kuoleman iankaikkisesti. Uskottos sen? Martta vastasi hänelle: niin, Herra, minä uskon sinun Kristukseksi, Jumalan pojaksi, joka oli tulewa maailmaan. Kun hän oli tämän sanonut, meni hän pois ja kutsui Marian. Koska Maria tuli sinne, missä Jeesus oli, lankei hän hän hänen jalkainsa juureen ja sanoi: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei olisi veljeni kuollut. Kun Jeesus näki hänen itkewän, ja juutalaisten, jotka hänen kanssansa tulleet oliwat, myös itkewän, kauhistui hän hengessä ja tuli sangen murheelliseksi. Ja hän sanoi: mihinkä te hänen panitte? He sanoivat: Herra, tule ja katso! Ja Jeesus itki.

3. Jeesus tuli haudan tykö, joka oli luola, ja tiwi oli pantu sen suulle. Niin Jeesus sanoi: ottakaat tiwi pois. Martta sanoi: Herra, jo hän haisee, sillä hän on ollut neljä päivää kuolleena. Jeesus sanoi hänelle: entö minä sinulle sanonut, jos sinä uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian? Ja he ottivat tiwen pois. Niin Jeesus nosti filmänsä ylös ja sanoi: Isä, minä kiitän sinua, ettäs minua kuulit. Sitte

huusi hän suurella äänellä: Bazarus, tule ulos! Ja kuollut tuli ulos, sidottuna jaloista ja käjistä kääriiinalla, ja hänen kaswonja olivat sidotut ympäri hikiliinalla. Ja Jeesus sanoi heille: päästäkää hän ja antakaat hänen mennä!

4. Niin monta niistä juutalaisista, jotka olivat tulleet Marian tykö ja nähneet, mitä Jeesus oli tehnyt, uskoivat häneen. Mutta toiset heistä menivät ja ilmoittivat fariseuksille, mitä Jeesus oli tehnyt. Silloin ylimmäiset papit ja fariseukset kokosivat suuren raadin ja sanoivat: mitä me teemme? Sillä tämä ihminen tekee monta ihmettä. Jos sallimme hänen näin jatkaa, niin kaikki uskovat häneen. Ja siitä päivästä alkaen neuvottelivat he keskenänsä kuolettaakseen Jeesusta. Sentähden ei Jeesus waeltanut enää julkisesti juutalaisten seassa, vaan meni sieltä pois erääseen maan paikkaan lähellä berpea. Joh 11.

40. Jeesus menee viimeisen kerran Jerusalemiin.

(1. Jeesus valmistaa opetuslapsiansa kärsimiseensä. 2. Jeesus parantaa sokean. 3. Jeesus ja Sakeus. 4. Jeesus woibellaan Betaniasja).

1. Kun Jeesus lähti viimeiselle matkalleen Jerusalemiin, otti hän tykönsä ne kaksitoista opetuslastansa ja rupesi heille ilmoittamaan, mitä hänelle oli tapahtuma, sanoen: katso, me menemme Jerusalemiin, ja ihmisen Poika annetaan ylönn ylimmäisille papeille ja kirjanoppineille, ja he tuomitsewat hänen kuolemaan, ja antawat hänen ylönn pafanoille, ja he pilkkaawat häntä, ja ruoskiwat hänen, ja spikewät hänen päällensä, ja tappawat hänen, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös.

2. Kun Jeesus Jerikoa lähestyi, istui siellä sokean tienwieressä ja kerjäsi. Ja kun hän kuuli kansan käynnän ohitse, kysyi hän, mikä se oli? He sanoivat hänelle: Jeesus

nazarealainen tästä meni ohitse. Niin hän huusi: Jeesus, Dawidin poika, armahda minua! Mutta ohitse menewät nuhteliwat häntä ja käskiwät waikenemaan, waan hän huusi sitä enemmän: Dawidin poika armahda minua! Niin Jeesus seisahdi ja käski taluttaa häntä tykönsä. Kun mies lähestyi häntä, kysyi Jeesus: mitä sinä tahdot minun sinulle tekemään? Hän wastasi: Herra, että minä näköni jälleen saisin. Jeesus sanoi: ole näkövä, sinun uskosi auttoi sinua. Ja hän sai heti näkönsä, ja seurasi häntä, kunnioittaen Jumalaa. Ja kaikki kansa, nähtyään tämän, kiitti Jumalaa.

3. Jeesus kulki Jerikon läpitse. Ja katso, siellä oli eräs mies, nimeltä Sakeus, joka oli publikanien päämies, ja hän oli rikas. Hän koitti saada nähdä Jeesusta, kuka hän olisi, mutta ei hän saattanut nähdä kansan tähden, sillä hän oli lyhyt kaswuinen. Ja hän riensi edelle, nousi erääseen metsäwiitunapuuhun, saadakseen nähdä häntä, sillä Jeesus oli kuljewa sen kautta. Kun Jeesus tuli sille kohdalle, katsoi hän ylös, näki hänet ja sanoi hänelle: Sakeus, astu pian alas, sillä minun pitää tänäpäiwänä oleman sinun huoneesasi. Ja hän astui nopeasti alas ja otti hänet iloisesti vastaan. Kun fariseukset näkiwät tämän, nurisiwat he kaikki, ja sanoiwat: hän meni syntisen huoneeseen olemaan. Mutta Sakeus sanoi Herralle: katso, Herra, puolen tawarastani annan minä waiwaisille, ja jos olen jotakuta pettänyt, niin annan sen neljänkertaisesti takaisin. Ja Jeesus sanoi hänelle: tänäpäiwänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hänkin on Abrahamin poika, sillä Ihmisen Poika tuli etsimään ja wapahtamaan sitä, joka kadonnut oli.

4. Kuutta päiwää ennen pääsiäistä tuli Jeesus Betaniaan. Siellä walmistettiin hänelle aterian spitalisen Simonin huoneessa. Martta palveli heitä, ja Lazarus oli yksi niistä, jotka Jeesuksen kansa atrioitsiwat. Niin Maria

otti naulan kallista ja turmeltumatonta narduswoidetta, ja woiteli Jesuksen jalat, ja kuivasi hänen jalkansa hiuffilansa, ja huone täytettiin woiteen hajusta. Niin sanoi Judas Iskariot, joka hänen sitten petti: miksi ei tätä woidetta myhty kolmeensataan penninkiin ja annettu waiwaisille? Mutta sitä ei hän sanonut sentähden, että hän piti murhelta waiwaisista, waan sentähden, että hän oli waras, ja hänellä oli kuffaro, ja hän otti sen, mitä sinne pantiin. Niin Jeesus sanoi; anna hänen olla. Hän on säilyttänyt sen minun hautaamiseni päiwäksi. Sillä teillä on aina waiwaisia, mutta en minä aina teillä ole. Mark. 10. Luuk. 18, 19. Joh. 12. Math. 21.

41. Jesuksen tulo Jerusalemiin.

(1. Jeesus tunnustetaan Messiaaksi. 2. Jeesus itkee Jerusalemia. 3. Jeesus tempelissä).

1. Kun Jeesus lähestyi Öljymäen tykönä olemaa Betfagen kylää, sanoi hän kahdelle opetuslapselleen: menkää kylään, joka on teidän edessäanne, ja kun te tulette sinne, löydätte te siellä kohta aasinwarjan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen ole vielä istunut. Päästäkää se ja tuokaat se tänne. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: Herra tätä tarvitsee, ja kohta hän laskee teidät. Niin lähetetyt meniwät ja löysiwät niinkuin hän oli heille sanonut. Mutta kun he päästiwät warjan, sanoi sen omistaja heille: miksi päästätte warjan? He wastasivat: Herra tätä tarvitsee. Niin hän antoi heidän ottaa warjan. Mutta tämä kaikki tapahtui, että se täytettäisiin, kuin profetan kautta sanottu on, joka sanoo: „Sanokaat Sionin tyttärelle: katso, sinun kuninkaasi tulee sinun tykösi, siwiä, ratsastaen aasilla, ikeenalaisen aasin warjalla.“ Kun he toivat warjan Jesukselle, panivat opetuslapset waat-

teensa warjan päälle, ja Jeesus istui niitten päälle. Mutta ensin osa kansasta lewitti waatteensa tielle, ja toiset karjivat oksia puista ja hajoittivat tielle. Ja ne, jotka edellä menivät, ja ne, jotka perässä seurasivat, huusivat, sanoen: **hosianna Dawidin pojalle! Siunnattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen! Hosianna korkeudessa!**

2. Kun Jeesus tuli lähemmäksi kaupunkia, itki hän sitä ja sanoi: jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tällä sinun ajallasi, mitä sinun rauhaasi sopisi! Mutta nyt ne ovat kätketyt sinun silmäsi edestä. Sillä niitten päiwän pitää tuleman sinulle, jolloin sinun vihollisesi saartawat sinun ja piirittävät sinun ja ahdistawat sinua joka kulmalta. Sitwätkä he jätä sinussa kiweä kiwen päälle, ettes etsimisesi aikaa tuntenut.

3. Kun Jeesus tuli Jerusalemiin, nousi koko kaupunki liikkeelle, ja hän meni sisälle Jumalan temppeliin ja ajoi ulos kaikki, jotka myivät ja ostivat temppelisssä, ja sanoi: kirjoitettu on: „minun huoneeni pitää rukoushuoneeksi kutsuttaman;“ mutta te olette sen tehneet ryhöwärien luolaksi. Ja hänen tykönsä tuli sokeita ja ontuwia ja hän paransi heidät. Mutta koska ylimmäiset papit ja kirjanoppineet näkiwät ne ihmeet, jotka hän teki, ja kuuliwat lastien temppelisssä huutawan: Hosianna Dawidin pojalle! närkästyivät he ja sanoiwat hänelle: Kuuletkos mitä nämät sanowat? Mutta Jeesus sanoi heille: ettetö ole koskaan lukeneet: „lasten ja imewäisten suusta olet sinä itsellesi kiitoksen walmistanut.“ Math. 21. Luuk. 19.

42. Bertaus kunnikaallisista häistä.

(1. Piiton kansa, joka ensin on kutsuttu, ei tahdo tulla. 2. Papanat kutsutaan. 3. Wiimeinen vaatimus).

1. Seuraawina päiwinä opetti Jeesus temppelisssä, ja kansaa tuli aamulla warhain hänen tykönsä kuulemaan

häntä. Ja hän puhui heille vertauskilla, sanoen: taivaan valtakunta on kuninkaan kaltainen, jota valmistettiin häitä poijallensa, ja lähetti palvelijansa kutsumaan kutsutuita häihin, mutta he eivät tahtoneet tulla. Taas hän lähetti toiset palvelijat ja sanoi: sanoikaat kutsutuille: minä valmistin ateriani; minun härkäni ja syyttilääni ovat tapetut, ja kaikki ovat valmistetut; tulkaat häihin. Mutta he katsoivat ylöns, ja menivät pois, mikä pellollensa, mikä kaupallensa. Ja toiset ottivat kiinni hänen palvelijansa, räätälsivät heitä ja tappoivat heidät. Mutta koska kuningas sen kuuli, vihastui hän, ja lähetti sotaväkensä, hukutti murhamiehet ja poltti heidän kaupunkinsa.

2. Sitten sanoi kuningas palvelijoille: häät tosin ovat valmistetut, mutta kutsutut eivät olleet mahdolliset. Menkäätkä siis teitten haaroihin, ja kutsukaat häihin kaikki, jotka löydätte! Ja palvelijat menivät ulos teille ja kotoivat kaikki, jotka he löysivät, hyvät ja pahat, ja hääsäli täyttyi vieraista.

3. Mutta kun kuningas meni katsomaan vieraita, näki hän siellä yhden ihmisen, jota ei ollut vaateitettu häävaatteilla, ja hän sanoi hänelle: ystäväni kuinka sinä tulit tänne, eikä sinulla ole häävaatteita? Mutta hän vaikeni. Silloin sanoi kuningas palvelijoille: sitokaat hänen kätensä ja jalkansa ja heittäkäätkä hänet ulkonaiseen pimeyteen. Siellä on olewa itku ja hammasten kiristys. Sillä monta on kutsuttu, mutta harvat ovat valitut. Math. 22.

43. Fariseukset kiisaavat Jeesusta. Lesken ropo.

(1. Verosta keisarille. 2. Lain juurimmasta käskystä. 3. Lesken ropo.

1. Fariseukset menivät pois ja pitivät neuvoa, kuinka he Jeesuksen sanoissa kietoisivat. Ja he lähettivät hänen

tykönsä opetuslapsensa herodianein kanssa, sanoen: Mestari, me tiedämme sinun totiseksi mieheksi, ja että sinä opetat Jumalan tien totuudessa, ketään tottelematto, sillä et sinä katso ihmisten muotoa. Sano siis meille, kuinka sinä luulet, sopiiko keisarille antaa veroa, taikka ei? Mutta kun Jeesus huomasi heidän pahuutensa, sanoi hän: miksi te, ulkokullatut, kiusaatte minua? Osoittakaaat minulle veroraha. Ja he antoivat hänelle verorahan. Hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuva ja päällekirjoitus? He sanoivat: keisarin. Niin hän sanoi heille: antakaaat keisarille, jotka keisarin ovat, ja Jumalalle, jotka Jumalan ovat. Kun he tämän kuuluivat, ihmettelivät he, ja luopuivat hänestä ja menivät pois.

2. Senjälkeen tynyi eräs fariseus, joka oli lain oppinut, häneltä kiusaten häntä, ja sanoi: Mestari, mikä on suurin käsky laissa? Hän sanoi: „sinun pitää rakastaman Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sinun sydämestäsi ja kaikesta sinun sielustasi ja kaikesta sinun mielestäsi.“ Tämä on ensimmäinen ja suurin käsky. Toinen on tämän kaltainen: „sinun pitää rakastaman lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.“ Näissä kahdessa käskyssä koko laki ja profetat riippuvat. Sikä lukeaan tohtinut häneltä sitten enempää tynyä.

3. Sitte asettui Jeesus istumaan uhriarkun kohdalle ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhriarkkuun. Ja moni rikas pani paljon. Niin tuli eräs köyhä leski ja pani kaikki ropoa. Silloin kutsui hän opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille: totisesti minä sanon teille: tämä köyhä leski pani enemmän uhriarkkuun, kuin kaikki toiset, jotka sinne paniivat. Sillä he ovat kaikki panneet siitä, joka heille oli liakki, mutta tämä köyhyydessään pani kaiken mitä hänellä oli. Math. 22. Mark. 12.

44. Vertaus kymmenestä neitsestä.

Kun Jeesus viimeisen kerran lähti temppelistä, meni hän **Dijhmäelle**. Ja kun hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä ja kysyivät häneltä hänen tulemisestansa ja maailman lopusta. Ja hän opetti heitä vertausten kautta. Silloin sanoi hän myös tämän vertausen:

Silloin on taivaan valtakunta olewa kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja menivät ylkää vastaan. Mutta wiisi heistä oli wiisasta, ja wiisi tyhmää. Tyhmät ottivat lamppunsa, eivätkä ottaneet öljyä myötänsä; mutta wiisaat ottivat öljyä astioihinsa, ynnä lamppunsa myötänsä. Kun ylkä wiiphi, tulivat he kaikki uneliaiksi ja nukkuiwat. Mutta puoliyön aikana tuli huuto: katso, ylkä tulee. Menkää ulos häntä vastaan. Silloin nousiwat kaikki neitseet ylös ja valmistiwat lamppunsa. Mutta tyhmät sanoiwat wiisaille: antakaat meille öljyistäne, sillä meidän lamppumme sammuwat. Niin wiisaat wastasiwat: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi, waan menkää enemmän niitten tykö, jotka myyvät, ja ostakaat itsellenne. Mutta heidän mennessään ostamaan, tuli ylkä, ja ne, jotka walmiit oliwat, meniwät hänen kanssaan häihin, ja owi suljettiin. Wiimein tuliwat ne toisetkin neitseet ja sanoiwat: Herra, Herra, awaa meille! Mutta hän wastasi ja sanoi: totisesti minä sanon teille, minä en tunne teitä. **Walwo-
kaat sentähden, sillä ette tiedä päiwää, ettekä hetkeä.**
Math. 25.

45. Vertaus uskottuista leiwistöistä.

(1. Sjüntä jataa tawaransa palwelijoittensa kesken. 2. Sjüntä laskee lufua palwelijoittensa kanssa).

1. Toisen wertauksen sanoi Jeesus myös heille: tullessansa kohtelee Ihmisen Poika ihmisiä, niinkuin eräs mies, joka matkusti kauppa, ja kutsui palwelijansa, ja antoi heille tawaransa; yhdelle hän antoi wiisi leiwiskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, kullekin kytynsä mukaan, ja matkusti kohta pois. Se palwelija, joka oli saanut wiisi leiwiskää, meni ja teki niillä kauppa, ja voitti toiset wiisi leiwiskää. Myöskin se, joka oli saanut kaksi, voitti niillä toiset kaksi. Mutta, joka yhden oli saanut, meni pois ja laiwoi maahan tuopan ja kätti sinne herransa rahat.

2. Piittän ajan perästä tuli niitten palwelijain herra ja laski lufua heidän kanssansa. Niin tuli se, joka oli saanut wiisi leiwiskää, ja toi toiset wiisi leiwiskää ja sanoi: Herra, wiisi leiwiskää minulle annoit, katso, toiset wiisi leiwiskää olen niillä woittanut. Silloin sanoi hänen herransa hänelle: hywin, sinä hywä ja uskollinen palwelija, vähässä olit sinä uskollinen, minä sinulle paljon uskon. Mene Herrasi iloon. Tuli myös se palwelija, joka oli saanut kaksi leiwiskää, ja sanoi: Herra, kaksi leiwiskää minulle annoit, katso, toiset kaksi olen niillä woittanut. Hänen Herransa sanoi hänelle: hywin sinä hywä ja uskollinen palwelija, vähässä olit sinä uskollinen, minä sinulle paljon uskon. Mene Herrasi iloon. Niin tuli sekin, joka oli saanut yhden leiwiskän, ja sanoi: Herra minä tiesin sinun kowaksi mieheksi, joka niitat siitä, johonka et kylvännyt, ja koot siitä, johonka et hajoittanut; minä peloissani menin ja kättin leiwiskäsi maahan. Katso, tässä on oma si. Mutta hänen Herransa wastasi ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska palwelija, tiesitkös minun siitä niittävän, johonka en kyl-

wänyyt, ja sieltä kokoowan, johonka en hajoittanut? Sinun olisi siis pitänyt antaa minun rahani vaihtajille, niin että tultuani olisin saanut omani takaisin kassuun kanssa.

Ottakaat siis häneltä se leiwiskä, ja antakaat sille, jolla on kymmenen leiwiskää. Sillä jokaisella, jolla on, pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllin oleman, mutta jolla ei ole, häneltä otetaan pois sekin, kuin hänellä on. Ja heittäkää se kielwotoin palvelija ulkonaiseen pimenteen. Siellä on olewa itku ja hammasten kiristys. Math. 25.

46. Wiimeisestä tuomioista.

(1. Wanhurskasten tuomio. 2. Sumalattomien tuomio).

1. Jeesus sanoi opetuslapsillensa: kun Ihmisen Poika tulee kunniasansa, ja taikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella, ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat. Ja hän eroittaa toiset toisistansa, niin kuin paimen eroittaa lampaat wuohista. Ja lampaat hän asettaa oikealle puolellensa, mutta wuohet wasemmalle puolellensa. Silloin kuningas sanoo niille, jotka hänen oikealla puolellansa ovat: tulkaat minun isäni siunatut, ja omistakaat se waltakunta, joka teille on walmistettu maailman alusta. Sillä minä isofin, ja te ruofitte minun; minä janofin, ja te juotitte minun; minä olin muukalainen, ja te minun huoneeseen otitte; alaston, ja te waatetitte minun, sairas, ja te läwitte minun tylönäni, minä olin wankina, ja te tulitte minun tylöni. Silloin wanhurskaat wastaawat hänelle ja sanowat: Herra, koska me näimme sinun isoowan ja ruofimme sinua, taikka janoowan, ja annoimme sinun juoda? Mutta koska me näimme sinun muukalaisena, ja otimme sinun huoneeseen, taikka alastomana, ja waatetimme sinua? Ja koska me näimme sinun sairaana, taikka wan-

fina ja tulimme sinun tykösi? Niin vastaa kuningas ja sanoo heille: Totisesti sanon minä teille: sen, kuin te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä minun veljistäni, sen te teitte minulle.

2. Silloin kuningas myös sanoo vasemmassa puolellansa oleville: mentäkää pois minun tyköäni, te kirotut, siihen ijankaikkiseen tuleen, joka valmistettu on perfeleelle ja hänen enkeleillensä! Sillä minä isofin, ettekä te minua ruokkineet; minä janoisin, ettekä te minua juottaneet. Minä olin muukalainen, ettekä minua huoneeseen ottaneet, alaston ettekä minua vaatettaneet, sairas ja wanfina, ettekä tulleet minun tyköni. Silloin hekin vastaavat ja sanovat: Herra, koska me näimme sinun isoowan, taikka janoowan, taikka muukalaisena, taikka alastomana, taikka sairaana, emmekä sinua palvelleet? Mutta hän vastaa heille: totisesti sanon minä teille: mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle. Ja niitten pitää menemän ijankaikkiseen waiwaan, mutta wanhurstaat ijankaikkiseen elämään. Math. 25.

IV. Jesuksen kärsiminen ja kuolema.

47. Judas päättää pettää Jesuksen.

Rahta päivää ennen pääsiäistä kokoontuivat ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja kansan wanhimmat ylimmäisen papin **Kaifaksen** saliin ja pitivät neuwoa, miten he Jesuksen kawaluudella kiinni ottaisivat ja tappaisivat hänen. Mutta he sanoivat: ei juhlapäivänä, ettei kansassa syntynisi meteliä. Mutta saatana meni Judas Iskariottiin, joka oli yksi kahdestatoista opetuslapsesta. Hän meni pois

ja puhui ylimmäisille papeille, sanoen: mitä te tahdotte minulle antaa, että minä hänen teille pettäisin? Ja he iloitsivat ja lupasivat hänelle kolmekymmentä hopeapenninkiä. Siitä ajasta alkaen etsi hän soveliaista tilaisuutta pettääkseen häntä. Math. 26. Mark. 14.

48. Jeesus asettaa pyhän ehtoollisen.

(1. Jeesus pesee opetuslastensa jalat. 2. Jeesus asettaa pyhän ehtoollisen. 3. Jeesus osottaa kuka hänen on pettävä).

1. Ensimmäisenä makean leivän päivänä, jolloin pääsiäislammas teurastettiin, lähetti Jeesus kaksi opetuslastansa ja sanoi heille: menkää kaupunkiin ja valmistakaat meille pääsiäislammas. Ja he menivät ja tekivät niin kuin Jeesus oli heitä käskenyt. Ja koska ehto joutui, tuli Jeesus ja istui pöytään niitten kahdentoista kanssa. Heidän aterioidessaan nousi hän ja riisui vaatteensa, otti liinaisen ja wyötti itsensä sillä. Sitten pani hän wettä maljaan ja rupesti pesemään opetuslapsiensa jalkoja ja kuivasi ne sillä liinaisella, jolla hän oli wyötetty. Kun hän oli pesnyt heidän jalkansa ja ottanut vaatteensa, istui hän taas ja sanoi heille: tiedättekö, mitä olen teille tehnyt? Te kutsutte minua MeSTARIKSI ja HerrAKSI, ja te sanotte oikein; sillä minä se olen. Jos nyt minä, joka olen Herra ja MeSTARI, olen teidän jalkanne pesnyt, niin pitää teidänkin toinen toisenne jalat pesemän. Sillä minä annoin teille esikuvan, että tekin niin tekisitte, kuin minä tein teille.

2. Ja heidän syödessään otti Jeesus leivän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: ottakaat ja syökää! Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkää minun muistokseni! Samoin otti hän myöskin kalkin, kiitti, antoi opetuslapsillensa ja sanoi: ottakaat ja juokaat tästä kaikki!

Tämä kalffi on se uusi testamentti minun weressäni, joka teidän edestänne wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi. Niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni!

3. Kun Jesus vielä aterioitsi opetuslastensa kanssa, sanoi hän: totisesti sanon minä teille: yksi teistä on minun pettävä. Silloin katsoivat opetuslapset toinen toisiinsa epä-tietoisina kenestä hän puhui, ja jokainen heistä rupesti kysymään hänneltä: Herra, liehenkö minä se? Jesus wastasi: Ihmisen Poika menee pois, niikuin hänestä kirjoitettu on; mutta woi sitä ihmistä, jonka lautta Ihmisen poika petetään! Parempi olisi sille ihmiselle ollut, ettei hän olisi syntynytään. Ja Johannes istui pöydässä Jesuksen wiersessä. Pietari wiittasi hänelle, että hän kysyisi, kuka se olisi, josta Jesus puhui. Silloin Johannes nojasi Jesuksen rintaa vastaan ja sanoi hänelle: Herra, kuka se on? Jesus wastasi: se on se, jolle minä kastetun palan annan. Ja kastettuansa leiwän, antoi hän sen Judas Iskariotille. Kun hän oli ottanut sen palan, meni hän kohta ulos; ja nö oli. Joh. 13. Math. 26. Luuk. 22. 1 Kor. 11.

49. Jesuksen hywästäjättö puhe opetuslapsillensa ennen kärsimistään.

(1. Jesus lupaa Pyhän Hengen. 2. Opetuslapsien ahdistus maailmassa. 3. Rukous Jesuksen nimesä. 4. Jesus rukooile ylimmäispapillisen rukouksensa. 5. Jesus ennustaa Pietarin kieltämisestä).

1. Jesus puhui opetuslapsillensa monta lohdutuksen sanaa wiimeisenä iltana ennen kärsimistään. Wuun muassa sanoi hän: älköön teidän sydämenne murheellinen olko. Uskokaat Jumalaan ja uskokaat minuun. Isäni huoneessa on monta asuin-sijaa; jos ei niin olisi, olisin minä sen teille

sanonut. — Jos te minua rakastatte, niin pitääkää minun kästyni. Ja minä olen rukoilewa isää, ja hän antaa teille toisen Lohduttajan, että hän kanssanne olisi ijankaikkisesti; totuuden Hengen, jota ei maailma taida ottaa vastaan, sillä se ei näe häntä, eikä tunne häntä. Ja kun Lohduttaja tulee, jonka minä teille Isältä lähetän, totuuden Hengi, joka Isästä lähtee, hän on todistawa minusta. — Teille on tarpeellista, että minä menen pois, sillä jollen minä mene pois, ei tule Lohduttaja teille, mutta kun minä menen pois, lähetän minä hänen teille.

2. Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkää, että se vihasi minua ennen teitä. Jos he minua wainosivat, niin he teitäkin wainoovat. Näitä olen minä teille puhunut, ettette pahenisi. He sulkevat teidät pois seurakunnan yhteydestä, ja aika tulee, että jokainen, joka teidät tappaa, luulee tekewänsä Jumalalle palveluksen.

3. Totisesti totisesti sanon minä teille: mitä ikänä te anotte isältä minun nimeeni, sen hän antaa teille. Tähän asti ette te ole anoneet mitään minun nimeeni. Rukoilkaat niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen.

4. Sittenkuin Jeesus oli puhunut nämä sanat, nosti hän silmänsä taivasta kohti ja rukoili Isäänsä itsensä ja opetuslastensa sekä kaikkien niitten puolesta, jotka heidän sanainsa kautta uskowat häneen.

5. Sitten meni Jeesus **Ridron** ojan yli **Getsemanen** yrittitarhaan. Matkalla puhui hän opetuslapsillensa: tänä yönä te kaikki pahenette minuun, sillä kirjoitettu on: „minä yön paimenta, ja lampaat laumasta pitää hajoitettaman.“ Mutta sittenkuin minä olen nousnut ylös, käyn minä edelläne Galileaan. Pietari sanoi hänelle: jos vielä kaikki sinuun pahenisi! en minä ikänä luowu. Jeesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennenkuin kullo kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Pietari sanoi hänelle: ja waikka minun pitäisi sinun kanssasi kuoleman,

en kiellä minä sinua. Niin sanoivat myös kaikki opetuslapset. Joh. 14—17. Math. 26.

50. Jeesus Getsemanessa.

(1. Jeesuksen sielunkamppailu yrttitarhassa. 2. Jeesus otetaan kiinni).

1. Kun Jeesus tuli Getsemaneen opetuslastensa kanssa, sanoi hän heille: istukaat täällä niinkauvan kuin minä menen ja rukoilen. Ja hän otti Pietarin, Jakobin ja Johanneksen kanssansa, ja rupeesi murehtimaan ja wapisemaan. Niin Jeesus sanoi heille: minun sieluni on suuresti murheissaan kuolemaan asti; olkaat tässä ja walwokaat kanssani! Ja hän meni wähän edemmäksi, lankefi kaswoillensa ja rukoili, sanoen: Isäni, jos mahdollista on, menköön pois minulta tämä kalkki! Ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, waan niinkuin sinä. Ja hän tuli opetuslastensa tykö ja löysi heidät makaamassa, ja hän sanoi Pietarille: ettetkö te woineet yhtä ainoata hetkeä walwoa kanssani? Walwokaat ja rukoilkaat ettette kiusaukseen lankeisi! Henki tosin on altis, mutta liha on heikko. Taas hän meni toisen kerran ja rukoili, sanoen: Isäni jollei tämä kalkki taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtuoon sinun tahtosi. Ja hän tuli ja löysi taas heidät makaamassa, sillä heidän silmänsä olivat raskaat. Hän antoi heidän olla, ja meni taas ja rukoili kolmannen kerran, sanoen samat sanat. Niin enkeli taiwaasta ilmes-tyi hänelle, ja wahwisti häntä. Ja kun hän oli sangen suuressa ahdistuksessa, rukoili hän hartaammin, ja hänen hikensä oli niinkuin werenpisarat, jotka putosiwat maan päälle. Sitten tuli hän opetuslastensa tykö ja sanoi heille: maattaat nyt ja sewatkäät! Katso, hetki on lähellä, ja Ihmisen Poika annetaan ylönn syntisten käsiin. Nouskaat, käykäämme; katso, se lähestyy, joka minun pettää.

2. Hänen vielä puhuessaan tuli Judas yksi kahdestatoista, ja hänen kanssaan suuri väkijoukko tulijoilla, miekoilla ja sauvoilla ylimmäisten pappien, kirjanoppineitten ja kansan vanhimpien lähettäminä. Ja Judas oli antanut heille merkin, sanoen: se, jolle minä suuta annan, on hän, ottakaa hänet kiinni. Kohta astui hän Jeesuksen eteen ja sanoi: terve Rabbi, ja hän suuteli häntä. Niin Jeesus sanoi hänelle: ystäväni, mitä warten täällä olet? Suun antamisellako sinä Ihmisen Pojan petät? Silloin ottiwat he Jeesuksen kiinni, sitoiwat hänet ja weiwät hänen ensin Hannaksen ja sitten ylimmäisen papin Kaisaksen tykö. Ja kaikki opetuslapset jättiwät hänen ja pakeniwat. Math. 26. Luuk. 22. Mark. 14.

51. Jeesus Kaisaksen ja suuren raadin edessä. Judasaksen loppu.

(1. Suutalaisten wiranomaiset tuomitsewat Jeesuksen. 2. Pietari kieltää Jeesuksen. 3. Judaksen loppu).

1. Jeesus wiettiin sidottuna ylimmäisen papin Kaisaksen tykö, johon kirjanoppineet ja vanhimmat ja ylimmäiset papit oliwat kokoontuneet. Ja koko raati etsi wäärää todistusta Jeesusta vastaan saadaakseen tappa hänet, mutta he eiwät löytäneet. Silloin nousi ylimmäinen pappi ja sanoi Jeesukselle: minä wannotan sinua elävän Jumalan kautta, ettäs sanot meille, oletko sinä Kristus Jumalan poika. Jeesus wastasi: sinäpä sen sanoit, kuitentkin sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän Ihmisen Pojan istuwan woiman oikealla puolella, ja tulewan taiwaan pilwissä. Silloin repäsi ylimmäinen pappi waatteensa ja sanoi: mitä enää todistajia tarwitsemme? Katso, nyt kuullette hänen pilkkansa. Mitä te luulette? Mutta he wastasiwat kaikki ja sanoiwat: hän on kuolemaan wikapää. Ja

ne, jotka Jeesusta kiinni pitivät, rupeivät pilkkaamaan häntä ja lykkivät hänen päällensä, peittivät hänen kaswonsa ja löivät häntä nyrkillä ja sanoivat hänelle: ennusta meille, Kristus, kuka sinua löi! Ja niin pian kuin päivä tuli, kokoontui koko suuri raati, ja he tuomitsivat hänen kuolemaan.

2. Kun he, jotka olivat ottaneet Jeesuksen kiinni, weivät hänen pois, seurasi Pietari taampana aina ylimmeisen papin asunnolle asti, nähdäkseen mitä hänelle tapahtuisi. Ja kun hän tuli pihaan, istui hän palvelijain sekaan ja lämmitteli walkean tykönä. Silloin tuli yksi piika hänen tykönsä ja sanoi: sinäkin olit Jeesuksen kanssa Galileasta. Mutta hän kielsi kaikkien edessä ja sanoi: minä en tiedä mitä sinä sanot. Ja pian tämän jälkeen näki hänen toinen piika ja sanoi siellä olewille: tämäkin on yksi heistä. Pietari kielsi taas. Mutta hetken perästä tulivat ne, jotka siellä seisoiwat ja sanoiwat Pietarille: totisesti olet sinäkin yksi heistä, sillä sinun kielimurteesikin sinun ilmoittaa. Niin hän rupefi itseään sadattelemaan ja wannomaan ja sanoi: en tunne sitä ihmistä. Ja kohta kukko lauloi. Ja Herra kääntyi ja katsoi Pietariin. Silloin Pietari muisti Herran sanat, kun hän hänelle sanoi: ennenkuin kukko kahdesti laulaa, niin sinä kolmasti minun kiellät. Ja Pietari meni ulos ja itki katterasti.

3. Kun Judas näki, että Jeesus oli kuolemaan tuomittu, katui hän, ja wei takaisin ne kolmekymmentä hopeapenninkiä ylimmäisille papeille ja wanhimille ja sanoi: minä olen syntiä tehnyt, kun petin wiattoman weren. He wastasiwat: mitä meidän siihen tulee? Katso itseäsi. Ja hän heitti hopeapeningit temppeliin, lähti sieltä, meni pois ja hirtti itsensä. Mutta ylimmäiset papit ottiwat hopeapeningit ja sanoiwat: ei näitä sowi panna uhriarckkuun, sillä nämä owat weren hinta. Ja kun he olivat neuwo-

telleet, ostivat he niillä samenvälajan pellon, vierasten hautaamispaikaksi. Math. 26, 27. Mark. 14. Luuk. 22. Joh. 18.

52. Jeesus Pilatuksen ja Herodeksen edessä.

(1. Pilatus tutkii Jeesusta. 2. Jeesus Herodeksen edessä. 3. Pilatus koettaa vapauttaa Jeesuksen. 4. Pilatus tuomitsee Jeesuksen).

1. Jeesus vietiin sidottuna ylimmäisen papin talosta roomalaisen maaherran Pontius Pilatuksen tykö. Mutta juutalaiset itse eivät menneet maaherran asuntoon, etteivät he itseään saastuttaisi, vaan voisivat syödä pääsiäislampaan. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönsä ja sanoi: mitä kannetta teillä on tätä miestä vastaan. He vastasivat: hän wietelee kansaa, kieltää keisarille weroa maksamasta ja sanoo olevansa kuningas, Kristus. Silloin Pilatus meni sisään oikeussaliin ja sanoi Jeesukselle: oletko sinä juutalaisten kuningas? Jeesus vastasi: ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta. Jos minun waltakuntani olisi tästä maailmasta, niin tyllä minun palvelijani olisivat sotineet minun puolestani, etten minä olisi joutunut yllön annettuna juutalaisille. Niin Pilatus sanoi: sinähän siis olet kuningas? Jeesus vastasi: sinäpä sen sanoit, minä olen kuningas; sitä warten olen minä syntynyt ja sitä warten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Soikainen, joka totuudessa on, hän kuulee minun ääneni. Pilatus sanoi hänelle: Mikä on totuus? Ja kun hän tämän oli sanonut, meni hän taas ulos juutalaisten tykö ja sanoi: minä en löydä yhtään syytä hänessä. Mutta he kiivas-
tuiwat ja sanoivat: hän lehoittaa kansaa, opettaen koko maassa, Galileasta tänne asti.

2. Kun Pilatus kuuli Galileaa mainittowan ja huomasi Jeesuksen olewan galilealaisen, lähetti hän hänet He-

rodoksen tykö, joka oli silloin Jerusalemissa. Kun Herodes näki Jesuksen, ihastui hän, sillä hän toivoi nyt näkewänsä Jesuksen tekewän jonkun ihmeen. Ja hän kyseli häneltä monia asioita, mutta Jeesus ei vastanut hänelle mitään. Silloin Herodes ja hänen sotamiehensä rupešivat häntä pilkkaamaan, pukiwat hänen yllensä valkoiset waatteet ja lähettiwät hänet takaisin Pilatuksen tykö. Sinä päivänä tuliwat Pilatus ja Herodes ystäwiksi, sillä he oliwat ennen olleet vihamiehet keskenänsä.

3. Kun ylimmäiset papit, waltamiehet ja kansa oliwat jälleen kokoontuneet Pilatuksen tykö, sanoi hän heille: katso, minä en ole löytänyt mitään syytä tässä mieheessä, joka ansaitti kuoleman, eikä myös Herodeskaan. — Mutta maaherralla oli juhlapäivänä tapana päästää yksi wanki wapaaksi, kenenkä kansa tahtoi. Ja heillä oli silloin kuuluisa wanki sidottuna, nimeltä Barabbas, joka oli kapinan ja miestapon tähden wankuteen heitetty. Pilatus sanoi nyt kansalle: kummanko te tahdotte, että minä teille wapaaksi päästän, Barrabaan taikka Jesuksen, jota kutsutaan Kristukseksi? He sanoiwat: Barabbaan. Silloin sanoi Pilatus: mitä minun siis pitää tekemän Jesukselle? He huusiwat: ristiinnaulitse hänet! Pilatus sanoi heille: mitä pahaa hän on tehnyt? Mutta he huusiwat suurella äänellä: ristiinnaulitse hänet. Kun Pilatus näki, ettei hän mitään woinut tehdä, waan että pauhina eneni, otti hän wettä ja pesi kätensä kansan nähden ja sanoi: wiaton olen minä tämän wanhurskaan miehen wereen. Katsokaat itseänne. Ja kaikki kansa wastasi ja sanoi: hänen werensä tulkoon meidän päällemme ja meidän lastemme päälle. Silloin päästi Pilatus heille Barabbaan, mutta Jesuksen otti hän ja ruoskitutti hänen. Ja sotamiehet wäänsiwät orjantappuroista kruunun ja paniwat sen hänen päähänsä, pukiwat hänen purppuraiseen kaapuun, notkistiwat polwiansa hänen edessään ja sanoiwat: terve juutalaisten kuningas! Ja he syl-

kiwät hänen päällensä, ja löiwät häntä päähän. Ja he weiwät Jesuksen ulos, ja hänellä oli orjantappura kruunu ja purppurainen kaapu, ja Pilatus sanoi kansalle: katso ihmistä. Mutta he huusivat: ristiinnaulitse, ristiinnaulitse. Pilatus sanoi: ottakaat te hänet ja ristiinnaulittakaat, sillä en hänessä löydä yhtään rikosta. Juutalaiset vastasivat: meillä on laki, ja meidän lakimme mukaan pitää hänen kuoleman, sillä hän on tehnyt itsensä Jumalan Pojaksi. Kun Pilatus tämän kuuli, pelkäsi hän vielä enemmän, meni oikeusfaliin ja sanoi Jesukselle: mistä sinä olet? Mutta Jesus ei vastannut hänelle. Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle puhu? Etkös tiedä että minulla on valta päästää sinut wapaaksi, ja minulla on valta riistiin nauhlita sinut? Jesus vastasi: sinulla ei ole yhtään valtaa minua vastaan, jos ei sitä olisi sinulle ylhäältä annettu. Senjälkeen koetti Pilatus wapauttaa hänen, mutta juutalaiset huusivat: jos hänen päästät wapaaksi, niin et ole keisarin ystävä. Jokainen, joka itsensä tekee kuninkaaksi, on keisaria vastaan.

4. Kun Pilatus tämän puheen kuuli, wei hän Jesuksen ulos, ja istui tuomio-istuimelle ja sanoi juutalaisille: katso teidän kuninkaanne! Mutta he huusivat: pois, pois, ristiinnaulitse hänet. Silloin antoi hän heille Jesuksen ristiinnaulittavaksi. Math. 27. Mark. 15. Luuk. 22, 23. Joh. 18, 19.

53. Jesus ristillä.

(1. Jesus wiedään Golgatalle. 2. Jesus nauhlitaan ristiin. 3. Jesuksen viholliset pilkkaawat häntä. 4. Kahden pahantekijän erilainen käyös. 5. Jesuksen lähimmät ystävät ristin juurella. 6. Jesuksen viimeinen kamppailu ja kuolema ristillä. 7. Tapahumat Jesuksen kuollessa).

1. Kun sotamiehet olivat pilkanneet Jesusta, riisuiwat he häneltä purppuraisen kaapun ja puhiwat hänen omiin

waatteisiinsa, ja weiwäl hänen pois ristiin naulittawaksi. Ja hän kantoi ristiänsä. Mutta tiellä kohtasivat he erään miehen, nimeltä Simon, joka oli Kyrenestä kotoisin ja tuli mainiolta. Hänen hartioollensa panivat he ristin, että hän kantaisi sitä Kristuksen jäljessä. Ja Jeesusta seurasi suuri joukko kansaa ja waimoja, jotka itkivät ja walittivat. Niin Jeesus kääntyi heidän puoleensa ja sanoi: te Jerusalemin tyttäret, älkääät minua itkekö, waan itkekääät itseänne ja lapsianne. Sillä, jos he tämän tekewät tuoreessa puussa, mitä fritte kuiwassa tapahtuu?

2. Kun he tulivat paikalle, jonka nimi on Golgata, se merkitsee pääkalvon paikka, antoivat he hänelle juotawaksi etikkaa, sapella sekotettua, ja kun hän oli maistanut sitä, ei hän tahtonut juoda. Ja he ristiinnaulitsivat hänen siellä ja kaffi pahantekijää hänen kanssaan, toisen oikealle ja toisen wasemmalle puolelle. Niin Jeesus sanoi: **Siä, anna heille anteeksi, sillä eiwät he tiedä, mitä he tekewät.** Ja Pilatus kirjoitti päällekirjoituksen, ja pani sen ristin päälle, ja se oli näin kirjoitettu: Jeesus nazarealainen, juutalaisten kuningas.

3. Ja ohitsekäwijät pilkkasivat Jeesusta, wääntelivät päätänsä ja sanoivat: sinä, joka temppelin maahan jaotat, ja kolmantena päivänä rakennat ylös, auta itseäsi. Jos sinä olet Jumalan poika, niin astu alas rivistä. Niin myös ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja kansan wanhimmat pilkkasivat häntä ja sanoivat: muita hän auttoi; itseänsä ei hän woi auttaa. Jos hän on Israelin kuningas, niin astufoon nyt alas rivistä, ja me uskomme häneen.

4. Myöskin toinen ristiin ripustetuista pahantekijöistä pilkkasi häntä ja sanoi: jos sinä olet Kristus, niin auta itseäsi ja meitä. Mutta toinen nuhteli häntä ja sanoi: etkö sinäkään Jumalaa pelkää, kun olet samassa rangaistuksessa? Me saamme töittemme ansion jälkeen, mutta

ei tämä mitään pahaa tehnyt. Ja hän sanoi Jeesukselle: Herra, muista minua kun sinä tulet waltakuntaasi. Jeesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä päivänä olet sinä kanssasi paradisiissa.

5. Mutta Jeesuksen ristin tykönä seisoi hänen äitinsä, ja hänen äitinsä sisar, **Maria, Kleofaan waimo ja Maria Magdalena.** Kun Jeesus näki äitinsä ja opetuslapsensa, jota hän rakasti, seisowan hänen wieresään, sanoi hän äidillensä: **waimo katso poikaasi!** Sitte sanoi hän opetuslapselle: **katso äitiäsi!** Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi hänen kotiin tykönsä.

6. Mutta kuudennesta hetkestä hamaan yhdeksänteen hetkeen asti oli pimeä koko maassa. Ja lähes yhdeksännellä hetkellä huusi Jeesus korkealla äänellä ja sanoi: minun Jumalani, minun Jumalani, miksi minun ylönnannoit? Sitte hän sanoi: minä janoon. Ja siellä oli astia täytetty etikalla. Ja he täyttiwät sienen etikalla, asettiwat sen ruowon päähän ja paniwat sen hänen suunsa eteen. Kun Jeesus oli etikkaa ottanut, sanoi hän: se on täytetty. Ja Jeesus huusi taas korkealla äänellä ja sanoi: Siä, sinun käsiisi annan minä henkeni. Ja kun hän oli sen sanonut kallisti hän päänsä ja antoi henkensä.

7. Ja katso, temppelein esiwaate repesi kahtia ylhäältä alas asti, ja maa järjisi ja kalliot halkesiwat, ja haudat aukeniwat, ja monta pyhään ruumista, jotka kuolleet olivat, nousi ylös ja lähtiwät ulos haudoistaan, hänen ylösnousemisen jälkeen, meniwät pyhään kaupunkiin ja ilmestyiwät monelle. Mutta kun sadanpäämies, ja ne, jotka hänen kanssaan olivat Jeesusta wartioitsemassa, kuuliwat maan järinän ja näkiwät, mitä oli tapahtunut, pelkäsiwät he suuresti ja sanoiwat: totisesti on tämä Jumalan Woika. Ja kaikki, jotka olivat tulleet katselemaan, mitä tapahtuman piti, löiwät rintoihinsa ja palasiwat kotiinsa. Math. 27. Mark. 15. Luuk. 23. Joh. 19.

54. Jeesuksen hautaaminen.

(1. Jeesuksen tykö lävistetään. 2. Jeesuksen ystävätkä hautaavat hänen. 3. Hautaa vartioidaan):

1. Koska seuraavana päivänä oli suuri sabbatin päivä, eikä ruumiit saaneet silloin ristiillä riippua, menivät juutalaiset Pilatuksen tykö ja pyysivät, että ristiinnaulittujen luut rikottaisiin, ja ruumiit otettaisiin alas. Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat ensimmäisen luut ja toisen luut, jotka hänen kanssaan olivat ristiin naulitut. Mutta kun he tulivat Jeesuksen tykö ja näkivät hänen jo kuolleen, eivät he hänen luitansa rikkoneet, vaan yksi sotamiehistä avasi hänen tykönsä keihäöllä, josta kohta vuoti veri ja vesi.

2. Kun ehto tuli, tuli eräs rikas mies **Arimateasta**, nimeltä **Josef**, armossa pidetty raatiherra, joka oli Jeesuksen salainen opetuslapsi, ja pyysi Pilatukselta Jeesuksen ruumiista. Ja kun Pilatus sai tietää Jeesuksen jo kuolleen, käski hän heitä antamaan ruumiin Josefille. Tuli myös **Nikodemus**, joka yöllä oli ensin ollut Jeesuksen tykönä, ja toi sekoitettua mirhamia ja aloeta. Niin he ottivat Jeesuksen ruumiin ja käärivät sen liinaiseen vaatteeseen hyvän hajuiusten yrttien kanssa ja panivat hänen Josefin uuteen hautaan, joka oli kallioon hakattu. Ja he vierittivät suuren kiven haudan ovelle ja menivät pois.

3. Seuraavana päivänä tulivat ylimmäiset papit ja fariseukset Pilatuksen tykö ja sanoivat: Herra, me muistamme sen wiettelijän sanoneen eläisjään: kolmen päivän perästä minä nousen ylös. Käste siis vartioida hautaa kolmanteen päivään asti, etteivät hänen opetuslapsensa tulisi yöllä ja warastaisi häntä ja sanoisi kansalle: hän nousi kuolleista, ja niin jälkimmäinen willitys tulee pahemmaksi kuin ensimmäinen. Pilatus sanoi heille: teillä on wartiat.

Menkäät ja wartioitkaat niinkuin parhaiten taidatte! Niin he menivät pois, asettivat haudalle wartian ja lufitsivat kiven finetillä. Math. 27. Mark. 15. Luuf. 23. Joh. 19.

V. Jesuksen ylösnouseminen ja tawaaseen astuminen.

55. Jesuksen ylösnouseminen.

Sabbatin lopulla, kun wiikon ensimmäinen päivä oli walkenemaisillaan, tapahtui suuri maanjäristys, sillä Herran enkeli astui alas tawaasta, tuli ja wieritti kiven haudan owelta ja istui sen päälle. Ja hän oli nähä niinkuin pitkäisen tuli, ja hänen waatteensa olivat walkeat kuin lumi. Ja wartiat, nähdeskään hänen, wapisivat pelosta ja olivat niinkuin kuolleet. Ja muutamat heistä tulivat kaupunkiin ja ilmoittivat ylimmäisille papeille kaikki, mitä oli tapahtunut. Niin he kokoontuivat wanhimpien kanssa ja neuwottelivat ja antoivat wartioille suuren summan rahaa ja käskivät heitä sanomaan, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä ja warastivat Jesuksen ruumiin. Ja wartiat ottivat rahat, ja tekivät niinkuin heitä oli neuwottu.

Warhain aamulla samana päivänä tuli Maria Magdalena muutamien muitten waimojen kanssa haudalle, kantaen hywän hajuisia woiteita, woidellaksensa niillä Jesuksen ruumista. Ja kun he tulivat haudalle, löysivät he kiven wieritetynä pois haudan owelta, mutta Herran Jesuksen ruumista eivät he löytäneet. Niin Maria Magdalena juoksi

pois ja ilmoitti sen Pietarille ja Johannekselle. Mutta ne toiset waimot menivät sijalle hautaan ja näkivät siellä erään nuorukaisen istuvan oikealla puolella, puettuna valkoiseen pitkään vaatteeseen; ja he hämmästyivät. Mutta hän sanoi heille: älkää hämmästykö! Te etsitte Jesusta, jota oli ristinnaulittu. Hän ei ole täällä, sillä hän nousi ylös, niin kuin hän sanonut oli. Menkää pian ja sanokaat hänen opetuslapsilleen ja Pietarille, että hän on kuolleista nousut ylös. Ja katso, hän käy teidän edellänne Galileaan, siellä saatte te hänen nähdä. Ja he lähtivät heti haudalta suurella pelolla ja ilolla, ja juoksivat ilmoittamaan sitä hänen opetuslapsilleensa.

Kun Maria Magdalena oli ilmoittanut Pietarille ja Johannekselle, ettei Herran ruumista enää ollut haudassa, tulivat he kiirehtien haudalle ja näkivät käärikiinat siellä ja hikiliinan, joka oli ollut Jesuksen pään ympäri, erinänsä käärittynä. Kun he olivat tämän nähneet, menivät he takaisin kotiinsa. Math. 28. Mark. 16. Luuk. 24. Joh. 20.

56. Jeesus ilmestyy Maria Magdalenalle.

Maria Magdalena, joka oli palannut haudalle, seisoi ulkona haudan edessä ja itki. Ja hän kumartui nähdäkseen häntä hautaan, ja katso, kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istui siellä, toinen pään puolella, ja toinen jalkain puolella, siinä jossa Jesuksen ruumis oli ollut. Ja he sanoivat hänelle: waimo mitä sinä itket? Hän sanoi heille: he ovat ottaneet minun Herrani pois, enkä minä tiedä, mihinlä he ovat hänen panneet. Ja kun hän oli nämät sanonut, kääntyi hän ympäri ja näki Jesuksen seisovan siinä, mutta hän ei tietänyt että se oli Jeesus. Jeesus sanoi hänelle: waimo, mitä sinä itket? Ketä sinä etsit? Mutta Maria Magdalena luuli hänen yrttitarhuriksi ja sanoi hänelle: Herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, mi-

Hintä sinä hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa. Jeesus sanoi hänelle: Maria! Hän kääntyi ja sanoi hänelle: Mestari! Jeesus sanoi hänelle: älä koske minuun, sillä minä en ole vielä mennyt ylös Isäni tykö, vaan mene sinä minun veljeni tykö ja sano heille: minä menen ylös minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö. Ja Maria meni ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran, ja että hän oli nämät hänelle sanonut. Joh. 20.

57. Jeesus ilmestyy Emmauksen tiellä.

Samana päivänä meni kaksi opetuslapsista erääseen kylään, nimeltä Emmaus, joka oli kuudentymmenen wakomitan päässä Jerusalemissa. Ja heidän mennessään ja puhuessaan kaitista niistä, jotka tapahtuneet olivat, lähestyi Jeesus heitä ja matkusti heidän kanssansa. Mutta he eivät häntä tunteneet. Niin hän sanoi heille: mitä puheita te puhutte keskenänne käydessänne, ja olette murheelliset? Toinen heistä, Kleofas nimeltä, vastasi: oletko sinä ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä mitä siellä näinä päivinä on tapahtunut? Jeesus sanoi: mitä fitten? Ja he sanoivat hänelle: etkö tiedä, mitä tapahtui Jeesus nazarealaiselle, joka oli voimallinen profeta töissä ja sanoissa, Jumalan ja kaiten kansan edessä? Ja kuinka ylimmäiset papimme ja päämiehemme antoivat hänen kuolemaan tuomitawaksi ja ristiinnaulitsivat hänen. Mutta me luulimme hänen fiksi, joka oli Israelin lunastawa; mutta paitsi näitä on tämä jo kolmas päivä siitä, kun tämä tapahtui. Myös muutamat waimot meidän joukostamme owat meitä peloitaneet. Kun he warhain aamulla olivat menneet haudalle eivätkä löytäneet hänen ruumistaan, tulivat he ja sanoivat nähneensä näyssä enkeleitä, jotka sanoivat hänen elävän.

Ja muutamat meikäläisistä menivät haudalle ja löysivät kaikki olewan niin, kuin waimot olivat sanoneet, mutta häntä eivät he nähneet. Silloin sanoi hän heille: oi, te ymmärtämättömät ja hitaat sydämeistä uskomaan kaikkia niitä, joita profetat owat puhuneet! Eikö Kristuksen pitänyt näitä karsimän ja kunniaansa lähmän sisälle? Ja hän alkoi Moosesesta ja kaifista profetoista ja selitti heille kaikki kirjoitukset, jotka hänestä olivat. Ja he lähestyivät kylää, johon he menivät, ja hän oli matkustawinaan edemmäksi. Mutta he waativat häntä, sanoen: ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu, ja päivä on laskenut. Ja hän meni sisään olemaan heidän kanssansa. Ja kun hän aterioitsi heidän kanssaan, otti hän leiwän, siunasi, mursi ja antoi heille. Niin heidän filmänsä aukenivat, ja he tunsiwat hänen, ja hän katosi heidän näkymistänsä. Ja he sanoivat keskenänsä: eikö meidän sydämemme palanut, kun hän meitä tiellä puhutteli ja selitti meille kirjoitukset? Ja sillä hetkellä nousivat he ylös ja palasivat iloiten Jerusalemiin. Luuk. 24.

58. Jeesus ilmestyy opetuslapsille Jerusalemissa.

(1. Jeesus ilmestyy kymmenelle opetuslapselle ylösnousemispäivän illalla. 2. Jeesus ilmestyy kahdeksan päivän perästä yhdeksitoista opetuslapselle).

1. Saman päivän illalla, kun opetuslapset olivat kokoontuneet, ja owet olivat suljetut juutalaisten pelon tähden tuli Jeesus ja seisoi heidän keskellensä ja sanoi heille: **rauha olkoon teille!** Niin he hämmästyivät ja luulivat hengen näkewänsä. Mutta Jeesus osoitti heille lätensä ja kylkensä. Silloin opetuslapset ihastuivat, että he näkiwät Herran. Senjälkeen sanoi Jeesus taas heille: **rauha olkoon teille!** niinkuin Isä minun lähetti, niin minäkin lähetän teidän. Ja sanottuaan tämän, puhalsi hän heidän päällensä ja sanoi

heille: ottakaat Pyhä Henki! Joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te ne pidätte, niille ne ovat pidetyt.

2. Mutta Tuomas ei ollut heidän kanssaan, kun Jeesus tuli. Niin toiset opetuslapset sanoivat hänelle: me näimme Herran. Tuomas vastasi: jollen minä näe hänen käsisään naulan reikää ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko. Ja kahdeksan päivän perästä olivat opetuslapset taas koossa, ja Tuomas heidän kanssansa. Niin Jeesus tuli ja seisoi heidän keskellensä ja sanoi: rauha olkoon teille! Sitten sanoi hän Tuomaalle: ojenna sormesi tänne, ja katso minun käsiäni, ojenna tänne kättesi ja pistä minun kylkeeni, äläkä ole epäuskoinen, vaan uskollainen! Tuomas vastasi minun Herrani ja minun Jumalani! Jeesus sanoi hänelle: ettäs näit minun, niin uskoit: autuaat ovat ne, jotka eivät näe, ja kuitenkin uskovat. Luuk. 24. Joh. 20.

59. Jeesus ilmestyy Tiberian meren tyhönä.

(1. Jeesus antaa opetuslapsille runsaan kalansaaliin, ja opetuslapset tuntevat hänen. 2. Jeesus puhuttelee Pietaria).

1. Senjälkeen Jeesus taas ilmestyi seitsemälle opetuslapselle Tiberian meren tyhönä. Ja hän ilmestyi heille näin. Opetuslapset olivat ehtoolla menneet kalastamaan ja olivat tehneet työtä kaiken yönä mitään saamatta. Ja kun aamu tuli, seisoi Jeesus rannalla, mutta opetuslapset eivät tietäneet, että se oli Jeesus. Niin sanoi hän heille: lapset, onko teillä mitään syötävää? He vastasivat: ei ole. Hän sanoi heille: laskekaat verkko oikealle puolelle wenettä, niin tyllä saatte. Kun he niin tekivät, saivat he niin paljon kaloja, etteivät voineet vetää verkkoa wenheeseen. Silloin sanoi Johannes Pietarille: se on Herra. Kun Pietari sen

kuuli, sitoi hän waatteen ympärillensä, sillä hän oli alasti ja heittäytyi mereen. Mutta toiset tulivat weneellä ja wetiwät werkon ylös kaloineen. Kun he olivat tulleet maalle näkiwät he hiilet ja kalan pantuna niitten päälle, ja leiwän. Jesus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, joita nyt saitte! Niin Pietari meni weneeseen ja weti werkon maalle, täynnä suuria kaloja, ja waikka niitä oli niin monta ei werkko kuitenkaan rewennyt. Jesus sanoi heille: tulkaat ruualle! Ja Jesus otti leiwän ja antoi heille samoin myös kalan.

2. Kun he olivat syöneet sanoi Jesus Pietarille: Simon, Zonaan poika, rakastatkos minua enemmän kuin nämät? Pietari wastasi: niin, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Jesus sanoi hänelle: ruofi minun karitsojani! Taas sanoi Jesus toisen kerran: Simon, Zonaan poika, rakastatkos minua? Pietari wastasi: niin, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Jesus sanoi hänelle: kaitse minun lampaistani! Kun Jesus kolmannen kerran kysyi samalla tawalla, tuli Pietari murheelliseksi ja sanoi hänelle: Herra, sinä tiedät kaitki; sinä tiedät, että minä rakastan sinua. Jesus sanoi hänelle: ruofi lampaistani! Totisesti sanon minä sinulle: kun sinä olit nuori, wyötit sinä itsesi, ja menit mihinkä sinä tahdoit, mutta kun sinä wanhenet, ojennat sinä kätesi, ja toinen wyöttää sinun ja wie sinun sinne, jonne et sinä tahdo. Mutta sen hän sanoi ilmoittaakseen hänelle, millaisella kuolemalla hänen piti Jumalaa kunnioittaman. Joh. 21.

60. Jesus asettaa pyhän laasteen.

Ne yksitoista opetuslasta meniwät sille wuorelle, jonka Jesus oli heille määrännyt. Ja kun he näkiwät hänen, kumarfiwat he häntä. Ja Jesus tuli ja puhutteli heitä,

sanoen: minulle on annettu kaikki voima taiwaassa ja maan päällä. Menkääät siis ja tehkääät kaikki kansat opetuslapsiksi, kastaen heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, ja opettaen heitä pitämään kaikki, kuin minä olen teille käskenyt. Ja katso, minä olen teidän kansanne joka päivä, maailman loppuun asti. Math. 28.

61. Jesuksen taiwaaseen astuminen.

Neljäntenäkymmenentenä päivänä ylösnousemisen jälkeen, wei Jeesus opetuslapsensa Olymäelle. Ja hän kielsi heitä lähtemästä Jerusalemissa, kunnes he puetaan voimalla korkeudesta. Sitte piti heidän menemän ja todistaman hänestä Jerusalemissa ja koko Judeassa ja Samariassa ja sitte maailman ääriin.

Sitten nosti hän kätensä ja siunasi heitä. Ja kun hän oli siunannut heitä, otettiin hän ylös heidän nähtensä, ja pilwi wei hänen ylös heidän filmäinsä edestä. Ja kun he katselivat taiwaaseen hänen mennessään, katso, kaksi miestä walleissa waatteissa seisoi heidän tykönänsä, ja sanoivat: te Galilean miehet, minkätähden te seisotte ja katsotte taiwaaseen? Tämä Jeesus, joka teiltä otettiin ylös taiwaaseen, on niin tulewa, kuin te hänen taiwaaseen menewänkin näitte. Silloin palasivat he suuresti iloiten Jerusalemiin. Luuk. 24. Apost. teot. 1.

VI. Kirkon perustaminen.

62. Pyhän Hengen vuodatus.

(1. Lupaus Pyhän Hengen lähettämisestä täytetään. 2. Pietarin saarna helluntaipäivänä. 3. Pietarin saarnan vaikutus).

1. Jesuksen apostolit olivat Jesuksen käskyn mukaan Jerusalemissa hänen taiwaaseen astumisensa jälkeen. Ja heidän kanssaan oli muutamia waimoja ja Maria Jesuksen äiti, sekä Jesuksen werset, ja he kaikki pyysivät yksimielisesti rukouksessa. Ja helluntaipäivänä olivat he kaikki koossa. Silloin kuului humaus äkisti taiwaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut. Ja heille nähtiwät niinkuin tuliset kielet, jotka asettuivat kunkin heidän päällensä. Ja he tähtettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja rupešivat puhumaan muilla kielillä, senjälkeen kuin Henki antoi heidän puhua. Jerusalemissa asui juutalaisia, Sumalaa pelkääwäisiä miehiä, kivistä kansoista: Kun humaus kuului, kokoontui kansaa joukottain. Ja he hämmästyiwät, sillä jokainen kuuli heidän puhuvan maansa kielellä. Ja he tyhmistyiwät kaikki ja sanoivat: eikö nämät kaikki, jotka puhuvat, ole galilealaisia? Kuinka me kufin kuulemme heidän puhuvan omilla kielillä me Sumalan suuria tekoja? Mitä tämä on? Mutta muutamat naurowat heitä ja sanoivat: he owat tägnnä maleaa wiinaa.

2. Niin Pietari nousi yhdenoista opetuslapsen kansa ja puhui heille: te Sudan miehet ja te kaikki, jotka asutte Jerusalemissa! Kuulkaat minun sanojani! Ei nämät juokwuksissa ole, niinkuin te luulette, sillä nythän on kolmas hetki päivästä. Waan tämä on se, joka on sanottu profeta

Soelin kautta: „ja pitää tapahtuman viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, että minä tahdon muodattaa minun Hengestäni kaiten lihan päälle, ja minun palwelijaini päälle ja minun piikaini päälle muodatan minä niinä päivinä minun Hengestäni, ja heidän pitää ennustaman. Ja pitää tapahtuman, että jokainen, joka awuksi huutaa Herran nimeä, tulee autuaaksi.“ Te Israelin miehet kuulkaat näitä sanoja: Jesuksen, nazarealaisen, sen miehen, jonka Jumala teidän edessäanne on todistanut voimallisilla teoilla, ihmeillä ja merkeillä, jotka Jumala hänen kauttansa on tehnyt, te otitte ja jumalattomien miesten kätten kautta ristiinnaulitsitte ja surmasitte. Hänen on Jumala kuolleista herättänyt, jonka todistajat me kaikki olemme. Nyt on hän Jumalan oikealle kädelle korotettuna muodattanut tämän, jonka te nyt näette ja kuulette. Sentähden pitää koko Israelin huoneen totisesti tietämän, että Jumala on tämän Jesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, Herraksi ja Kristukseksi tehnyt.

3. Kun he tämän kuuliwat, käwi se läpi heidän sydämensä, ja he sanoiwat Pietarille ja muille apostoleille: miehet rakkaat weljet, mitä meidän pitää tekemän? Pietari sanoi heille: tehkää parannus, ja jokainen teistä antakoon kastaa itsensä Jesuksen Kristuksen nimeen syntein anteeksi antamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan. Jotka mielellään ottiwat vastaan hänen sanansa, ne kastettiin; ja sinä päivänä lisääntyi seurakunta lähes kolmella tuhannella sielulla. Apost. teot. 2.

63. Ensimmäinen seurakunta. Ananias ja Safira.

(1. Seurakunnan tila. 2. Ananias ja Safira),

1. Kaikilla niillä, jotka uskoivat, oli yksi sydän ja yksi sielu. He pysyivät alati apostolien opissa ja leivän murtamisessa ja rukouksissa. Ja pelko tuli jokaiselle sielulle; ja apostolit tekivät monta ihmettä ja merkkiä. Mutta kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikki yhteisenä, ja he myivät omaisuutensa ja tavaransa ja jakoivat niistä kaikille itsekunfin tarpeen mukaan. Ja he pysyivät joka päivä yksimielisesti temppelissä ja mursivat leipää joka huoneessa ja aterioitsivat yhdessä riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella ja kiittivät Jumalaa. Ja he olivat kaiken kansan suosiossa; ja Herra lisäsi seurakuntaa joka päivä autuaaksi tulevilla.

2. Mutta eräs mies Ananias nimeltä, ja Safira, hänen vaimonsa, myi tavaransa ja kätki jotakin hinnasta vaimonsa tietten, ja toi osan ja pari sen apostolien jalkain eteen. Niin Pietari sanoi: Ananias, miksi saatana on tähtännyt sinun sydämesi valehtelemaan Pyhän Hengen edessä, ja että jotakin pellon hinnasta kätkit? Etkö sinä olisi saanut pitää sitä, kun se sinulla oli, ja eikö se myytynäkin ollut sinun hallussasi? Sinä et ole valehdellut ihmisten edessä, vaan Jumalan edessä. Koska Ananias nämät sanat kuuli, lankei hän maahan ja antoi henkensä. Ja nuoret miehet nousivat ja kantoiwat hänen pois ja hautasivat hänen. Lähes kolmen hetken kuluttua tuli hänen vaimonsa, eikä hän tiennyt, mitä oli tapahtunut. Niin Pietari sanoi hänelle: sano minulle, oletteko pellon siihen hintaan myyneet? Hän vastasi: me olemme sen siihen hintaan myyneet. Mutta Pietari sanoi: miksi olette keskenänne sopineet Herran Hengenä kiusaamaan? Ja tohta hän lankei maahan hänen jalkainsa eteen ja antoi henkensä. Ja he kantoiwat hänen

ulos ja hautasivat hänen miehensä viereen. Ja suuri pelko tuli koko seurakuntaan ja kaikkiin niihin, jotka tämän kuulivat. Apost. teot. 4, 5.

64. Apostolit raadin edessä.

Apostolien kätten kautta tehtiin monta ihmettä ja merkkiä kansan seassa. Ja yhä enemmän ja enemmän keräytyi sellaisia, jotka Herraan uskoivat, sekä miehiä että waimoja. Ja he kantoivat sairaita kaduille, ja paniwat niitä wuoteille ja paareille, että Pietarin tullessa edes hänen warjonsa olisi jonkun heistä warjonnut. Myöskin läheisistä kaupungeista tuli paljon kansaa Jerusalemiin, ja he toivat sairaita ja saastaisien henkien waiwaamia, jotka kaikki parannettiin. Niin nousi ylimmäinen pappi ja saduseusten lahko ja oliwat täynnä kiwautta, ja he laskiwat kätensä apostolien päälle ja paniwat heidän yhteiseen wankihuoneeseen. Mutta Herran enkeli awasi yöllä tornin owet ja wei heidät ulos sieltä ja sanoi: menkää ja puhukaat temppeleissä kansalle kaikki tämän elämän sanat. Kun palwelijat meniwät wankihuoneeseen noutamaan apostoleja raadin eteen, eiwät he sieltä ketään löytäneet. He palasivat takaisin ja kertoiwat sen, sanoen: wankihuoneen me löysimme tarkasti suljettuna ja näimme wartioitten seisowan owien edessä, mutta wankihuoneesta emme ketään löytäneet. Kun ylimmäiset papit sen kuulivat, eiwät he tietäneet, mitä heidän pitäisi ajatteleman. Niin tuli eräs mies ja sanoi apostolien olewan temppeleissä kansaa opettamassa. Silloin tempelin esimies meni palwelijoineen ja toi heidät sieltä wäkiwaltaa käyttämättä, sillä he pelkäsiwät kansan kiwittävän heitä. Ja kun he oliwat tuoneet heidän, sanoi ymmäinen pappi heille: emmekö ole kowasti teitä kieltäneet opettamasta tähän nimkeen? Ja katso, te olette opillanne täyttäneet Jerusalemin

ja tahtoite wetää meidän päällemme tämän ihmisen weren. Mutta Pietari ja muut apostolit wastasivat: enemmän tulee kuulla Jumalaa kuin ihmisiä. Sääimme Jumala on herättänyt Jesuksen, jonka te ripustitte puuhun ja surmasitte. Hänen on Jumala korottanut Päämieheksi ja Wapahtajaksi antamaan Israelille parannusta ja syntien anteeksi antamista. Kun he olivat tämän kuulleet, kävi se heidän sydämensä läpitse, ja he päättivät tappa heidät. Niin eräs fariseus nimeltä **Samaniel**, joka oli lain oppinut ja josta taikki kansa paljon piti, nousi ylös raadista ja sanoi: Israelin miehet, älkäätkä ryhtykö näihin miehiin, waan sallikaat heidän olla, sillä jos tämä hanke ja teko on ihmisistä, rauhee se ihjään, mutta jos se on Jumalasta, niin ette sitä woi tyhjäksi tehdä. Niin he tottelivat häntä ja ruoskivat heitä ja kielsivät heitä puhumasta Jesuksen nimeen ja päästivät heidän menemään. Niin apostolit menivät pois raadin edestä iloiten siitä, että he olivat mahdolliset pilkkaa kärsimään hänen nimensä tähden. Siwätkä he laanheet joka päivä temppelissä ja joka huoneessa opettamasta ja saarnaamasta ewankeliumia Jesuksesta Kristuksesta. Apost. teot 5.

65. Stefanus.

(1. Diakooneja walitaan. 2. Ensimmäinen marttyyri).

1. Kun opetuslapsien luku eneni niin, etteivät apostolit ehtineet pitää huolta almujen jakamisesta seurakunnan köyhille, kutsuivat he kokoon opetuslapsien joukon ja tehoittivat heitä walitsemaan joukostaan seitsemän miestä, joista on hywä todistus, ja jotka owat Pyhää Henkeä ja wiisautta täynnä. Heidän tulisi pitää huolta seurakunnan ruumiillisista tarpeista, mutta apostolit tahtoivat itse aina olla rukouksessa ja sanan palveluksessa. Silloin opetus-

lapset valitsivat seitsemän almujen jakajaa (diaakonia), ja asettivat heidät apostolien eteen, jotka rukoilivat ja paniivat kätensä heidän päällensä.

2. Yksi näistä seitsemästä almujen jakajasta oli **Stefanus**. Hän oli uskoa ja wälewyyttä täynnä, ja teki ihmeitä ja suuria merkkejä kansan seasja. Niin muutamat juutalaiset rupešivat riitelemään hänen kanssaan, mutta he eivät woineet wastustaa sitä wiisautta ja sitä Henkeä, jonka kautta hän puhui. Niin he ylltyivät kansaa, wanhimpia ja kirjanoppineita, ja he meniwät ja ottiwat hänen kiinni ja weiwät hänen raadin eteen. Ja he hankkiwat wääriä todistajia, jotka sanoiwat: tämä puhuu pilkallisia sanoja Mosesta ja Jumalaa vastaan. Ja kaikki, jotka raadissa istuimat katsoiwat häneen, ja näkiwat hänen kaswonja, jotka oliwat kuin enkelin kaswot. Silloin ylimmäinen pappi sanoi hänelle: lienewätkö nämät näin? Stefanus wastasi rohkeasti ja todisti uskwansa isien Jumalaan ja Mosesseen, hänen palvelijaansa. Ja hän lopetti puheensa näillä sanoilla: te nisturit! Te olette aina Pyhää Henkeä vastaan; niinkuin isänne, samoin tefin. Ketä profetoista ei wät isänne wainoneet? He tappoiwat ne, jotka sen Wanhurskaan tulemistä ennustiwat, jonka pettäjiksi ja murhajaiksi te olette tulleet. Kun he tämän kuuliwat, käwi se läpi heidän sydämensä, ja he kiristeliwät hampaitansa. Mutta hän, täynnä Pyhää Henkeä, katsahti taivaaseen ja näki Jumalan kunnian ja Jesuksen seisowan Jumalan oikealla puolella, ja hän sanoi: katso, minä näen taivaan awoinna ja Ihmisen Pojan seisowan Jumalan oikealla puolella. Silloin huusiwat he suurella äänellä, tuffiwat korpansa ja karkasiwat kaikki yksimielisesti hänen kimppuunsa ja ajoiwat hänen ulos kaupungista ja kiwittiwät hänen. Mutta hän rukoili ja sanoi: Herra Jeesus ota minun henkeni! Ja hän lankefi polwilleen ja huusi suurella äänellä: Herra, älä lue

heille tätä syntiä! Ja tämän sanottuansa hän kuoli. Mutta Jumalaa pelkääväiset miehet hautasivat hänen ja surivat suuresti häntä. Apost. teot 6—8.

66. Sauluksen kääntyminen.

(1. Saulus wainoo seurakuntaa. 2. Sauluksen näky Damaskon tiellä. 3. Saulus kastetaan).

1. Sinä päivänä, jona Stefanus kivitettiin, alkoi waino seurakuntaa vastaan Jerusalemissa, ja kaikki muut hajosivat ympäri Judan ja Samarian maakuntaan, paitsi apostolit. Mutta hajonneet waelsivat ympäri ja julistivat ewankeliumin sanaa. Niitten joukossa, joita Stefanuksen kuolema miellytti, ja jotka seurakuntaa raateliwat, oli eräs nuorukainen, nimeltä **Saulus**. Hän kävi huoneesta huoneeseen, otti kiinni miehet ja waimot ja panetti ne wankuteen. Wihdoin meni hän ylimmäisen papin tykö ja pyysi häneltä kirjettä Damaskon synagogille, että jos hän löytäisi joitakuita miehiä tai waimoja, jotka olisivat Jesuksen opetuslapsia, ne hän sidotuna toisi Jerusalemiin, saamaan rangaistuksen.

2. Mutta kun hän matkallaan Damaskoa lähestyi, ympärivalaisi hänen yht'äkkiä walkeus taiwaasta. Ja hän lankefi maahan ja kuuli äänen sanowan: Saul, Saul, miksi wainoot minua? Mutta hän sanoi: kuka sinä olet, Herra? Ja Herra sanoi: minä olen Jeesus, jota sinä wainoot. Nouse ja mene kaupunkiin, siellä sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän! Ja miehet, jotka hänen kanssaan matkustivat, seisoiwat hämmästyneinä, he kuuliwat kyllä äänen, mutta eivät nähneet ketään. Kun Saulus nousi ylös, ei hän mitään nähnyt, waan hänen seuralaisensa taluttivat häntä kädestä ja weiwät hänen Damaskoon. Ja hän oli kolme päivää näkemättömänä, eikä hän syönyt eikä juonut.

3. Damaskossa oli eräs opetuslapsi, nimeltä **Ananias**. Herra sanoi hänelle näysnä: mene sille kadulle, jota nimitetään „suoraksi,“ ja kysy Judan huoneesta sitä miestä, jonka nimi on Saulus tarfolainen, sillä katso, hän rukoulee. Ananias vastasi: Herra, minä olen monelta kuullut tästä miehestä, kuinka paljon pahaa hän on sinun pyhillesi Jerusalemissa tehnyt, ja nyt hänellä on valta ylimmäisiltä papeilta sitoa täällä kiinni kaikki, jotka sinun nimeäsi rukoulevat. Mutta Herra sanoi hänelle: mene, sillä hän on minulle valittu ase tantamaan minun nimeäni pakanain, kuningasten ja Israelin lasten eteen. Sillä minä tahdon näyttää hänelle, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden. Ananias meni sinne ja tuli huoneeseen ja pani kätensä hänen päällensä ja sanoi: Saul, minun veljeni! Herra lähetti minun, Jeesus, joka sinulle näkyi tiellä, että sinä saisit näkösi jälleen ja tulisit täytetyksi Pyhällä Hengellä. Ja heti putosi hänen filmistään niinkuin suomukset, ja hän sai näkönsä jälleen. Ja hän nousi ja kastettiin. *Upost. teot. 9.*

67. Kornelius.

(1. Kornelius saa käskyn kutsua Pietarin tyttärensä. 2. Pietarin nähty. 3. Pietari Korneliuksen huoneesta).

1. Kesareassa oli eräs sadanpäämies, nimeltä **Kornelius**, joka oli hurstas ja Jumalaa pelkääväinen mies koko perheensä kanssa. Hän antoi paljon lahjoja kansalle ja rukouli Jumalaa aina. Kun hän eräänä päivänä paastosi ja rukouli, tuli Jumalan enkeli hänen tyttärensä ja sanoi: Kornelius! Sinun rukouksesi on kuultu, ja sinun almuksi ovat tulleet muistoon Jumalan edessä. Lähetä nyt miehiä Joppeen ja kutsu tyttäresi Simon, jota myös Pietariksi kut-

lutaan! Hän on puhuma sinulle sanat, joitten kautta sinä tulet autuaaksi. Kornelius lähetti heti kolme miestä Joppeen noutamaan Pietaria.

2. Toisena päivänä, kun he olivat matkalla Joppeen meni Pietari ylös huoneen katolle rukoilemaan. Ja hänen rukoillessaan, joutui hän horrokseen, ja hän näki taivaan avoinna ja astian tulewan alas, jossa oli sekä puhtaita että saastaisia eläimiä. Ja ääni sanoi hänelle: Pietari, nouste, tapa ja syö! Mutta Pietari vastasi: en suinkaan, Herra, sillä minä en ole ikänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista. Ja ääni sanoi taas hänelle: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano sitä saastaiseksi. Tämä tapahtui kolme kertaa, ja astia otettiin jälleen ylös taivaaseen. Mutta kun Pietari sitä nähyä ajatteli, sanoi Herra hänelle: katso, kolme miestä etsii sinua. Mene epäilemättä heidän kanssaan, sillä minä olen heidän lähettänyt. Niin Pietari astui alas, otti heidät vastaan ja antoi heille yöpöjan majassaan. Seuraavana päivänä meni hän heidän kanssaan ja muutamat weljistä seurasiwat häntä Jopesta Kesareaan.

3. Waikka juutalaiselle ei ollut luvallista seurustella muukalaisen kanssa, meni Pietari Korneliuksen tykö. Ja Kornelius odotti häntä, ja oli kutsunut kokoon lähimmät ystävänsä. Sitten kertoi hän Pietarille nähyensä ja sanoi lopuksi: niin me olemme nyt kaikki täällä kuulemassa kaikkia niitä, joita Jumala on sinulle käskent. Niin Pietari sanoi: nyt minä huomaan todeksi, ettei Jumala katso ihmisen muotoa, vaan kaikissa kansoissa on se Jumalalle otollinen, joka pelkää häntä ja tekee wanhurskautta. Ja hän saarnasi heille ewankeliumia Jesuksesta Kristuksesta, ja lopetti saarnansa näin: jokaisen, joka uskoo häneen, pitää hänen nimensä kautta synnit anteeksi saaman. Kun Pietari vielä näitä puhui, lausui Pyhä Henki kaikkien niitten päälle, jotka hänen

puheensa kuuliwat. Ja Pietari sanoi: taitaako joku kieltää kastetta näiltä, jotka owat saaneet Pyhän Hengen niinkuin mekin? Ja hän käski kastaa heitä Jeesuksen Kristuksen nimeen.

Kun tämä tuli tiedoksi Jerusalemissa, riitelivät ympärileikatut weljet Pietarin kanssa sanoen: sinä menit ympärileikkaamattomien miesten tykö ja söit heidän kanssansa. Mutta kun Pietari kertoi heille kaikki, niinkuin ne tapahtu-
neet oliwat, waikeniwat he ja kunnioittiwat Jumalaa, sanoen: niin on Jumala antanut pakanoillekkin kääntymyksen elämään. Apost. teot. 10, 11.

68. Antiokian seurakunta.

Ne opetuslapset, jotka oliwat hajaantuneet sen wainon tähden, joka alkoi Stefanuksen kuoltua, waelsiwat ympäri aina Soinikiaan, Kyproon ja Antiokiaan asti, eiwätkä janaa kellenkään puhuneet, waan ainoastaan juutalaisille. Mutta muutamat heidän joukostaan, jotka oliwat Kyprosta ja Kyrenestä kotoisin, tuliwat Antiokiaan ja saarnasiwat ewankeliumia Herrasta Jeesuksesta. Ja Herran käsi oli heidän kanssaan, ja suuri joukko uskoi ja kääntyi Herran tykö. Kun sanoma tästä tuli seurakunnan tiedoksi Jerusalemissa, lähettiwät he Barnabaan Antiokiaan. Kun hän tuli sinne ja näti Jumalan armon, ihastui hän ja warotti heitä wawalla sydämellä pysymään Herrassa; sillä Barnabas oli jalo mies, täynnä Pyhää Henkeä ja uskoa. Ja paljon kansaa saatettiin taas Herran tykö. Sitte Barnabas meni Tarsokseen etsimään Saulusta, ja kun hän löysi hänen, wei hän hänet Antiokiaan. Siellä he sitten oliwat koko ajastajan seurakunnan keskuudessa ja opettiwat paljon kansaa. Ja Antiokiassa ruwettiin opetuslapsia ensiksi nimittämään kristityiksi. Apost. teot. 11.

69. Paawali saarnaa ewankeliumia pakanoilte.

(1. Barnabas ja Paawali lähetetään saarnaamaan ewankeliumia. 2. Paawali käy Jerusalemissa. 3. Paawali julistaa ewankeliumia Makedooniasa. 4. Paawali wiedään wankina Roomaan).

1. Kun ne profetat ja opettajat, jotka Sauluksen ja Barnabaan kanssa oliwat Antiofian seurakunnassa, palwelimat Herraa ja paastofiwat, fanoi Pyhä Henki: eroittakaat minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon minä olen heidät kutsunut! Niin he paastofiwat, rufoilimat ja panimat kätensä heidän päällensä ja päästiwät heidät menemään. Ja he meniwät ensin Kyproon ja fieltä Wähään Afiaan. Tästä ajasta alkaen kutsutaan Saulusta aina **Paawaliksi**. Ja he julistiwat ewankeliumia suurella rohkeudella sekä juutalaisille että pakanoilte ja perustiwat monta seurakuntaa. Mutta kun juutalaiset hylkäsiwät Jumalan sanan, kääntyiwät Paawali ja Barnabas pakanain puoleen, jotka ilolla vastaan ottiwat autuuden sanan.

Kärsittyhään monta waiwaa ja wainoomista, palasiwat he Antiofiaan. Siellä kutsuiwat he seurakunnan kokoon ja kertoiwat kuinka paljon Jumala on heidän kanssansa tehnyt, ja kuinka hän oli awannut uskon owen pakanoilte.

2. Niin tuli muutamia Judeasta Antiofiaan ja opettiwat weliä, etteiwät he woi autuaksi tulla, joslei heitä ympärileikata Moseksen lain mukaan. Silloin seurakunta lähetti Paawalin ja Barnabaan ynnä muutamia muita Jerusalemiin kuulemaan apostolien ajatusta asiassa. Ja apostolit ja wanhimmat kokoontuiwat tutkimaan tätä asiaa. Kun he oliwat sitä tutkineet, päättiwät he, ettei weliä pitäisi rasittaa, waan ainoastaan waatia, että he wälttäisiwät epäjumalain uhria ja werta, läkähtynnyttä ja salawuoteutta. Tällä tiedolla palasiwat Paawali ja Barnabas Antiofiaan ja he otettiin vastaan suurella ilolla.

3. Kun weljet olivat jättäneet Paawalin Jumalan armon haltuun, lähti hän taas matkalle ja saarnasi ewankeliumia palanoille. Hän meni ensin Wähän Afasian seurakuntaan, josta hän ja Barnabas olivat ensimmäisellä lähetysretkellään perustaneet, ja wahwisti heitä, mutta jatkoi sitten matkaansa läpi koko Wähän Afasian ja tuli Troakseen. Siellä hän näki yöllä näyssä erään Makedoonian miehen, joka sanoi hänelle: tule Makedoniaan ja auta meitä! Ja hän lähti heti Eurooppaan ja julisti ewankeliumia Makedooniasa ja Kreikassa. Wasta muutaman vuoden kuluttua palasi hän Antiokiaan. Ja oltuaan jonkun aikaa Antiokiassa, käwi hän vielä kerran niissä seuduissa, joissa hän ennen oli ewankeliumia julistanut, ja wahwisti weljiä uskossa.

4. Räntynään toisen kerran Kreikassa, lähti Paawali Jerusalemiin. Siellä hän juutalaisten wihan johdosta wangiittiin ja jätettiin roomalaisten wirtamiesten haltuun Kesareaan, jossa hän oli wankina kaksi vuotta. Kun roomalainen maaherra wihdoin tahtoi päästää hänet wapaaksi, wastustiwat juutalaiset sitä. Silloin Paawali wetoifi keisariin, ja hän wiettiin sentähden Roomaan. Roomassa wietti hän taas kaksi vuotta wankueudessa, mutta hän sai asua omassa wuokratussa huoneessaan sen sotamiehen kanssa, joka häntä wartioitsi. Tällä hän otti vastaan kaikki, jotka tulivat hänen tykönsä, ja saarnasi rohkeasti heille Jumalan waltakunnasta ja opetti heille Herrasta Jesuksesta Kristuksesta. Tällä ajalla, samoin kuin edellisilläkin lähetysretkillään kirjoitti Paawali useita epistolia niille seurakunnille, jotka hän oli ennen perustanut. Kolmetoista niistä on säilytetynä Uudessa testamentissa. Erityiset kohdat hänen viimeksi kirjoittamista epistolistaan osoittawat itäänkuin hän olisi saannut takaisin wapautensa ja uudelleen lähtenyt julistamaan ewankeliumia. Kirkkohistorian wanhimmat kertomukset kertovat hänen sitten palaneen takaisin Roomaan, jossa hänen sanotaan Pietarin kanssa kärsineen marttyyrikuoleman siinä

julmassa mainosssa, jonka keisari Nero pani toimeen kristityitä vastaan. Apost. teot. 13--28.

Uuden testamentin kirjat ovat:

Historialliset kirjat: Mattheuksen ewankeliumi, Markuksen ewankeliumi, Luukkaan ewankeliumi, Johanneksen ewankeliumi ja Apostolien teot.

Opetuskirjat: Paawalin 13 epistola, nimittäin: 1 roomalaisille, 2 korinttilaisille, 1 galatalaisille, 1 efesiläisille, 1 filippiläisille, 1 kolosilaisille, 2 tessalonikalaisille, 2 Timoteukselle, 1 Titukselle ja 1 Filemonille. Epistola hebrealaisille, 2 Pietarin epistola, 3 Johanneksen epistola, Jakobin epistola ja Judaksen epistola.

Profetallinen kirja: Johanneksen ilmestys.

Naamatunhist.

Sundvall.

Allekirjoittaneella on myytävänä seuraavia oppikirjoja:

Biblian Historia kansan opetusta varten. Somi-
tellut J. B. Sundwall. Hinta 75 penniä. Teos on saa-
tavana sekä suomen että ruotsin kielisenä.

Mapinen ja Lufufirja kiertokoulun ala-osastoa varten
toimitti J. H. Tuhtanen; toinen parannettu painos. Hinta
50 penniä.

Lufufirja kiertokoulun ylä-osastoa varten, toimitti
J. H. Tuhtanen. Hinta 65 penniä.

Suom.! Ala-osaston Lufufirjan on Turun Tuomio-
kapituli tarkastanut ja hyväksynyt. Ylä-osaston Lufufirjan
ovat maamme kaikki Tuomiokapitulit tarkastaneet ja hy-
väksyneet kiertokouluiesjämme käytettäväksi.

Yksimmissä summissa ostajille myönnetään 20 %
alennus.

J. H. Tuhtanen,
osoite: Hämeenlinna.
